

PREGOVORI O PRISTUPANJU EU:
**Analiza mjerila za Crnu Goru kroz
poređenje s mjerilima za Hrvatsku i Srbiju**

Projekt finansijski
podržava Evropska unija

„Jačanje kapaciteta crnogorske uprave za
proces pristupanja EU i instrument IPA II“

PREGOVORI O PRISTUPANJU EU:

Analiza mjerila za Crnu Goru kroz poređenje s mjerilima za Hrvatsku i Srbiju

Izdavač:

Ministarstvo evropskih poslova
Bulevar revolucije 15, Podgorica
Tel: + 382 20 416 360

Web:

www.mep.gov.me
www.eu.me

Za izdavača:

Aleksandar Andrija Pejović,
Ministar evropskih poslova i glavni pregovarač

Autor:

Dragana Lukić,
Ekspertica na projektu „Jačanje kapaciteta crnogorskih institucija
za proces pristupanja EU i instrument IPA II”

Uređivački tim:

Ministarstvo evropskih poslova

Grafički dizajn i priprema za štampu:

Brain Media - Podgorica

Štampa:

Brain Media - Podgorica

Tiraž:

300 primjeraka

Podgorica, januar 2018. godine

Poštovani čitaoci,

Republike Srbije, uz osvrt na iskustvo Republike Hrvatske.

Hrvatska je upravo bila prva država za koju su osmišljena početna i završna mjerila, da bi se kroz pristupanje Crne Gore ovaj sistem dalje razvio i kroz skup privremenih mjerila za poglavlja 23 i 24 iz oblasti vladavine prava. Sam pregovarački proces Crne Gore je, dakle, po mnogo čemu specifičan jer smo prva država koja pristupne pregovore vodi u skladu s novim pristupom u čijem središtu su rezultati i reforme u oblasti vladavine prava. Stoga ovo izdanje daje presjek početnih, privremenih i završnih mjerila odnosno predstavlja ogromne napore koji se ulažu kako bi se na najkvalitetniji način prenijela pravna tekovina EU, osigurao kontinuirani institucionalni razvoj, postigli konkretni rezultati na terenu i ispunili zadaci sadržani u mjerilima. Istovremeno, kroz sama mjerila, zbog dugog vremenskog okvira u kojem se odvija proces pristupanja, može se sagledati i način na koji je pravna tekovina, koju danas čini 160.000 stranica teksta, evoluirala i na taj način mijenjala zahtjeve pred državama kandidatima.

Crna Gora je zemlja koja je u proteklim godinama uspjela ne samo da ponovo izgradi državu, nego i da se dinamično uključi u integrativne procese kako bi zauzela svoje mjesto u evropskoj arhitekturi saradnje. Ukupan napredak Crne Gore i rezultati koje smo napravili nakon obnove nezavisnosti jasno pokazuju punu posvećenost pristupanju EU i da kroz proces pregovora odgovorno preuzimajući oba-

Pred vama je publikacija „Analiza mjerila za Crnu Goru kroz poređenje s mjerilima za Hrvatsku i Srbiju” koja ima za cilj da kroz uporednu analizu mjerila koje su tri države dosad dobile pokaže način i pristup u pregovaranju Evropske unije u ovim posljednjim proširenjima. Takođe, analiza pokazuje i koje su obaveze i izazovi pred državama kandidatima za članstvo i što je sve urađeno na tom planu, konkretno u slučaju Crne Gore i

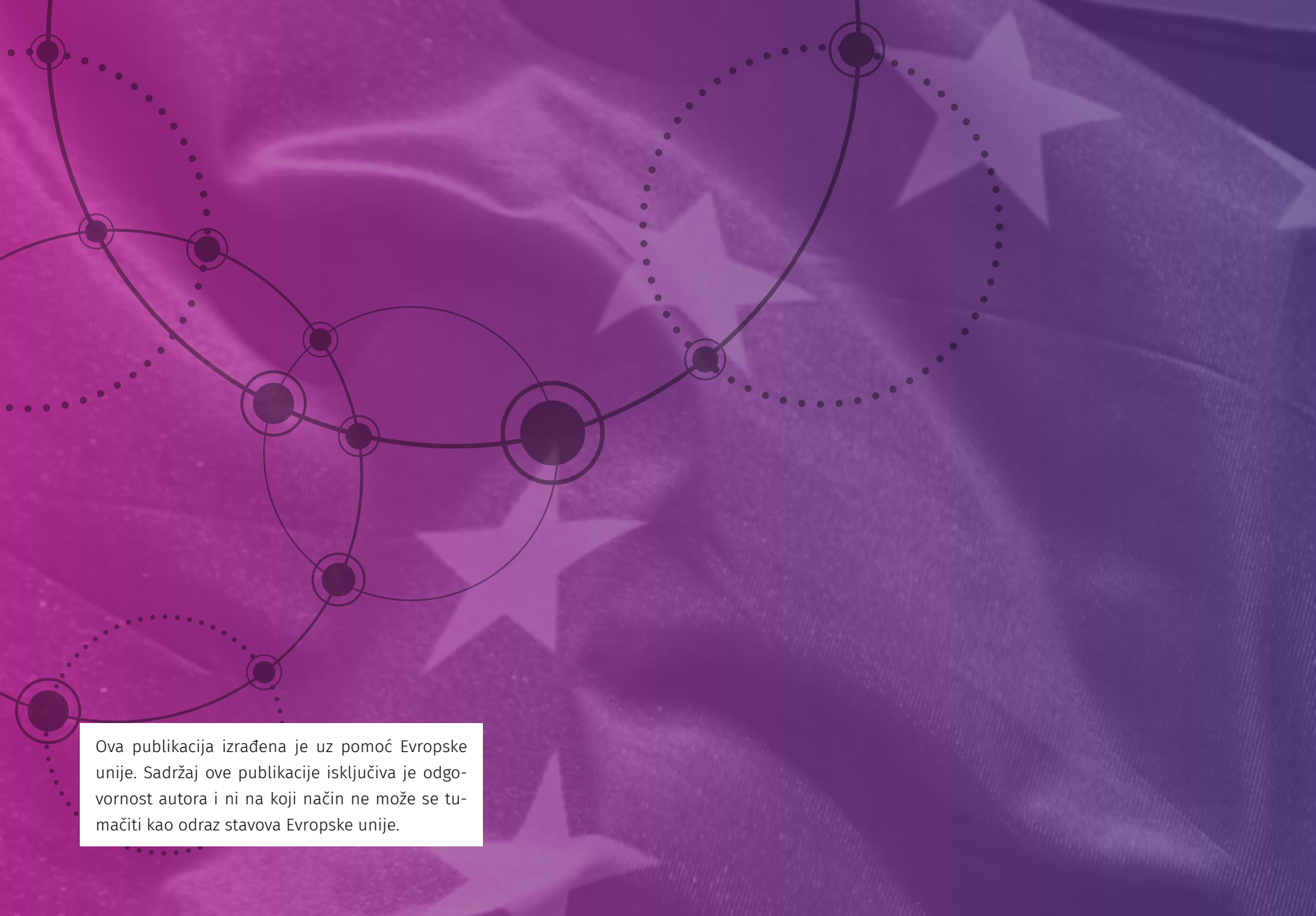
veze i koristi iz članstva i sprovodeći reforme, Crna Gora nedvosmišleno potvrđuje svoje suštinsko evropsko opredeljenje. Upravo su postignuća u praksi, koja je dijelom predstavljena i u ovoj publikaciji, dokaz unutrašnjih promjena i transformacije koja se dešava unutar crnogorskog društva. Rezultati koje ostvarujemo dokazuju da smo došli ovom zahtjevnom zadatku i da smo blizu pridruživanja velikoj evropskoj porodici.

Države Zapadnog Balkana su prešle dug put od devedesetih i veoma složen i zahtjevan period transformacije, naročito u dijelu usklađenosti s evropskim standardima i usvajanja vrijednosti, dok se perspektiva članstva u EU pokazala kao ključni mehanizam za podsticanje ukupnih reformi, ujedno i za obnavljanje dobrosusjedskih odnosa i snaženje regionalne saradnje. U odnosu na ranija pristupanja politika proširenja je postala mnogo zahtjevnija, a procedure složenije.

Ipak, Zapadni Balkan je dio koji nedostaje EU, a u težnji da ostvarimo dati cilj u zadatku naših administracija je da dostignemo evropske horizonte i da baštinimo zajedničke vrijednosti – slobodu, demokratiju, vladavinu prava, poštovanje ljudskih prava i jednakosti. Upravo zbog toga ova publikacija treba da pomogne u sagledavanju izmjena i evolucije kroz koju je prošao pristup Evropske unije Politici proširenja kroz nove alatke, zahtjeve i standarde. Početna, privremena i završna mjerila su, možda, najbolji pokazatelji ovih promjena i novog pristupa u sagledavanju obaveza koje stoje pred kandidatima za članstvo. Nadam se da će se kroz ovu publikaciju lakše i bolje sagledati ovako kompleksna struktura za vođenje pregovora.

Aleksandar Andrija Pejović

Ministar evropskih poslova

Ova publikacija izrađena je uz pomoć Evropske unije. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i ni na koji način ne može se tumačiti kao odraz stavova Evropske unije.

PREGOVORI O PRISTUPANJU EU:

Analiza mjerila za Crnu Goru kroz poređenje s mjerilima za Hrvatsku i Srbiju

Sadržaj

Skraćenice	10	POGLAVLJE 20 PREDUZETNIŠTVO I INDUSTRIJSKA POLITIKA	78
Uvod	11	POGLAVLJE 21 TRANS-EVROPSKE MREŽE	80
Opšte informacije	11	POGLAVLJE 22 REGIONALNA POLITIKA I KOORDINACIJA STRUKTURNIH INSTRUMENTATA	82
Proces pregovora o pristupanju	14	POGLAVLJE 23 PRAVOSUĐE I TEMELJNA PRAVA	83
Crna Gora i Srbija	15	POGLAVLJE 24 PRAVDA, SLOBODA I BEZBJEDNOST	100
POGLAVLJE 1 SLOBODA KRETANJA ROBE	25	POGLAVLJE 25 NAUKA I ISTRAŽIVANJE	112
POGLAVLJE 2 SLOBODA KRETANJA RADNIKA	28	POGLAVLJE 26 OBRAZOVANJE I KULTURA	114
POGLAVLJE 3 PRAVO OSNIVANJA PREDUZEĆA I SLOBODA PRUŽANJA USLUGA	31	POGLAVLJE 27 ŽIVOTNA SREDINA I KLIMATSKE PROMJENE	116
POGLAVLJE 4 SLOBODA KRETANJA KAPITALA	34	POGLAVLJE 28 ZAŠTITA POTROŠAČA I ZDRAVLJA	119
POGLAVLJE 5 JAVNE NABAVKE	37	POGLAVLJE 29 CARINSKA UNIJA	122
POGLAVLJE 6 PRIVREDNO PRAVO	40	POGLAVLJE 30 VANJSKI ODNOSI	124
POGLAVLJE 7 PRAVO INTELEKTUALNE SVOJINE	42	POGLAVLJE 31 VANJSKA, BEZBJEDNOSNA I ODBRAMBENA POLITIKA	126
POGLAVLJE 8 KONKURENCIJA	45	POGLAVLJE 32 FINANSIJSKI NADZOR	128
POGLAVLJE 9 FINANSIJSKE USLUGE	48	POGLAVLJE 33 FINANSIJSKE I BUDŽETSKE ODREDBE	132
POGLAVLJE 10 INFORMATIČKO DRUŠTVO I MEDIJI	50	POGLAVLJE 34 INSTITUCIJE	134
POGLAVLJE 11 POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVOJ	52	POGLAVLJE 35 DRUGA PITANJA	136
POGLAVLJE 12 BEZBJEDNOST HRANE, VETERINARSTVO I FITOSANITARNI NADZOR	56	Prilozi	141
POGLAVLJE 13 RIBARSTVO	60	Prilog 1 – Pregled mjerila po poglavljima	142
POGLAVLJE 14 SAOBRAĆAJNA POLITIKA	62	Prilog 2 – Pregled poglavlja	144
POGLAVLJE 15 ENERGETIKA	65		
POGLAVLJE 16 POREZI	68		
POGLAVLJE 17 EKONOMSKA I MONETARNA UNIJA	71		
POGLAVLJE 18 STATISTIKA	73		
POGLAVLJE 19 SOCIJALNA POLITIKA I ZAPOSŁJAVANJE	75		

Skraćenice

PРАВНА ТЕКОВИНА ЕU

Objedinjeno zakonodavstvo, zakonski akti i sudske odluke koji čine pravo Evropske unije

COSME

Program za konkurentnost malih i srednjih preduzeća

EFPR

Evropski fond za pomorstvo i ribarstvo

EFRR

Evropski fond za regionalni razvoj

EK

Evropska komisija

EPFRR

Evropski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

ESF

Evropski socijalni fond

EU

Evropska unija

EURES

Evropske službe za zapošljavanje

EZ

Evropska zajednica

MVK

Međuvladina konferencija

IPA

Instrument za pretpristupnu pomoć

IPARD

Instrument pretpristupne podrške za poljoprivredu i ruralni razvoj

KAP

Kombinat aluminijuma Podgorica

KF

Kohezioni fond

MEP

Ministarstvo evropskih poslova

PDV

Porez na dodatu vrijednost

PIFC

Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru

PSP

Proces stabilizacije i pridruživanja

SSP

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju

TRIPS

Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualne svojine

UEU

Ugovor o Evropskoj uniji

UFEU

Ugovor o funkcionisanju EU

ZAP

Zajednička poljoprivredna politika

ZB

Zapadni Balkan

ZVBP

Zajednička vanjska i bezbjednosna politika

Uvod

Ova analiza je izrađena u okviru projekta koji finansira Evropska unija (EU) pod nazivom „Jačanje kapaciteta crnogorske uprave za proces pristupanja EU i instrument IPA II“. Projekat je usmjeren na jačanje kapaciteta i odgovornosti Ministarstva evropskih poslova (MEP) Crne Gore, resornih ministarstava i drugih zainteresovanih strana za sveobuhvatnu koordinaciju procesom pristupanja EU, sa posebnim osvrtom na pregovore o pristupanju, osiguranje sektorske koordinacije i upravljanje finansijskim sredstvima Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA). Svrha Analize je pružanje sveobuhvatnog prikaza mjerila koje su Crna Gora, Republika Hrvatska i Republika Srbija obavezne da ispune tokom pregovora o pristupanju.

Početna mjerila pregovora predstavljaju uslove koje država kandidat mora da ispuni kako bi se otvorila pregovaračka poglavlja. Sistem početnih mjerila uveden je prvi put u postupak pregovora o pristupanju sa Hrvatskom i Turskom i predstavlja sastavni dio tekućeg pregovaračkog procesa sa Crnom Gorom i Srbijom. Uz to, za većinu poglavlja, EU utvrđuje završna mjerila koja kandidat za članstvo mora da ispuni prije završetka pregovora za određenu oblast programske politike.

Pored početnih i završnih mjerila za poglavlja, prvi put u okviru tekućih pregovora sa Crnom Gorom i Srbijom, EU je uvela privremena mjerila, naročito za poglavlja 23 i 24. Poglavlje 23 – Pravosuđe i temeljna prava i Poglavlje 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost su u prvom planu pregovora za Crnu Goru i Srbiju, s obzirom da EU posećuje posebnu pažnju važnim reformama kao što su pravosuđe, javna uprava i borba protiv korupcije i insistira da se kandidati za članstvo pozabave ovim pitanjima u ranoj fazi procesa. Privremena mjerila se iz tog razloga utvrđuju prije završnih mjerila. Tek kada se privremena mjerila ispune u dovoljnoj mjeri, utvrđuju se završna

mjerila. Pored dodatnih zaštitnih mjera koje se uvode za ova dva poglavlja, uvođenjem privremenih mjerila se od države kandidata traži da pokaže bilans ostvarenih rezultata u sprovođenju reformi širom sistema prije zatvaranja pregovaračkih poglavlja.

Ovom analizom prikazane su glavne karakteristike novog pristupa koji se primjenjuje u pregovorima sa Crnom Gorom i Srbijom i upoređuju se zahtjevi sa kojima se ove dvije države suočavaju sa zahtjevima sa kojima se suočavala Hrvatska – jedina država Zapadnog Balkana koja je postala država članica EU – tokom postupka pregovora o pristupanju. Nakon uopštenog uvoda, ovom analizom prikazuje se sveobuhvatan pregled mjerila za ove tri države u okviru svih pregovaračkih poglavlja. Analiza je usmjerena na državne službenike i druge članove stručne i opšte javnosti zainteresovane za pregovarački proces i izazove sa kojima se države kandidati za članstvo, kao što je Crna Gora, suočavaju na putu ka članstvu u EU.

Opšte informacije

U junu 2003. godine, tokom Samita u Solunu, Evropski savjet izjavio je da je „budućnost Balkana u Evropskoj uniji“¹. Time su države Zapadnog Balkana dobile zeleno svjetlo da započnu postupak pristupanja Evropskoj uniji. Pored iskustva iz posljednje faze proširenja – u okviru koje je 2004. godine pristupilo deset država što predstavlja najveće pojedinačno proširenje EU u pogledu teritorije, broja država i stanovništva do sada – EU je formulisala novu politiku proširenja sa naglaskom na nekoliko ključnih načela.

„Načelo regate“: umjesto zalaganja za pristupanje u grupi kao ranije, EU je uvela tzv. „načelo regate“. Iako su države Zapadnog Balka-

¹ Samit EU-Zapadni Balkan – Deklaracija, 10229/03 (Presse 163), Solun, 21.06.2003. godine

na možda započele aktivnosti pristupanja Uniji u isto vrijeme, svaka će zapravo pristupiti kada za to bude spremna i neće čekati ostale da je dostignu. Na ovaj način podržan je pojedinačan pristup, na osnovu zasluga pojedinačnih država, što je očigledno iz primjera Hrvatske koja je jedina država Zapadnog Balkana do sada koja je postala država članica EU.

Kriterijumi iz Kopenhagena: Ugovorom o Evropskoj uniji navodi se da svaka država članica može da aplicira za članstvo ukoliko se pridržava demokratskih vrijednosti EU. Prvi korak u ovom procesu je ispunjavanje ključnih kriterijuma za pristupanje (koji su formulisani na sastanku Evropskog savjeta održanom u Kopenhagenu 1993. godine i koji se obično nazivaju „kriterijumi iz Kopenhagena“). Na osnovu toga, članstvo u EU znači da država koja želi da pristupi mora da ima:

- stabilne institucije koje jamče demokratiju, vladavinu prava, ljudska prava i poštovanje i zaštitu manjinskih naroda;
- funkcionalnu tržišnu ekonomiju i kapacitet da se izbori sa konkurencijom i tržišnim snagama u EU;
- sposobnost preuzimanja i djelotvornog sprovođenja obaveza članstva, uključujući pridržavanje ciljeva političke, ekonomske i monetarne unije.

Proces stabilizacije i pridruživanja (PSP): Pored ovih političkih, ekonomskih i zakonodavnih kriterijuma, proces stabilizacije i pridruživanja takođe je uveden za zemlje Zapadnog Balkana sa sljedećim ključnim kriterijumima: a) politička stabilizacija zemalja i podsticanje njihovog brzog prelaska na tržišnu ekonomiju, b) unapređenje regionalne saradnje i c) potencijalno članstvo u EU.

PSP pomaže predmetnim državama da izgrade svoje kapacitete u cilju usvajanja i sprovođenja pravne tekovine EU. Ovaj proces sadrži trgovačke koncesije, ekonomsku i finansijsku pomoć, podršku prilikom rekonstrukcije i razvoja i završava se Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) – koji predstavlja detaljan ugovorni odnos sa EU, kojim se utvrđuju uzajamna prava i obaveze.

Na osnovu svih ovih ključnih načela, pripremljena je polazna osnova za postepenu integraciju država Zapadnog Balkana u EU. Politička, ekonomska i regionalna situacija se u cijelom svijetu, pa i u Evropi i na Balkanu, značajno promijenila od 2003. godine. Ovo je uticalo na proces proširenja. EU je prvo preoblikovala svoje finansijske instrumente kako bi omogućila pružanje neophodne pomoći tekućim reformama. EU je objedinila svoju podršku pod jedinstvenim Instrumentom za pretpristupnu pomoć (IPA). IPA I² obuhvatila je period od 2007 - 2013. godine. Zamjenom nekoliko tematskih i geografskih instrumenata sa različitim pravnim osnovama, koje su često predstavljale administrativne poteškoće, ovo je bio jedinstven instrument sa fokusom na pravnu tekovinu EU osmišljen radi pripreme budućih država članica za efikasnu upotrebu Strukturnih fondova nakon pristupanja.

Nakon *ex ante* evaluacije instrumenta IPA I, Evropska komisija (EK) formulisala je nešto drugačiji pristup za sljedeću fazu pretpristupne pomoći – IPA II³, koja obuhvata period od 2014 – 2020. godine. Prilagođena kako bi se osiguralo da je „*pretpristupna pomoć bliže povezana sa prioritetima proširenja i zasnovana na pristupu fokusiranom na rezultate i strateškom pristupu*“, IPA II usmjerena je na programske oblasti (umjesto na komponente), omogućava jednak pristup za sve zemlje (bez obzira na status kandidata/potencijalnog kandidata za članstvo), ublažava zahtjeve za prenošenjem upravljanja na korisnike i omogućava sve veću upotrebu (sektorske) budžetske podrške.

Paralelno sa preoblikovanjem finansijske pomoći za države Zapadnog Balkana, SSP je počeo da pokazuje djelovanje „načela regate“. Iako je Republika Makedonija bila prva zemlja koja je potpisala SSP koji je

2 Regulatorna Savjeta (EZ) br. 1085/2006 od 17. jula 2006. godine o uspostavljanju Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA)

3 Regulatorna (EU) br. 231/2014 od 11. marta 2014. godine u uspostavljanju instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA II)

4 Generalni direktorat za proširenje: Godišnji izvještaj o finansijskoj pomoći za proširenje za 2012. godinu
http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2013_godine/2012_ipa_annual_report_with_annex_new_en.pdf

stupio na snagu (2001. godine odnosno 2004. godine), ova država Zapadnog Balkana je i danas kandidat za članstvo čiji pregovori o pristupanju nijesu započeli usljed spora sa Grčkom u pogledu imena države. Hrvatska je potpisala SSP 2001. godine i on je stupio na snagu 2005. godine. Ovo je bila prva zemlja u regionu koja je 2013. godine uspjela da postane država članica EU. Republika Albanija je bila sljedeća (SSP je potpisan 2006. godine, a stupio na snagu 2009. godine). Ova država je kandidat za članstvo od 2014. godine i još uvijek nije započela pregovarački proces. SSP Crne Gore stupio je na snagu 2010. godine i pregovori o pristupanju su započeti 2012. godine. Bilo je potrebno pet godina da SSP Srbije stupi na snagu (2008. godine odnosno 2013. godine) i zemlja je započela pregovore 2014. godine. Kada je u pitanju Bosna i Hercegovina, proces je trajao sedam godina (2008 – 2015. godine). Kosovo⁵ je posljednje potpisalo SSP (2015. godine) i ratifikovalo isti (2016. godine). Bosna i Hercegovina i Kosovo imaju status potencijalnog kandidata za članstvo u EU.

U regionu koji se oporavlja od sukoba tokom '90-tih, EK je osmislila kreativne načine da se postupak usklađivanja sa pravnom tekovinom pod okriljem SSP nastavi u situacijama nacionalnog ili bilateralnog zastoja. To uključuje Dijalog o pristupanju na visokom nivou sa Makedonijom, Strukturni dijalog o reformi pravosuđa sa Bosnom i Hercegovinom, Dijalog na visokom nivou sa Albanijom, Strukturni dijalog o vladavini prava sa Kosovom i naročito, Dijalog na visokom nivou sa Srbijom i Kosovom.

Uprkos olakšicama EU, svaka država mora da riješi svoje pojedinačne probleme u procesu pristupanja, bilo da su oni u oblasti političkih kriterijuma i ekonomske konsolidacije ili u pogledu bilateralnih pitanja. Pristupanjem u 2013. godini, Hrvatska prednjači u odnosu na druge države u regionu, ali im je to takođe ulilo nadu da je članstvo nadohvat ruke. Međutim, okolnosti u kojima Crna Gora i Srbija trenutno vode svoje pregovore o pristupanju značajno se

⁵ "Ova oznaka ne dovodi u pitanje stavove o statusu i u skladu je sa Rezolucijom Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija br. 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o proglašenju nezavisnosti Kosova". Ova kvalifikacija važi u cijelom tekstu ove publikacije.

razlikuju – i objektivno su složenije u odnosu na okolnosti koje su pratile Hrvatsku na putu do EU.

Umor od proširenja očigledan je kod država članica. Jedna od prvih izjava koju je Žan Klod Junker dao kada je preuzeo predsjedavanje Evropskom komisijom je bila da EU ne planira proširenje tokom njegovog mandata. Kao jedan od ciljeva vanjske politike, predsjednik je izjavio: „*Pauza u proširenju:....Evropa sada treba da obradi pristupanje 13 država članica u posljednjih deset godina. Našim građanima potrebna je pauza od proširenja kako bismo mogli da utvrdimo šta je sve postiglo 28 država članica*“. Ovo je potvrđeno i u Bijeloj knjizi o budućnosti Evrope, koju je EK objavila početkom marta 2017. godine. Ipak u jesen 2017. godine, iz Brisela su stigle malo pozitivnije poruke kao i okvirni datum za proširenje EU, 2025. godina za Crnu Goru i Srbiju. Predsjednik EK, Žan Klod Junker, uputio je Pismo o namjerama predsjedniku Evropskog parlamenta i predsjedavajućem Savjeta EU u kojem je najavio da Komisija planira da do kraja naredne godine izradi Strategiju za uspješno pristupanje Crne Gore i Srbije EU sa perspektivom pristupanja 2025. godine.

Međutim, broj država članica više nije 28. EU se sada suočava sa primjenom člana 50 Ugovora o Evropskoj uniji koji je Velika Britanija aktivirala 29. marta 2017. godine, čime je zvanično započeo proces izlaska Velike Britanije iz Unije. Stvari se dodatno komplikuju kontinuiranom ekonomskom krizom u eurozoni, kao i nedavnim migrantskim krizama i ulogom koju „balkanska ruta“ ima u aktivnostima koje su vezane za sve veći broj izbjeglica sa Srednjeg istoka na putu ka EU.

U ovom okruženju koje se brzo mjenja, proces pregovora o pristupanju kroz koji Crna Gora i Srbija trenutno prolaze, a ostale države Zapadnog Balkana sa nestrpljenjem iščekuju, izmijenjen je do određene mjere, oslanjajući se prije svega na iskustvo Hrvatske. U sljedećem dijelu predstavice pogled pregovaračkog procesa

⁶ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/white_paper_on_the_future_of_europe_en.pdf

⁷ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/white_paper_on_the_future_of_europe_en.pdf

kao i određena pitanja koja se odnose na Crnu Goru i Srbiju. Pažnja ove publikacije usmjerena je na prikazivanje razlika u obimu i uticaju početnih/završnih mjerila i novih privremenih mjerila u poređenju sa mjerilima koja su prethodno utvrđena za Hrvatsku kao i dodatnih zahtjeva sa kojima se Crna Gora i Srbija suočavaju.

Proces pregovora o pristupanju

Proces pridruživanja EU sastoji se iz tri faze:

1. Kada je država spremna, ona postaje zvanični kandidat za članstvo – ali to ne mora da znači da su formalni pregovori otvoreni.
2. Kandidat prelazi na formalne pregovore o članstvu – proces koji podrazumijeva usvajanje pravne tekovine, pripreme za njeno pravilno sprovođenje i sprovođenje pravosudnih, upravnih, ekonomskih i drugih reformi koje su potrebne kako bi država ispunila zahtjeve za pridruživanje, poznate kao pristupni kriterijumi.
3. Kada su pregovori i prateće reforme završeni na zadovoljstvo obje strane – država pristupa EU.

Svaka država se korak po korak približava članstvu u EU tokom postupka ispunjavanja svojih obaveza iz SSP. EK procjenjuje ostvareni napredak u godišnjim izvještajima o napretku koji se objavljuju svake jeseni (iako je nakon izvještaja iz 2016. godine EK odlučila da sljedeći niz izvještaja objavi u aprilu 2018. godine). Pregovori se vode između ministara i ambasadora vlada EU i države kandidata tokom tzv. Međuvladine konferencije (MVK). Predstavnici EK takođe učestvuju na Međuvladinoj konferenciji.

Prvi sastanak Međuvladine konferencije važna je politička prekretnica, jer predstavlja formalno otpočinjanje pregovora sa EU. To je prilika da se razmijene opšti stavovi između EU i države kandidata, predstave pregovarački timovi i predloži kalendar sastanaka tokom postupka analitičkog pregleda.

U svrhe pregovaračkog procesa, pravna tekovina EU podijeljena je na 35 poglavlja (programskih oblasti). Država kandidat ne pregovara o samoj pravnoj tekovini već o njenom prenošenju, sprovođenju i izvršavanju.

Formalno otvaranje pregovaračkog procesa prati analitički pregled i procjena usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom, poznat pod nazivom analitički pregled. Postupak analitičkog pregleda organizovan je u dvije faze: 1) multilateralna faza (eksplanatorni analitički pregled) tokom koje EK predstavlja pravnu tekovinu EU i 2) bilateralna, tokom koje se od države kandidata traži da predstavi stepen usklađenosti sa pravnom tekovinom.

Tokom bilateralnog analitičkog pregleda, od države kandidata se očekuje da izrazi spremnost da u potpunosti uskladi svoje nacionalno zakonodavstvo sa pravnom tekovinom EU ili da istakne oblasti za koje će biti potreban prelazni period. Sveukupno gledano, postupak analitičkog pregleda obično traje godinu dana. EK državama članicama predstavlja zaključke u obliku izvještaja o analitičkom pregledu podijeljenom po pojedinačnim poglavljima. Zaključak ovog izvještaja je preporuka da se odmah započnu pregovori ili da je potrebno da se prvo određeni uslovi – početna mjerila pregovora – ispune. Sistem početnih mjerila pregovora uveden je po prvi put tokom procesa pristupanja sa Hrvatskom i Turskom. On takođe predstavlja sastavni dio tekućeg pregovaračkog procesa sa Crnom Gorom i Srbijom.

Značajna faza pregovora počinje otvaranjem pregovora za pojedinačna poglavlja. Prije početka pregovora, ipak, država kandidat mora da dostavi svoju pregovaračku poziciju i EU mora da usvoji zajednički stav. EU će, za većinu poglavlja, utvrditi završna mjerila koja država kandidat treba da ispuni prije nego što se pregovori za tu programsku oblast mogu zatvoriti.

EK je usvojila drugačiji pristup tokom pregovora sa Hrvatskom za poglavlja 23 i 24 (Pravosuđe i temeljna prava, odnosno Pravda, sloboda i bezbjednost), koja se smatraju najvažnijim poglavljima za osi-

guranje održivih i dugotrajnih reformi u cilju podrške zemlji na putu ka EU. Ovo su postala poglavlja koja se prva otvaraju i posljednja zatvaraju, čime se državama Zapadnog Balkana omogućava prednost kod reformi vladavine prava i omogućava dovoljno vremena za postizanje dobrog bilansa ostvarenih rezultata prije otvaranja drugih pregovaračkih poglavlja. EK usvojila je taj pristup sa Hrvatskom i naknadno ga primjenjuje sa Crnom Gorom i Srbijom. Ovaj pristup gradi se na teškim lekcijama naučenim sa Rumunijom i Bugarskom koje, uprkos tome što su postale države članice 2007. godine, i dalje imaju manjkavosti u pogledu vladavine prava i borbe protiv korupcije.

U slučaju Crne Gore i Srbije, EK otišla je korak dalje i uvela sistem privremenih mjerila kojima bi se procijenila spremnost jedne zemlje da otvori i zatvori poglavlje, te dodatne zaštitne mjere, od kojih se posebno izdvaja „klauzula sveukupne ravnoteže“. U narednom dijelu ovo pitanje će se detaljnije obraditi kroz opis konkretnih pitanja jedine dvije države Zapadnog Balkana koje trenutno vode pregovore o pristupanju EU. Tempo pregovora zavisi od brzine reformi i usklađivanja svake zemlje sa pravnom tekovinom EU. Nakon postizanja dogovora između EU i države kandidata i nakon što se ispune završna mjerila, predmetno poglavlje smatra se privremeno zatvorenim. Formalna odluka donosi se na Međuvladinoj konferenciji na ministarskom nivou. Pregovori o pojedinačnim poglavljima se ipak ne zatvaraju dok vlada svake države članice EU ne bude zadovoljna napretkom kandidata u određenoj oblasti programske politike, u skladu sa analizom Komisije. Cjelokupan proces pregovora trajno se zaključuje kada je svako poglavlje zatvoreno, što Evropski savjet potvrđuje u svojim zaključcima.

Rezultati pregovora sadržane su u odredbama nacrtu Ugovora o pristupanju, u čijoj izradi učestvuju predstavnici država članica i institucija EU i predstavnici države kandidata. Nakon postizanja dogovora između Evropske unije i države kandidata o tekstu nacrtu Ugovora o pristupanju, tekst se upućuje institucijama i državama članicama Evropske unije i državi kandidatu i tom prilikom predu-

zmaju se odgovarajući postupci na ratifikaciji dokumenta.

Prije potpisivanja Ugovora o pristupanju, Evropska komisija mora da donese konačno mišljenje o zahtjevu za članstvo države kandidata na osnovu nacrtu Ugovora. Uz to, Evropski parlament mora dati saglasnost, a Evropski savjet na kraju mora donijeti jednoglasnu odluku o prihvatanju nove države članice i njenog zahtjeva za članstvo u EU. Od tog trenutka, država kandidat smatra se pristupajućom državom.

Ugovor potpisuju najviši zvaničnici država članica EU i pristupajuće države. Dokument se zatim upućuje potpisnicama na ratifikovanje u skladu sa nacionalnim ustavnim odredbama. Nakon potpisivanja Ugovora o pristupanju, pristupajuća zemlja stiće pravo da učestvuje u radu Evropskog savjeta i Evropskog parlamenta kao aktivni posmatrač.

Ugovor o pristupanju, u cilju stupanja na snagu, treba da ratifikuju nacionalni parlamenti država članica EU i parlament pristupajuće države. Prije nego što nacionalni parlamenti ratifikuju Ugovor o pristupanju, većina pristupajućih država održava referendum kojim se građanima te države omogućava da donesu konačnu odluku o pristupanju te zemlje EU. Pristupajuća država postaje članica EU stupanjem na snagu Ugovora o pristupanju, pod uslovom da je postupak ratifikacije završen.

Crna Gora i Srbija

Gore navedenim opisom prikazana je složenost pregovaračkog procesa (iako je prikazan kao pojednostavljeni pregled). Proširenje se smatra jednom od najuspješnijih politika EU i njegov korpus prava i zahtjeva povećava se sa svakim novim pristupanjem. Stoga, postupak za države Zapadnog Balkana gradi se na nasljedstvu „velikog praska“ proširenja u periodu 2004 - 2007. godine, kao i naučenim lekcijama iz pristupanja Hrvatske.

Hrvatska, najnovija članica EU, vodila je pregovore šest godina. Poglavlje 23 – Pravosuđe i temeljna prava nije postojalo kao pose-

bno poglavlje tokom pristupnih pregovora prije pristupanja Hrvatske. O pitanjima koja su sada obuhvaćena Poglavljem 23 nekada se pregovaralo u okviru Poglavlja 24, zajedno sa svim ostalim pitanjima koja se odnose na unutrašnje poslove, čime je oslikana činjenica da EU nije posvećivala jednaku pažnju tim pitanjima kao kasnije, tokom pregovora Hrvatske. Veliki broj okolnosti uticao je na ovu promjenu stava, naročito ubrzan razvoj pravne tekovine u onim oblastima o kojima je bilo nemoguće pregovarati u okviru jednog poglavlja. Iz tog razloga, EU je odlučila da izdvoji reformu pravosuđa, borbu protiv korupcije, temeljna prava i prava građana EU kao posebno pregovaračko poglavlje.

„Novi pristup“ pregovorima o pristupanju:

- + Poglavlja 23 i 24 otvaraju se na početku procesa i ostaju otvorena do kraja – povećan fokus na dobrom upravljanju;
- + Rani analitički pregled sprovodi se za dva poglavlja čime se državama kandidatima daje prednost za bavljenje važnim reformama u ranim fazama;
- + Napredak pregovora u okviru poglavlja 23 i 24 postavlja tempo za ostatak pregovora – klauzula sveukupne ravnoteže: ukoliko napredak u poglavljima 23 i 24 nije zadovoljavajući, pregovori u drugim poglavljima mogu se usporiti ili pauzirati dok se ne postignu zadovoljavajući rezultati;
- + Privremena mjerila za poglavlja 23 i 24 –još jedna mjera zaštite u cilju osiguranja da je država kandidat na pravom putu sa reformama koje se odnose na pravosuđe i borbu protiv korupcije;
- + Dobri rezultati sprovođenja – samo usklađivanje s pravnom tekovinom EU nije dovoljno i države moraju da pokažu dobre rezultate u sprovedenim reformama prije utvrđivanja završnih mjerila. Same odrednice „početni“ i „dobar“ bilans ostvarenih rezultata koji se koriste za određivanje napretka države u pregovaračkom procesu neodređeni su i ostavljaju prostor za različita tumačenja stvarne situacije bez dovoljno jasnih smjernica u pogledu zahtjeva.

Crna Gora

Crna Gora podnijela je zahtjev za članstvo u EU u decembru 2008. godine, dvije godine nakon obnavljanja svoje nezavisnosti. Dobila je status države kandidata u decembru 2010. godine, dok su pregovori o pristupanju otvoreni u junu 2012. godine. U skladu sa „novim pristupom“ EU u procesu pristupanja, ključna poglavlja u oblasti vladavine prava, poglavlja 23 i 24, otvorena su u ranoj fazi pregovora, u decembru 2013. godine.

Do kraja 2016. godine sa Crnom Gorom je otvoreno 26 poglavlja, dok su još četiri otvorena u 2017. godini (Poglavlje 1 - Sloboda kretanja robe, Poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika, Poglavlje 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga i Poglavlje 22 – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata), što predstavlja 30 otvorenih pregovaračkih poglavlja od ukupno 35. Tri poglavlja privremeno su zatvorena (Poglavlje 25 – Nauka i istraživanje, Poglavlje 26 – Obrazovanje i kultura i Poglavlje 30 – Vanjski odnosi).

Do sada, EU je utvrdila 22 početna mjerila za ukupno 13 poglavlja u okviru pregovora s Crnom Gorom. Crna Gora je ispunila sva početna mjerila i dostavila pregovaračku poziciju za 32 poglavlja. Takođe, dosad su utvrđena završna mjerila za 26 poglavlja.

Crna Gora je u junu 2017. godine obilježila pet godina od zvaničnog početka pregovora o pristupanju.

Srbija

Srbija je podnijela zahtjev za članstvo u EU u decembru 2009. godine i odobren joj je status države kandidata u martu 2012. godine, nakon što su Beograd i Priština postigli dogovor o regionalnom predstavljanju Kosova. Prepoznajući napredak Srbije ka normalizaciji odnosa sa Kosovom, na sastanku Evropskog savjeta, u junu 2013. godine, potvrđena je preporuka Komisije o otvaranju pristupnih pregovora sa Srbijom. Pregovori su formalno otvoreni 21. januara 2014. godine. Prva dva poglavlja, uključujući poglavlje o normalizaciji odnosa sa Kosovom (Poglavlje 35), otvorena su u decembru 2015. godine. Ključna poglavlja iz oblasti vladavine prava, 23 i 24, otvorena su u julu 2016. godine, dok su još dva poglavlja otvorena u decembru te iste godine. U 2017. godini otvoreno je još šest poglavlja, što čini 12 otvorenih poglavlja od ukupno 35. Dva poglavlja su do sada privremeno zatvorena – 25 Nauka i istraživanje i 26 Obrazovanje i kultura. Do sada, EU je utvrdila 21 početno mjerilo za otvaranje ukupno 11 pregovaračkih poglavlja sa Srbijom. Od početka pregovora 2014. godine, Srbija je dostavila svoje pregovaračke pozicije za ukupno 15 poglavlja. Do sada su utvrđena završna mjerila za 7 poglavlja.

Slika 1: Status pregovora o pristupanju za Crnu Goru i Srbiju

Kao što je već navedeno, načelo otvaranja pregovora za Poglavlje 23 i Poglavlje 24 koja ostaju otvorena do kraja pregovora je prvi put primijenjeno u slučaju Hrvatske. To se pokazalo neophodnim radi povećanja pažnje usmjerene na kriterijum „dobrog upravljanja“ za zemlje Balkana, naročito u pogledu održavanja vladavine prava, nezavisnog pravosuđa i efikasne javne uprave. Ovim novim pristupom, koji je predložila EK, a potvrdio Savjet 2011. godine, naglasak je stavljen ne samo na usvajanje pravne tekovine i pravnih akata već i na njihovo stvarno sprovođenje. Glavni razlog ove promjene je iskustvo sa Rumunijom i Bugarskom koje su pokazale neodgovarajuće rezultate kod sprovođenja pravne tekovine usvojene tokom procesa pristupanja koje je često ocjenjivano kao puko „štrikiranje stavki“. Novi pristup EU poglavljima 23 i 24 sada je u potpunosti integrisan u tekuće pregovore sa Crnom Gorom i Srbijom i najvjerovatnije će se primjenjivati na sve buduće pregovore u regionu.

Kako bi se državama Zapadnog Balkana omogućila prednost prilikom bavljenja važnim reformama kao što su pravosuđe, javna uprava i borba protiv korupcije, postupak analitičkog pregleda za ova dva gorepomenuta poglavlja za Crnu Goru, a kasnije i za Srbiju, započeo je čak i prije održavanja prve Međuvladine konferencije kojom bi se označilo otvaranje pregovora. Nakon ranog analitičkog pregleda, uslijedili su Akcioni planovi za poglavlja 23 i 24. Oni su uglavnom zasnovani na preporukama iz izvještaja EK o analitičkom pregledu, ali se njima oslikavaju i posebne okolnosti svake zemlje i jasno identifikuju pregovarački okvir, relevantna mjerila i ključni momenti u procesu.

Uz to, novim pristupom pregovorima predviđen je sistem privremenih mjerila: utvrđuju se privremena mjerila umjesto završnih mjerila. Ovo je prvi put sprovedeno u pregovorima sa Crnom Gorom, a kasnije primijenjeno i na Srbiju. Tek kada se privremena mjerila ispune u dovoljnoj mjeri, utvrđuju se završna mjerila. Završnim mjerilima se od kandidata zahtijeva da dokaže dobar bilans ostvarenih rezultata u sprovođenju reformi u svim oblastima.

Privremenim mjerilima, kako su formulisana za Crnu Goru i Srbiju, se na veoma konkretan način određuje očekivani ishod procesa reforme. Jednim od podmjerila za zatvanje poglavlja 23 za Hrvatsku, na primjer, zahtijeva se da država „osigura djelotvorno zakonodavstvo i sistem za zaštitu i sankcionisanje konflikta interesa na svim nivoima državne/javne uprave i praćenje i provjeravanje imovinskih kartona državnih službenika i sudija, uključujući odvrćajuće sankcije u slučaju nepoštovanja propisa. Hrvatska osigurava djelotvorne sisteme podrške licima koja prijavljuju korupciju i loše postupanje u javnim institucijama“.

Jedan od zahtjeva u okviru privremenog mjerila za Crnu Goru pod istim poglavljem ide još dalje u odnosu na slučaj Hrvatske, uglavnom utvrđujući šta, ali ne i na koji način i sadrži sljedeći zahtjev: „Crna Gora uspostavlja novu Agenciju za sprečavanje korupcije s jasno definisanim mandatom i efektivnim nadležnostima. Ova Agencija treba da pokaže proaktivan stav, da ima neophodnu nezavisnost, dovoljno resursa, uključujući i zapošljavanje na osnovu zasluga kao i obučeno osoblje i treba da bude dobro povezana s drugim relevantnim institucijama (i njihovim bazama podataka). Crna Gora osigurava da je imenovanje šefa Agencije za sprečavanje korupcije transparentno, obavljeno na osnovu zasluga i objektivnih kriterijuma, uključujući i stručne sposobnosti“.

Uz to, zahtjev za Srbiju je još snažnije formulisano, zahtijevajući da Srbija „usvoji novi Zakon o Agenciji za sprečavanje korupcije (ASK) kojim će se tom organu omogućiti jasan i snažan mandat. Srbija osigurava da ASK nastavlja da uživa neophodnu nezavisnost, ima na raspolaganju dovoljno finansijskih i ljudskih resursa kao i obuku i bude dobro povezana sa drugim relevantnim organima (kao i sa njihovim bazama podataka). Srbija osigurava odgovornost organa koji ne prijave nepravilnosti i ne saraduju sa ASK“.

Navedenim primjerom jasno se ukazuje na promjenu u načinu formulisanja zahtjeva u procesu pristupanja, naročito u pogledu

poglavlja 23 i 24. EU želi da vidi konkretne ishode i dobre rezultate sprovođenja u državama kandidatima koje učestvuju u procesu pristupanja prije utvrđivanja završnih mjerila i završetka pregovora.

Pored dobrih rezultata implementacije, tzv. „klauzula sveukupne ravnoteže“ predstavlja još jednu mjeru zaštite uvedenu sa novim pristupom, kojom se osnažuje uloga poglavlja 23 i 24. Naime, EK nastojala je da formuliše korektivne mjere za dalje jačanje odgovornosti kandidata u slučaju problema koji se javljaju tokom pregovora. Klauzulom sveukupne ravnoteže, ukoliko se dogodi da je napredak u poglavljima 23 i 24 sporiji u odnosu na sveukupni napredak, pregovori u ostalim poglavljima mogu se zaustaviti ili usporiti dok se ne ostvari ravnoteža.

Još jedna novina uvedena tokom pregovora sa Crnom Gorom koja se odnosi na poglavlja 23 i 24 je obaveza polugodišnjeg izvještavanja Evropske komisije Savjetu ministara o ostvarenom napretku u pogledu ovih poglavlja i sporadičnom angažovanju eksperata za terenske misije. U slučaju Srbije, ovo se takođe odnosi na Poglavlje 35. Evropska služba za vanjske poslove prati ispunjenje uslova u okviru Poglavlja 35 i izvještava o tome.

Poglavlje 35 specifično je za Srbiju i visoko se kotira u pregovorima. Obuhvatajući pitanje normalizacije odnosa između Beograda i Prištine, ovo poglavlje će biti otvoreno od početka do završetka pregovora, zajedno sa poglavljima 23 i 24. Ovo poglavlje prethodno nije predstavljalo problem za države kandidate jer nije bilo u suprotnosti sa njihovim interesima u nacionalnim i vanjskim programskim prioritetima. Tokom prethodnog proširenja, politički kriterijumi bili su od ključne važnosti za početak pregovaračkog procesa, ali kada je proces započet, pažnja se preusmjeravala na ekonomska/pravna pitanja. U slučaju Srbije, politički kriterijumi će nastaviti da predstavljaju važan faktor (pitanje normalizacije odnosa sa Prištinom i njegove posljedice na ostale oblasti) tokom pregovaračkog procesa.

Sveukupan snažan značaj posvećen poglavljima 23 i 24 nije bez ograničenja. Postoji ograničena raspoloživost jasnih i nedvosmislenih pravila, tj. konkretne pravne tekovine, posebno za Poglavlje 23, što za države kandidate predstavlja poteškoću prilikom identifikacije konkretnih reformi koje treba da usvoje. Nezavisno pravosuđe može da bude strukturirano na različite načine. Pravila koja daju rezultate u određenim državama članicama sa dugom tradicijom demokratije i nezavisnim institucijama možda neće dati rezultate u državama u tranziciji.

Dodatno pitanje koje se javlja odnosi se na mjerljivost napretka i mjerila za pristupanje. Različite vrste indikatora percepcije ponekad daju utisak da se precizan broj može primijeniti na nivo korupcije ili organizovanog kriminala u jednoj zemlji. Međutim, veoma je teško izvršiti tačnu procjenu stvarnih nivoa tih krivičnih djela. Takođe, teško je doći do kvantitativnih, numeričkih rezultata na osnovu kojih će se formulisati nedvosmisleni konačni ciljevi za poglavlja 23 i 24, što ponekad ostavlja utisak da je proces po svojoj prirodi više subjektivan. Postavljanje poglavlja 23 i 24 kao prioriteta uzrokovalo je određene kritike da EU zahtijeva veće standarde od zemalja u procesu proširenja u odnosu na prethodna proširenja, odnosno veće standarde u odnosu na one koje ispunjavaju same države članice.

U ovim okolnostima, od ključne važnosti je da EK, uz pomoć država članica, pruži podršku zemljama u procesu proširenja kroz konkretne smjernice i odgovarajuće modele za njihove pojedinačne okolnosti u pogledu svih aspekata proširenja: političkih, ekonomskih i pravnih. U cilju pružanja pomoći državama kandidatima da ispune svoje obaveze iz akcionih planova, potrebno je da se uspostave konkretni podsticaji i mjere podrške. Finansijska pomoć iz IPA II je sada bolje usmjerena na početne faze procesa i zasnovana je na sektorskom pristupu, uključujući direktnu budžetsku podršku zasnovanu na jasnim sveobuhvatnim planovima.

Jedan od većih izazova u narednim godinama je da se održi motivacija elite i građana u državama kandidatama za nastavkom proce-

CRNA GORA

18. DEC
2012.

Poglavlje 25
NAUKA I ISTRAŽIVANJE
(OTVARANJE I ZATVARANJE)

15. APR
2013.

Poglavlje 26
OBRAZOVANJE I KULTURA
(OTVARANJE I ZATVARANJE)

18. DEC
2013.

Poglavlje 5
JAVNE NABAVKE
Poglavlje 6
PRIVREDNO PRAVO
Poglavlje 20
PREUZETNIŠTVO I
INDUSTRIJSKA POLITIKA
Poglavlje 23
PRAVOSUĐE I
TEMELJNA PRAVA
Poglavlje 24
PRAVDA, SLOBODA
I BEZBJEDNOST

31. MAR
2014.

Poglavlje 7
PRAVO INTELEKTUALNE
SVOJINE

Poglavlje 10
INFORMATIČKO
DRUŠTVO I MEDIJI

24. JUN
2014.

Poglavlje 4
SLOBODA KRETANJA
KAPITALA

Poglavlje 31
VANJSKA, BEZBJEDNOSNA
I ODBRAMBENA POLITIKA

Poglavlje 32
FINANSIJSKI NADZOR

16. DEC
2014.

Poglavlje 18
STATISTIKA
Poglavlje 28
ZAŠTITA POTROŠAČA
I ZDRAVLJA
Poglavlje 29
CARINSKA UNIJA
Poglavlje 33
FINANSIJSKE I BUDŽETSKE
ODREDBE

30. MAR
2015.

Poglavlje 16
POREZI

Poglavlje 30
VANJSKI ODNOSI

22. JUN
2015.

Poglavlje 9
FINANSIJSKE USLUGE

Poglavlje 21
TRANS-EVROPSKE
MREŽE

21. DEC
2015.

Poglavlje 14
SAOBRAČAJNA
POLITIKA

Poglavlje 15
ENERGETIKA

30. JUN
2016.

Poglavlje 12
BEZBJEDNOST HRANE,
VETERINARSTVO I
FITOSANITARNI
NADZOR

Poglavlje 13
RIBARSTVO

13. DEC
2016.

Poglavlje 11
POLJOPRIVREDA I
RURALNI RAZVOJ

Poglavlje 19
SOCIJALNA POLITIKA
I ZAPOSŁJAVANJE

20. JUN
2017.

Poglavlje 1
SLOBODA
KRETANJA ROBE
Poglavlje 22
REGIONALNA POLITIKA
I KOORDINACIJA
STRUKTURNIH
INSTRUMENTATA

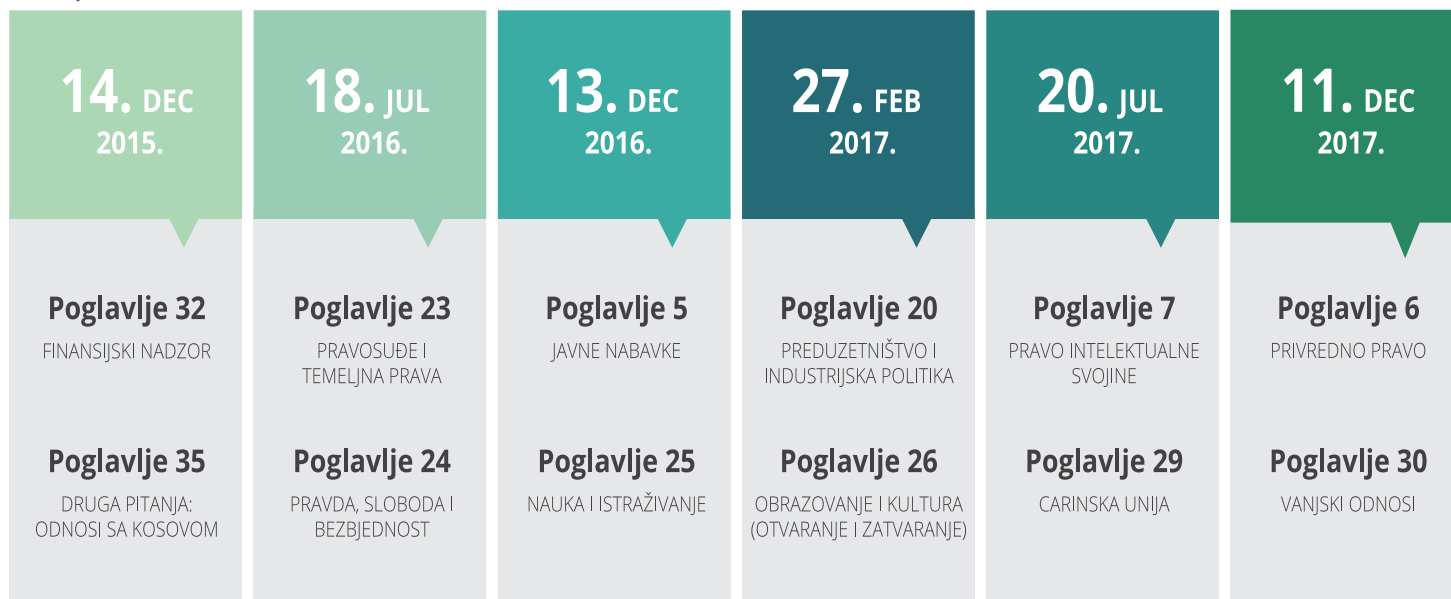
Poglavlje 30
VANJSKI ODNOSI
(ZATVARANJE)

11. DEC
2017.

Poglavlje 2
SLOBODA
KRETANJA RADNIKA

Poglavlje 3
PRAVO OSNIVANJA
PREDUZEĆA I
SLOBODA
PRUŽANJA USLUGA

SRBIJA

Slika 2: Datumi otvaranja i zatvaranja poglavlja – Crna Gora i Srbija

sa reforme i da se državama članicama EU pošalju jasni signali da je Zapadni Balkan spreman da zauzme svoje mjesto u porodici zemalja EU. Jasno je da članstvo ostaje najveća, mada i najteže dostižna nagrada zemalja koje ispune uslove EU na putu ka pristupanju.

Nota bene: Podaci prikazani u ovoj publikaciji koji se odnose na status pregovora za Crnu Goru i Srbiju i postojanje, ili nedostatak, početnih/završnih mjerila relevantnih poglavlja zasnovani su na informacijama koje su bile raspoložive u decembru 2017. godine. Takođe treba naglasiti da Crna Gora i Srbija možda nemaju početna/završna

mjerila istih poglavlja kao što je to bilo u slučaju Hrvatske – EU prati individualizovan pristup u pogledu mjerila, uzimajući u obzir specifičnosti svake države kandidata prilikom njihovog utvrđivanja.

**Analiza mjerila za Crnu Goru kroz
poređenje s mjerilima za Hrvatsku i Srbiju**

Poglavlje 1

SLOBODA KRETANJA ROBE

Prvo poglavlje posvećeno je načelu slobodnog kretanja robe, što podrazumijeva da se svim proizvodima mora trgovati slobodno od jednog do drugog kraja Unije. S obzirom da je Evropska unija zasnovana na ovom načelu, ovo poglavlje je od ključne važnosti za proces evropskih integracija.

Sloboda podrazumijeva uklanjanje prepreka za trgovinu robom između država članica i slobodan promet robe na unutrašnjem tržištu, čime se potrošačima osigurava obezbjeđenje visokog standarda za proizvode na tržištu. Sigurnost proizvoda zasniva se na prihvaćenim i uzajamno priznatim standardima, kontroli i efikasnim postupcima nadzora tržišta koji su prihvaćeni i sprovode se u državama članicama.

Načelo slobodnog kretanja robe podrazumijeva da se proizvodima mora trgovati slobodno od jednog do drugog kraja Unije. U određenom broju sektora, ovo opšte načelo dopunjava se usklađenim regulatornim okvirom, prateći „stari pristup“ (propisi o preciznim specifikacijama proizvoda) ili „novi pristup“ (propisi o opštim zahtjevima za proizvode).

Jedinstveno tržište doprinosi uklanjanju barijera, stvaranju više radnih mjesta i povećanju sveukupnog prosperiteta EU. Evropska komisija predstavlja i redovno ažurira Strategiju o Unutrašnjem tržištu, kojom su utvrđeni dugoročna vizija i okvir za unapređenje funkcionisanja Jedinstvenog tržišta.

Tokom pregovora u okviru ovog poglavlja, država kandidat mora da uskladi svoj regulatorni okvir sa okvirom EU. Uz to, država treba da

POGLAVLJE 1 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	14-17. januar 2013. godine	16-20. januar 2006. godine	17-20. jun 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	4-6. mart 2013. godine	13-17. februar 2006. godine	9-12. septembar 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	29. avgust 2013. godine	12. oktobar 2006. godine	29. jun 2015. godine
Početna mjerila ispunjena:	12. oktobar 2016. godine		
Pregovaračka pozicija dostavljena:	4. novembar 2016. godine	24. april 2008. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:	15. jun 2017. godine	23. jul 2008. godine	
Otvaranje poglavlja:	20. jun 2017. godine	25. jul 2008. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		19. april 2010. godine	

ima dovoljno administrativnih kapaciteta za notifikaciju ograničenja trgovine i primjenu mjera o standardizaciji, procjeni usaglašenosti, akreditaciji, metrologiji i nadzoru tržišta. Usklađeno evropsko zakonodavstvo za proizvode, koje treba da se prenesu, predstavlja najveći dio pravne tekovine u okviru ovog poglavlja.

Početna mjerila za sve tri zemlje uglavnom su usmjerena na usklađivanje zakonodavstva kao i izradu Strategije i akcionih planova za postizanje ovih ciljeva. Hrvatska je imala zahtjeve u vezi sa usvajanjem i sprovođenjem revidiranog horizontalnog zakonodavnog okvira, dok je u slučaju Crne Gore i Srbije Evropska unija uvela novi pristup i zahtijeva usklađivanje i vertikalnog zakonodavstva, čime proces postaje složeniji. Crna Gora i Srbija moraju Komisiji da dostave akcijske planove o usklađenosti sa čl. 34-36 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, kao i ključna dostignuća za unutrašnji analitički pregled domaćeg zakonodavstva i administrativnih praksi, uvođenje klauzula o uzajamnom priznavanju i neophodnih daljih izmjena. Kada je riječ o završnim mjerilima za Crnu Goru i Hrvatsku (Srbija još uvijek nema završnih mjerila ovog poglavlja), obje zemlje morale su da usvoje zakonodavstvo; u slučaju Crne Gore, ipak, dodatna pažnja posvećena je sprovođenju propisa u skladu sa novim pristupom u vođenju pristupnih pregovora. Crna Gora i Hrvatska morale su da pokažu postojanje odgovarajućih administrativnih kapaciteta.

POČETNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora predstavlja Komisiji Strategiju i Akcioni plan sa ključnim dostignućima za sprovođenje zakonodavstva EU u ovom poglavlju, kojima su obuhvaćeni planovi sprovođenja za vertikalno („novi pristup“ i „stari pristup“) i horizontalno zakonodavstvo, relevantne horizontalne institucije (standardizacija, akreditacija, metrologija i nadzor tržišta) kao i ciljni datumi i jasne odgovornosti za uvođenje i djelotvornu primjenu zakonodavnih mjera i osiguranja neophodnih administrativnih kapaciteta.

2) Crna Gora vrši izmjene i dopune relevantnog zakonodavstva kako bi osigurala da nije obavezno stavljanje oznake CE na robu koja se stavlja u promet na crnogorskom tržištu.

3) Crna Gora Komisiji dostavlja Akcioni plan za usklađenost sa čl. 34-36 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, sa ključnim dostignućima za unutrašnji analitički pregled domaćeg zakonodavstva i administrativnih praksi, uvođenje klauzula o uzajamnom priznavanju i neophodnih daljih izmjena i dopuna propisa.

HRVATSKA

1) Hrvatska usvaja i sprovodi revidirani horizontalni okvir za ovo poglavlje u cilju omogućavanja završetka infrastrukture potrebne za ispravno sprovođenje postupaka procjene usaglašenosti i razdvajanja poslova između različitih funkcija (regulatorna oblast, standardizacija, akreditacija, metrologija, procjena usaglašenosti i nadzor tržišta).

2) Hrvatska predstavlja Komisiji sveobuhvatnu strategiju ključnih dostignuća za sprovođenje pravne tekovine u ovom poglavlju kojom su obuhvaćeni planovi sprovođenja za relevantne horizontalne institucije (standardizacija, akreditacija, metrologija i nadzor tržišta) kao i

ciljni datumi i jasne odgovornosti za uvođenje i djelotvorno sprovođenje zakonodavnih mjera i unapređenje administrativnih kapaciteta. Ovom strategijom obuhvaćeni su različiti sektori, uz posvećivanje posebne pažnje sektorima u kojima usklađenost nije dovoljna ili je ograničena, kao što su farmaceutski proizvodi, u kojima obuhvaćena pitanja uključuju transparentnost u cijenama i povraćaju troškova.

3) Hrvatska predstavlja Komisiji Akcioni plan za usklađenost sa čl. 28-30 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, sa ključnim dostignućima za unutrašnji analitički pregled domaćeg zakonodavstva i administrativnih praksi, uvođenje klauzula o uzajamnom priznavanju i neophodnih daljih izmjena i dopuna propisa.

SRBIJA

1) Srbija Komisiji dostavlja Akcioni plan za usklađenost sa čl. 34-36 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, sa ključnim dostignućima za unutrašnji analitički pregled domaćeg zakonodavstva i administrativnih praksi, uvođenje klauzula o uzajamnom priznavanju i neophodnih daljih izmjena i dopuna propisa.

2) Srbija predstavlja Komisiji Strategiju i Akcioni plan sa ključnim dostignućima za sprovođenje zakonodavstva EU u ovom poglavlju. To uključuje vertikalno („novi pristup“ i „stari pristup“) i horizontalno zakonodavstvo, relevantne horizontalne institucije (standardizacija, akreditacija, metrologija i nadzor tržišta). Ovim putem takođe je utvrđeno na koji način i do kada će Srbija ukloniti svoja ograničenja u pogledu proizvoda koji su obuhvaćeni ovim poglavljem, naročito dodatnih graničnih i drugih kontrola. Dokumentima se definišu jasne odgovornosti za uvođenje i djelotvornu primjenu zakonodavnih mjera i osiguranja neophodnih administrativnih kapaciteta.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora usvaja i sprovodi zakonodavstvo kojim se prenosi Direktiva 2001/83/EZ o Kodeksu zajednice o lijekovima za ljudsku upotrebu koja je izmijenjena i dopunjena Direktivom 2004/27/EZ i zakonodavstvo kojim se prenosi Direktiva 2001/82/EZ o lijekovima za veterinarsku upotrebu – to uključuje uspostavljanje postupka ovlašćenja za medicinske proizvode u obje oblasti, kao i Direktivu 89/105/EZ o određivanju cijena i nadoknadi za lijekove, u skladu sa načelima sudske prakse Evropskog suda pravde.

2) Crna Gora nastavlja da ostvaruje napredak ka usklađivanju horizontalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom i pokazuje dobar napredak ka prenošenju novog, globalnog i starog pristupa u oblasti pravne tekovine za proizvode, naročito u onim oblastima u kojima je usklađenost do sada bila nedovoljna ili je bila ograničena. Crna Gora nastavlja da ostvaruje napredak ka završetku uvođenja klauzula uzajamnog priznavanja i potrebnih izmjena i dopuna domaćeg zakonodavstva i administrativnih praksi u cilju poštovanja čl. 34-36 UFEU.

3) Crna Gora dokazuje da ima odgovarajuće administrativne kapacitete za ispravno sprovođenje i izvršavanje zakonodavstva u svim horizontalnim oblastima koje se odnose na slobodno kretanje robe (regulatorna oblast, standardizacija, akreditacija, metrologija, procjena usklađenosti i nadzor tržišta) kao i zakonodavstvo kojim se prenosi novi, globalni i stari pristup u oblasti pravne tekovine za proizvode, do dana pristupanja.

HRVATSKA

1) Hrvatska usvaja zakonodavstvo kojim se prenosi Direktiva 2001/83/EZ o Kodeksu zajednice o lijekovima za ljudsku upotrebu koja je izmijenjena i dopunjena Direktivom 2004/27/EZ i usvaja i sprovodi Direktivu 89/105/EZ o određivanju cijena i nadoknadi za lijekove, u skladu sa načelima sudske prakse Evropskog suda pravde.

2) Hrvatska nastavlja da ostvaruje napredak ka usklađivanju horizontalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom i pokazuje dobar bilans ostvarenih rezultata u prenošenju pravne tekovine u oblasti Novog i Starog pristupa proizvodima, naročito u onim sektorima u kojima usklađenost do sada nije bila dovoljna ili je bila ograničena.

3) Hrvatska ostvaruje značajan napredak u pogledu završetka internog analitičkog pregleda domaćeg zakonodavstva i administrativnih praksi sa čl. 28-30 EZ, uvođenja klauzula uzajamnog priznavanja i potrebnih dodatnih izmjena i dopuna propisa.

4) Hrvatska dokazuje da ima odgovarajuće administrativne kapacitete za ispravno sprovođenje i izvršavanje zakonodavstva u svim horizontalnim oblastima koje se odnose na slobodno kretanje robe (regulatorna oblast, standardizacija, akreditacija, metrologija, procjena usaglašenosti i nadzor tržišta), uključujući procedure horizontalnih mjera kao što je Direktiva 98/34/EZ, do dana pristupanja.

SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

Tržišno ovlaštenje za lijekove koje se odobrava prije pristupanja treba da se unaprijedi kako bi se uskladilo sa nivoom kvaliteta, efikasnosti i bezbjednosti u skladu sa Direktivom. Hrvatska će morati da završi ovo unapređivanje tržišnih ovlaštenja i dokumentacije za lijekove najmanje 4 godine prije pristupanja.

Poglavlje 2

SLOBODA KRETANJA RADNIKA

Evopska unija predstavlja ne samo slobodu kretanja robe, već i slobodu kretanja radnika. Pravnom tekovinom za ovo poglavlje omogućava se građanima jedne države članice EU da rade u drugoj državi članici. Odnos prema tzv. radnicima migrantima EU mora biti isti kao prema domaćim radnicima kada su u pitanju uslovi rada, socijalne i poreske olakšice.

Sloboda kretanja radnika jedna je od osnovnih sloboda koja se jamči pravnom tekovinom EU. Svaki građanin EU ima pravo da se slobodno kreće, boravi i radi, uz određene izuzetke u javnom sektoru, u drugoj državi članici bez diskriminacije na osnovu nacionalnosti.

Opštim načelima koja se odnose na pristup tržištu rada osigurava se nediskriminatorni odnos (na osnovu nacionalnosti, boravišta ili jezika) radnika koji su, u skladu sa zakonom, zaposleni u zemlji koja nije njihova zemlja porijekla. Određena prava takođe se odnose i na članove porodice radnika. Opšte načelo uključuje i osiguranje dodatnih penzijskih prava zaposlenih i samozaposlenih lica koja se kreću unutar Zajednice. Države članice takođe učestvuju u sistemu EURES (Evropske službe za zapošljavanje) kojim se omogućava bliža saradnja nacionalnih službi za zapošljavanje u cilju razmjene informacija o mogućnostima za zapošljavanje.

Ova oblast pravne tekovine EU takođe podrazumijeva mehanizam koordinacije nacionalnih propisa o socijalnom osiguranju za osigurana lica i njihove članove porodice koji se kreću iz jedne države članice u drugu. U oblasti zdravstvene zaštite, medicinski troškovi treba da se nadoknade za sva neophodna liječenja građana koji se razbole ili koji dožive nesreću tokom privremenog boravka u drugoj

POGLAVLJE 2 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	13. maj 2013. godine	19. jul 2006. godine	23. januar 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	7. jun 2013. godine	8. septembar 2006. godine	25. mart 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	15. novembar 2013. godine	21. februar 2007. godine	1. septembar 2015. godine
Početna mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	14. jul 2014. godine	20. jul 2007. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:	5. decembar 2017. godine	16. jun 2008. godine	
Otvaranje poglavlja:	11. decembar 2017. godine	17. jun 2008. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		2. oktobar 2009. godine	

državi članici. Evropska kartica zdravstvenog osiguranja treba da se izda svim građanima.

Ne postoje početna mjerila ovog poglavlja u slučaju ove tri države. U završnim mjerilima od Hrvatske se zahtijevalo da dokaže postojanje odgovarajućih administrativnih struktura i kapaciteta za izvršenje kako bi se na ispravan način sprovela pravna tekovina EU u oblasti slobode kretanja radnika, naročito kada je riječ o koordinaciji sistema socijalne zaštite. Sa Crnom Gorom je slično, jer se traži da pokaže da ima adekvatne strukture i kapacitete za pravilno sprovođenje pravne tekovine u dijelu slobode kretanja radnika do pristupanja EU. Očekuje se da će i za Srbiju biti utvrđeni slični zahtjevi kada se ovo poglavlje otvori.

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora treba da pokaže da ima adekvatne strukture i kapacitete za pravilno sprovođenje pravne tekovine u dijelu slobode kretanja radnika do pristupanja EU.

HRVATSKA

1) Hrvatska dokazuje postojanje odgovarajućih administrativnih struktura i kapaciteta za izvršenje kako bi se na ispravan način sprovela pravna tekovina u oblasti slobode kretanja radnika do dana pristupanja, naročito kada je riječ o koordinaciji sistema socijalne sigurnosti.

SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

Usaglašene su mjere koje slijede:

- dvogodišnji period tokom kojeg postojeće države članice primjenjuju nacionalne mjere u slučaju Hrvatske. U zavisnosti od toga koliko su liberalne ove nacionalne mjere, one za rezultat mogu imati pun pristup tržištu rada;
- nakon ovog perioda, izvršiće se analiza: jedna automatska analiza odmah nakon završetka druge godine od pristupanja i dalja analiza na zahtjev Hrvatske. Ovaj postupak podrazumijeva izvještaj koji izrađuje Komisija, ali države članice imaju diskreciono pravo da odluče da li da primijene pravnu tekovinu EU;
- prelazne odredbe treba, načelno, da prestanu da važe nakon isteka vremenskog perioda od pet godina, ali se ovaj period može produžiti na još dvije godine u onim državama članicama u kojima bi došlo do ozbiljnih poremećaja tržišta rada ili u kojima postoji opasnost od ovog poremećaja;
- države članice, po isteku vremenskog perioda od sedam godina, mogu da primijene mjere zaštite. Uz to, primjenjuje se klauzula zastoja, na osnovu koje se tržišta rada postojećih država članica ne mogu ograničiti više nego što su bila ograničena u vrijeme potpisivanja Ugovora o pristupanju. Postojeće države članice moraju dati prednost građanima Hrvatske u odnosu na građane koji dolaze iz zemalja van EU.

Austrija i Njemačka imaju pravo da primijene prateće nacionalne mjere na svojim tržištima rada kako bi riješile ozbiljne poremećaje ili prijetnju od ozbiljnih poremećaja, naročito u osjetljivim uslužnim sektorima, do čega može doći u određenim regionima usljed transnacionalog pružanja usluga.

U skladu sa prelaznim odredbama, prava građana Hrvatske koji već, u skladu sa zakonom, borave i imaju zaposlenje u sadašnjoj državi članici su zaštićena. Prava članova porodice takođe se uzimaju obzir u skladu sa praksom iz prethodnih proširenja.

Na osnovu recipročnosti, Hrvatska može da primijeni ograničenja ekvivalentna nacionalnim mjerama koje primjenjuje predmetna država članica.

Poglavlje 3

PRAVO OSNIVANJA PREDUZEĆA I SLOBODA PRUŽANJA USLUGA

Države članice moraju osigurati da pravo fizičkih i pravnih lica EU na osnivanje preduzeća u bilo kojoj državi članici i sloboda pružanja prekograničnih usluga nijesu onemogućeni nacionalnim propisima, u skladu sa izuzecima utvrđenim Ugovorom. Pravnom tekovinom takođe se usklađuju pravila koja se odnose na regulisanje profesije kako bi se osiguralo uzajamno priznavanje kvalifikacija i diploma između država članica; takođe, za određene regulisane profesije mora se pratiti jedinstveni program minimalnih obrazovnih standarda kako bi se kvalifikacije u državi članici EU automatski priznale.

Ovim poglavljem uređuje se obavljanje pravničke profesije u državama članicama van onih u kojima su kvalifikacije stečene, aktivnosti trgovačkih zastupnika, kao i priznavanje stručnih kvalifikacija za aktivnosti vezane za upotrebu, trgovinu i distribuciju toksičnih proizvoda. Potrebno je uspostavljanje nacionalne kontaktne tačke za prijem upita vezanih za priznavanje stručnih kvalifikacija i osiguravanje administrativne saradnje sa nadležnim organima u drugim državama članicama.

Što se tiče prava osnivanja preduzeća i slobode pružanja usluga, Direktiva o uslugama sadrži odredbe čiji je cilj olakšavanje pružaocima usluga da se osnuju u drugim državama članicama, kao i da pružaju prekogranične usluge na teritoriji država članica izvan države osnivanja. Direktivom se države članice obavezuju na uspostavljanje Jedinstvene kontaktne tačke (PSC) i učestvovanje u elektronskom informacionom sistemu između administrativnih organa koji omogućavaju saradnju u nadzoru uslužnih aktivnosti i razmjenu informacija između država čla-

POGLAVLJE 3 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	23-24. oktobar 2012. godine	21-22. novembar 2005. godine	30 -31. januar 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	29-30. novembar 2012. godine	15 -16. decembar 2005. godine	12-13. mart 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	19. jun 2013. godine	20. septembar 2006. godine	17. jun 2015. godine
Početna mjerila ispunjena:	24. jul 2014. godine		
Pregovaračka pozicija dostavljena:	23. septembar 2014. godine	18. oktobar 2006. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:	19. jul 2017	20. jun 2007. godine	
Otvaranje poglavlja:	11. decembar 2017. godine	26. jun 2007. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		21. decembar 2009. godine	

nica EU. U pogledu poštanskih usluga, pravna tekovina EU je takođe usmjerena na otvaranje sektora poštanskih usluga konkurenciji na postepen i kontrolisan način, unutar regulatornog okvira kojim se osigurava univerzalna usluga.

Hrvatska u ovoj oblasti nije imala početnih mjerila, dok Crna Gora i Srbija imaju zahtjeve u pogledu usklađivanja zakonodavstva kao i izgradnje institucionalnih kapaciteta i obuka za doktore, zubare, medicinske sestre koje se bave opštom njegom, babice, farmaceute i veterinarske hirurge neophodne za postizanje usklađenosti sa minimalnim uslovima obuke utvrđenim u Direktivi 2005/36/EZ. Obje zemlje treba da pripreme sveobuhvatnu i detaljnu strategiju za usklađivanje sa pravnom tekovinom o stručnim kvalifikacijama kao odgovora na gore navedena pitanja.

U slučaju Hrvatske, svih šest završnih mjerila uglavnom je bilo usmjereno na izmjene i dopune propisa i usklađivanje propisa i usvajanje akata u skladu sa pravnom tekovinom kojima se uređuje pitanje priznavanja stručnih kvalifikacija za građane EU. Četiri završna mjerila prepoznata su za Crnu Goru, i ona se uglavnom odnose na usklađivanje zakonodavnog okvira i usvajanje spiska regulisanih profesija u skladu sa pravnom tekovinom. Završna mjerila za Srbiju još uvijek nijesu utvrđena.

POČETNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora podnosi Komisiji sveobuhvatnu i detaljnu Strategiju za usklađivanje sa pravnom tekovinom o stručnim kvalifikacijama, koja obuhvata sljedeće:

- sve potrebne reforme u pogledu usklađivanja zakonodavstva i izgradnje institucionalnih kapaciteta za priznavanje stručnih kvalifikacija stečenih u drugoj državi članici i pružanje pomoći stručnjacima koji su kvalifikacije stekli u Crnoj Gori i koji žele da pružaju usluge u drugoj državi članici;

- sva prilagođavanja obuke doktora, zubara, medicinskih tehničara za opštu njegu, babica, farmaceuta i veterinarskih hirurga potrebnih za usklađivanje sa minimalnim uslovima obuke definisanim u Direktivi 2005/36/EZ

HRVATSKA

Nema početnih mjerila.

SRBIJA

1) Srbija podnosi Komisiji sveobuhvatnu i detaljnu Strategiju za usklađivanje sa pravnom tekovinom o stručnim kvalifikacijama.

- Strategijom treba da se obuhvate sve potrebne reforme u pogledu usklađivanja zakonodavstva i izgradnje institucionalnih kapaciteta za priznavanje stručnih kvalifikacija stečenih u drugoj državi članici i pružanje pomoći stručnjacima koji su kvalifikacije stekli u Srbiji i koji žele da pružaju usluge u drugoj državi članici;

- Strategijom takođe moraju da se obuhvate sva prilagođavanja obuke doktora, zubara, medicinskih tehničara za opštu njegu, babica,

farmaceuta i veterinarskih hirurga potrebnih za usklađivanje sa minimalnim uslovima obuke definisanim u Direktivi 2005/36/EZ;

- Moraju se navesti vremenski rok, odgovorni organ i jasno ukazivanje na odgovarajuću odredbu u zakonodavstvu EU za svaku aktivnost obuhvaćenu Strategijom.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora usvaja i Evropskoj Komisiji predstavlja spisak regulisanih profesija u smislu relevantne pravne tekovine, navodeći aktivnosti koje obuhvata svaka profesija i opravdanje u pogledu propisa;

2) Crna Gora vrši usklađivanje svih studijskih programa na osnovu kojih se stiču kvalifikacije za regulisane profesije u Crnoj Gori sa zahtjevima Direktive 2005/36/EZ i njenim izmjenama i dopunama;

3) Crna Gora usvaja horizontalni Zakon o uslugama kojim se prenosi Direktiva 2006/123/EZ o uslugama i pokazuje dalji napredak u usklađivanju sektorskih propisa.

4) Crna Gora usvaja izmjene i dopune nacionalnog zakonodavstva u cilju prestanka važenja svih nacionalnih zahtjeva za pristup i obavljanje usluga, osim nacionalnih zahtjeva koji su opravdani i srazmjerni u skladu sa članom 51 Ugovora o funkcionisanju EU. Ove izmjene i dopune treba da počnu da se primjenjuju najkasnije od dana pristupanja.

HRVATSKA

1) Hrvatska usvaja akt u skladu sa pravnom tekovinom kojim se uređuje pitanje priznavanja stručnih kvalifikacija za građane EU i koji se primjenjuje najkasnije od dana pristupanja.

2) Hrvatska usvaja izmjene i dopune svog nacionalnog zakonodavstva čime prestaju da važe nacionalni zahtjevi, osim slučajeva obuhvaće-

nih članom 45 EZ kao i nesrazmjerni zahtjevi u vezi jezika. Izmjene i dopune primjenjuju se najkasnije od dana pristupanja.

3) Hrvatska usvaja izmjene i dopune svojih nacionalnih propisa, naročito Zakona o pravničkoj profesiji, čime se ovaj zakon usklađuje sa obavezama Hrvatske shodno članu 49 SSP.

4) Hrvatska usvaja izmjene i dopune propisa o strancima čime se usklađuje sa pravnom tekovinom i na taj način se, *inter alia*, ukida zahtjev za posjedovanjem poslovne dozvole za pružaoce usluga iz EU. Izmjene i dopune treba da se primjenjuju najkasnije od dana pristupanja.

5) Hrvatska usvaja izmjene i dopune svojih propisa kako bi se naročito omogućile prekogranične usluge na privremenoj osnovi bez obaveze pružaoce usluga da osnuje podružnicu u skladu sa hrvatskim propisima. Izmjene i dopune treba da se primjenjuju najkasnije od dana pristupanja.

6) Hrvatska usvaja propise koji treba da se primjenjuju najkasnije od dana pristupanja, ograničavajući rezervisanu oblast na ograničenja težine i cijena usluga utvrđenih u Direktivi 2002/39/EZ.

SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

Prelazna razdoblja i trajna izuzeća nijesu predviđena.

Poglavlje 4

SLOBODA KRETANJA KAPITALA

Države članice obavezne su da ukinu, uz izuzetke, sva ograničenja slobodnog kretanja kapitala unutar EU i između država članica i trećih zemalja. Pravnom tekovinom podrazumijevaju se i pravila za prekogranična plaćanja i izvršavanje naloga za prenos hartija od vrijednosti. Pored slobode kretanja robe i lica, svaka država članica mora, uz određene izuzetke, da ukloni sva ograničenja na kretanje kapitala unutar EU i između država članica i trećih zemalja.

Liberalizacija plaćanja predstavlja osnovni preduslov za slobodno kretanje kapitala. Regulativom EZ o prekograničnim plaćanjima utvrđuju se naknade institucija za elektronske platne transakcije u eurima i drugim valutama država članica koje su prihvatile ovu regulativu (npr. kreditni transferi, direktna zaduženja, plaćanje karticom, podizanje novca sa bankomata). Direktiva o prekograničnoj kontroli kreditnih transfera i Direktiva o uslugama plaćanja imaju za cilj da olakšaju platni promet u okviru EU stvaranjem pravnog okvira za jedinstveno „domaće“ tržište plaćanja. Direktiva o elektronskom novcu obezbjeđuje pravni okvir za osnivanje, poslovanje i prudencijalnu superviziju poslovanja institucija za elektronski novac i stvara jedinstveno tržište usluga elektronskog novca.

Poglavlje 4 podrazumijeva takođe i propise iz oblasti sprečavanja pranja novca. Direktivom o borbi protiv pranja novca i finansiranja terorizma zahtijeva se od banaka i drugih ekonomskih aktera, naročito prilikom bavljenja stvarima od velike vrijednosti i velikim gotovinskim transakcijama, da identifikuju klijente i prijave određene transakcije. Ključni zahtjev u borbi protiv finansijskog kriminala je stvaranje djelotvornih administrativnih kapaciteta i kapaciteta za

POGLAVLJE 4 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	18. januar 2013. godine	25. novembar 2005. godine	13. oktobar 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	21. februar 2013. godine	21. decembar 2005. godine	15. decembar 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	24. septembar 2013. godine	27. septembar 2006. godine	11. januar 2016. godine
Početna mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	13. februar 2014. godine	5. jun 2008. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:	18. jun 2014. godine	2. oktobar 2009. godine	
Otvaranje poglavlja:	24. jun 2014. godine	2. oktobar 2009. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		5. novembar 2010. godine	

sprovođenje zakona, uključujući saradnju između nadzornih organa, organa za sprovođenje zakona i tužilaštva.

Ne postoje početna mjerila za Crnu Goru i Srbiju u ovoj oblasti. Hrvatska je imala dva početna mjerila, uglavnom usklađivanje sa obavezom shodno SSP da ovlasti sticanje nekretnina kao i da podnese akcioni plan za utvrđivanje konkretnih mjera kojim će se uskladiti njeni propisi iz oblasti borbe protiv pranja novca sa pravnom tekovinom i jačanje sprovođenja zakona.

Crna Gora i Hrvatska imaju po tri završna mjerila (Srbija ih još uvijek nema) koja su slična. Međutim, drugo mjerilo za Crnu Goru je složenije i njime se zahtijeva da zemlja uskladi svoje važeće propise u pogledu Zakona o platnom sistemu sa pravnom tekovinom i pokaže da će biti u mogućnosti da u potpunosti primijeni Regulativu (EZ) br. 924/2009 i Regulativu (EU) br. 260/2012 do pristupanja. Takođe, u slučaju Crne Gore, u skladu sa 3. završnim mjerilom, finansiranje terorizma je dodatni zahtjev za usklađivanje propisa iz oblasti sprečavanja pranja novca. Obje zemlje imaju sve tri kategorije pod jednim mjerilom: usklađivanje sa pravnom tekovinom, bilans ostvarenih rezultata i izgradnja odgovarajućih administrativnih kapaciteta.

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

HRVATSKA

1) Hrvatska poštuje svoju obavezu prema SSP putem koje odobrava, kroz potpuno i brzo korišćenje svojih postupaka, građanima EU da steknu nekretnine osim u izuzetnim slučajevima u skladu sa Aneksom VII Sporazuma.

2) Hrvatska dostavlja svoj akcioni plan, uključujući ključna dostignuća i rokove, sa navedenim konkretnim mjerama usmjerenim na usklađivanje svojih propisa iz oblasti pranja novca sa pravnom tekovinom i jačanje sprovođenja zakona, inter alia, kroz edukaciju obveznika, nadzor obveznika, organe za sprovođenje zakona, tužilaštvo, sudstvo i djelotvornu saradnju između subjekata u lancu održavanja.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) U pogledu kretanja kapitala i plaćanja, Crna Gora završava usklađivanje svojih propisa sa pravnom tekovinom i pokazuje da će biti sposobna da ih u potpunosti sprovede do pristupanja, istovremeno osiguravajući uklanjanje svih preostalih ograničenja.

2) Crna Gora vrši usklađivanje svog Zakona o platnom sistemu sa pravnom tekovinom EU i pokazuje da će biti u mogućnosti da u potpunosti primijeni Regulativu (EZ) br. 924/2009 i Regulativu (EU) br. 260/2012 do pristupanja.

3) U oblasti borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma, Crna Gora završava potrebno zakonodavno usklađivanje sa pravnom te-

kovinom i pokazuje, kroz bilans ostvarenih rezultata, odgovarajuće administrativne kapacitete i djelotvornost svog institucionalnog i regulatornog okvira za sprovođenje i izvršavanje obaveza u oblasti borbe protiv pranja novca odnosno finansiranja terorizma.

HRVATSKA

1) U pogledu kapitalnih kretanja i plaćanja, Hrvatska završava usklađivanje svojih propisa sa pravnom tekovinom i pokazuje da će biti sposobna da ih u potpunosti sprovede do pristupanja, istovremeno osiguravajući uklanjanje svih preostalih ograničenja.

2) U pogledu sticanja nekretnina u Hrvatskoj građana država članica EU, osim oblasti i pitanja navedenih u Aneksu VII SSP, Hrvatska uspješno završava tranziciju sa postojećih obaveza iz SSP na obaveze primjenjive od 1. februara 2009. godine, osiguravajući da svi građani EU, uključujući one koji su se prijavili za dobijanje dozvole za sticanje nekretnina u Hrvatskoj prije 1. februara 2009. godine, imaju isti tretman kao Hrvatski građani.

3) Hrvatska završava usklađivanje propisa iz oblasti sprečavanja pranja novca, uključujući oduzimanje imovine i dokazuje putem bilansa ostvarenih rezultata odgovarajuće administrativne kapacitete za primjereno sprovođenje i izvršavanje relevantnog zakonodavstva u svim oblastima koje se odnose na borbu protiv pranja novca. U cilju lakše procjene ovih rezultata, Hrvatska podnosi tromjesečne izvještaje koji sadrže statističke informacije kao i ostale informacije o istragama, krivičnom gonjenju i sudskim postupcima, uključujući osuđujuće presude i oduzimanje imovine u slučajevima pranja novca.

SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

- Hrvatska može da zadrži ograničenja na sticanje poljoprivrednog zemljišta za građane EU/EEP na period od sedam godina od dana pristupanja, sa mogućnošću produžetka od tri godine. Ovaj produžetak može se ograničiti na odabrane posebno pogođene geografske oblasti.
- Ograničenje na sticanje nekretnina, sa trećim zemljama, koje je postojalo u Hrvatskoj 31. decembra 2002. godine, može se zadržati.

Poglavlje 5

JAVNE NABAVKE

Javne nabavke predstavljaju važno tržište za EU. U skladu sa procjenama Komisije, sveukupna vrijednost javnih nabavki je 16% bruto domaćeg proizvoda Unije.

Pravna tekovina EU o javnim nabavkama uključuje opšta načela transparentnosti, jednakog tretmana, slobodne konkurencije i nediskriminacije. Uz to, posebna pravila EU primjenjuju se na koordinaciju dodjele javnih ugovora za radove, usluge i nabavke, za tradicionalna tijela za ugovaranje i posebne sektore. Pravnom tekovinom se takođe obuhvataju pravila o postupcima procjene i raspoloživosti lijekova. Uz to, pravnom tekovinom je predviđeno da je za ove postupke potrebno imati specijalizovane organe.

Sistem javnih nabavki zasniva se na opštim načelima transparentnosti, jednakog tretmana, slobode konkurencije i nediskriminacije. Cilj pravne tekovine u ovoj oblasti je da se pružaocima usluga, ponuđačima i ugovaračima obezbijedi mogućnost učestvovanja u javnim tenderima u državama članicama EU kao i jačanje ekonomskog razvoja i djelotvornosti.

Hrvatska je imala dva početna mjerila ovog poglavlja – razvoj strategije za usklađivanje propisa i osiguranje da organ za nabavke garantuje dosljednu programsku politiku u svim oblastima koje se odnose na javne nabavke i usmjerava njeno sprovođenje. Crna Gora i Srbija nemaju početnih mjerila. Završna mjerila za sve tri države slične su složenosti, jer su za svaku zemlju sva tri elementa uključena u zahtjeve: usklađivanje propisa, administrativni i institucionalni kapaciteti i dobri rezultati.

POGLAVLJE 5 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	27. septembar 2012. godine	7. novembar 2005. godine	21. mart 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	19. novembar 2012. godine	29. novembar 2005. godine	13. maj 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	12. jun 2013. godine	17. maj 2006. godine	2. februar 2015. godine
Početna mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	14. oktobar 2013. godine	7. oktobar 2008. godine	2. jun 2016. godine
Savjet odobrava Zajednički stav:	18. decembar 2013. godine	18. decembar 2008. godine	7. decembar 2016. godine
Otvaranje poglavlja:	18. decembar 2013. godine	19. decembar 2008. godine	13. decembar 2016. godine
Privremeno zatvaranje poglavlja:		30. jun 2010. godine	

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

HRVATSKA

1) Hrvatska osigurava, tokom pretpripravnog perioda, da organizacija za nabavke garantuje dosljednu programsku politiku u svim oblastima koje se odnose na javne nabavke i usmjerava njegovu implementaciju, kako bi se olakšao proces usklađivanja propisa i olakšali budući pregovori u ovom poglavlju.

2) Hrvatska predstavlja Komisiji svoju sveobuhvatnu strategiju, koja treba da uključi sve potrebne reforme u pogledu usklađivanja propisa i izgradnje institucionalnih kapaciteta kako bi se pridržavala ro-kova i ostvarivala ključna dostignuća. Ovom strategijom bi se obuhvatili svi aspekti, a naročito:

- Usklađivanje propisa o javnim ugovorima i koncesijama istovremeno osiguravajući dosljednost svih zakonodavnih inicijativa o javno-privatnom partnerstvu sa prenešenom pravnom tekovinom;
- Pregled namjeravanih izmjena akata u konkretnim sektorima u oblasti koncesija kao i sadržaj okvirnog zakona;
- Usklađivanje propisa o postupcima revizije sa direktivama o lijekovima;
- Jačanje administrativnih kapaciteta na svim nivoima uključujući organe za reviziju i mehanizme sprovođenja zakona.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora vrši usklađivanje svog zakonodavnog okvira kojim su obuhvaćene sve oblasti javnih nabavki, uključujući posebno koncesije, javno-privatna partnerstva i nabavke za odbranu, u skladu sa propisima o javnim nabavkama EU i u skladu sa Ugovorom o funkcionisanju EU i relevantnim odredbama pravne tekovine.

2) Crna Gora uspostavlja odgovarajuće administrativne i institucionalne kapacitete na svim nivoima i preduzima odgovarajuće mjere u cilju osiguranja primjerenog i blagovremenog izvršavanja i sprovođenja nacionalnog zakonodavstva u ovoj oblasti prije pristupanja. To naročito uključuje sljedeće:

(a) sprovođenje Strategije razvoja sistema javnih nabavki Crne Gore 2011-2015. godine i Akcionog plana za njeno sprovođenje u cilju unapređenja njenih administrativnih kapaciteta, uključujući odgovarajuću edukaciju na svim nivoima za sve zainteresovane strane,

(b) pripremu praktičnih alata za sprovođenje i nadzor (uključujući administrativna pravila, uputstva, priručnike i standardnu ugovornu dokumentaciju);

c) jačanje mehanizama kontrole koji su potrebni u cilju osiguranja potpune informisanosti i pouzdanosti sistema, uključujući bliži nadzor i unaprijeđenu transparentnost izvršne faze javnih ugovora na osnovu sistematskih procjena rizika za određivanje prioriteta kontrola u ranijim sektorima i procedure;

(d) djelotvorno funkcionisanje sistema lijekova, uključujući i oblast koncesija, javno-privatnih partnerstava i nabavke za odbranu;

(e) mjere/aktivnosti koje se odnose na prevenciju i borbu protiv korupcije i konflikt interesa u oblasti javnih nabavki na centralnom i lokalnom nivou.

3) Crna Gora pokazuje bilans ostvarenih rezultata pravičnog i transpa-

rentnog sistema javnih nabavki, kojim se osigurava kvalitet u odnosu na uloženi novac, konkurenciju i snažne mjere zaštite od korupcije.

HRVATSKA

1) Hrvatska prilagođava svoj nacionalni zakonodavni okvir kojim su obuhvaćene sve oblasti javnih nabavki, uključujući koncesije i javno-privatna partnerstva, u skladu sa Ugovorom EZ, propisima EU o nabavkama i drugim relevantnim odredbama pravne tekovine.

2) Hrvatska – u skladu sa svojom Nacionalnom strategijom i Akcionim planom – dokazuje da nacionalne institucije odgovorne za donošenje politika, sprovođenje zakona i implementaciju mogu primjereno da ispunjavaju svoje poslove, posebno zakonodavne funkcije, funkcije nadzora i kontrole, pripremu alata za sprovođenje i pravnu i praktičnu pomoć koja se pruža zainteresovanim stranama.

3) Hrvatska - u skladu sa svojom Nacionalnom strategijom i Akcionim planom - dokazuje, kroz prikaz ubjedljivog bilansa ostvarenih rezultata, da je preduzela odgovarajuće mjere u cilju osiguranja adekvatnog izvršenja i sprovođenja domaćeg zakonodavstva na svim nivoima (nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou) blagovremeno prije pristupanja.

To se posebno odnosi na:

- (a) odgovarajući razvoj administrativnih kapaciteta;
- (b) pripremu praktičnih alata za sprovođenje (administrativna pravila, uputstva, priručnici, standardizovana dokumenta za ugovore, itd.);
- (c) usvajanje mehanizama kontrole koji su potrebni za osiguranje potpune informisanosti i pouzdanosti sistema;
- (d) djelotvorno funkcionisanje sistema lijekova;
- (e) primjerenu obuku na svim nivoima za sve zainteresovane strane;
- (f) radnje koje se odnose na borbu protiv korupcije u oblasti javnih nabavki, u oblastima koje su obuhvaćene Nacionalnom strategijom i Akcionim planom.

SRBIJA

1) Srbija vrši potpuno usklađivanje svog zakonodavnog okvira sa pravnom tekovinom u svim oblastima javnih nabavki, uključujući njeno zakonodavstvo u oblasti koncesija i međunarodne ugovore kojima se određeni radovi izuzimaju iz pravila javnih nabavki.

2) Srbija uspostavlja odgovarajuće administrativne i institucionalne kapacitete na svim nivoima i preduzima odgovarajuće mjere u cilju osiguranja primjerenog blagovremenog izvršavanja i sprovođenja nacionalnog zakonodavstva u ovoj oblasti prije pristupanja. To naročito uključuje sljedeće:

a) sprovođenje Strategije razvoja sistema javnih nabavki Srbije 2011-2015. godine u cilju unapređenja njenih administrativnih kapaciteta, naročito kroz jačanje kadra u Službi za javne nabavke i kroz obezbjeđivanje odgovarajuće edukacije na svim nivoima za sve zainteresovane strane,

b) pripremu praktičnih alata za sprovođenje i nadzor (uključujući administrativna pravila, uputstva, priručnike i standardnu ugovornu dokumentaciju);

c) jačanje mehanizama kontrole, uključujući bliži nadzor i unaprijeđenu transparentnost izvršne faze javnih ugovora i sistematskih procjena rizika sa određivanjem prioriteta kontrola u ranjivim sektorima i procedure;

d) djelotvorno funkcionisanje sistema lijekova;

e) mjere koje se odnose na prevenciju i borbu protiv korupcije i konflikt interesa u oblasti javnih nabavki na centralnom i lokalnom nivou.

3) Srbija pokazuje bilans ostvarenih rezultata pravičnog i transparentnog sistema javnih nabavki, kojim se osigurava kvalitet u odnosu na uloženi novac, konkurenciju i snažne mjere zaštite od korupcije.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

Prelazna razdoblja i trajna izuzeća nijesu predviđena.

Poglavlje 6

PRIVREDNO PRAVO

Ovim poglavljem obuhvaćena su usklađena pravila u oblasti privrednog prava, uključujući zahtjeve za finansijskim izvještavanjem, u cilju olakšanja ostvarivanja prava osnivanja preduzeća. Pravna tekovina EU iz oblasti privrednog prava uključuje pravila o osnivanju, registraciji, spajanjima i podjeli privrednih društava. U oblasti finansijskog izvještavanja, pravna tekovina EU sadrži pravila za objavljivanje godišnjih i konsolidovanih finansijskih izvještaja, uključujući pojednostavljena pravila za mala i srednja preduzeća.

Primjena Međunarodnih računovodstvenih standarda obavezna je za određene organe od javnog interesa. Uz to, pravnom tekovinom utvrđena su konkretna pravila za odobravanje, profesionalni integritet i nezavisnost obaveznih revizija.

Početa mjerila nijesu utvrđena ni za jednu od tri države – Crnu Goru, Hrvatsku i Srbiju. Crna Gora ima četiri završna mjerila. Prva tri se uglavnom odnose na zakonodavna unapređenja, ali je posljednje mjerilo složenije: „usklađivanje računovodstvenih propisa i propisa o statutarnoj reviziji, uključujući propise za sprovođenje, sa pravnom tekovinom. Crna Gora osniva nezavisan javni nadzorni organ sa odgovarajućim finansiranjem i sistemom osiguranja kvaliteta u cilju poštovanja pravila o statutarnoj reviziji“. Time se zahtijeva osnivanje novog nezavisnog organa i dodatni administrativni kapaciteti. Hrvatska ima četiri završna mjerila koja se uglavnom odnose na zakonodavne izmjene i dopune i usklađivanje propisa, ali je istaknuto da se relevantni institucionalni okvir mora ojačati na odgovarajući način. Srbija je otvorila ovo poglavlje u decembru 2017. godine i ima četiri mjerila koja se prije svega odnose na usklađivanje zakonodavstva

POGLAVLJE 6 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	2. oktobar 2012. godine	21. jun 2006. godine	11. novembar 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	5. decembar 2012. godine	19. jul 2006. godine	05. februar 2015. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	10. jul 2013. godine	31. januar 2007. godine	11. januar 2016. godine
Početa mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	3. oktobar 2013. godine	1. februar 2007. godine	22. jun 2017. godine
Savjet odobrava Zajednički stav:	13. decembar 2013. godine	20. jun 2007. godine	5. decembar 2017. godine
Otvaranje poglavlja:	18. decembar 2013. godine	26. jun 2007. godine	11. decembar 2017. godine
Privremeno zatvaranje poglavlja:		2. oktobar 2009. godine	

sa pravnom tekovinom EU slično kao u slučaju Crne Gore. Posebna pažnja treba da bude posvećena zahtjevima vezanim za osiguranje kvaliteta, istrage i sankcije za statutaru reviziju pravnih lica od javnog značaja, sa obezbijeđenim odgovarajućim finansiranjem i resursima za sistem nadzora javne revizije.

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

- 1) Crna Gora usvaja Zakon o kapitalnim tržištima i odgovarajuće sprovedbeno zakonodavstvo, usklađujući ga posebno sa Direktivom o transparentnosti.
- 2) Crna Gora usvaja novi Zakon o privrednim društvima i odgovarajuće sprovedbeno zakonodavstvo, usklađujući ga posebno sa pravnom tekovinom u oblasti privrednih društava, naročito kroz uvođenje odredbi o prekograničnim spajanjima.
- 3) Crna Gora završava usklađivanje sa Direktivom o ponudama za preuzimanje.
- 4) Crna Gora vrši potpuno usklađivanje svog zakonodavstva u oblasti računovodstva i zakonom propisanih revizija, uključujući sprovedbeno zakonodavstvo, sa pravnom tekovinom EU. Crna Gora osniva nezavisan javni nadzorni organ sa odgovarajućim finansiranjem i sistemom osiguranja kvaliteta u cilju poštovanja pravila o zakonom propisanoj reviziji.

HRVATSKA

- 1) Hrvatska usvaja izmjene i dopune Zakona o privrednim društvima, usklađujući ga sa pravnom tekovinom, naročito kroz ukidanje određenih ograničenja za osnivanje podružnica i uvođenje odredbi koje se odnose na prekogranična spajanja.
- 2) Hrvatska završava usklađivanje sa Direktivom o ponudama za preuzimanje.
- 3) Hrvatska vrši usklađivanje svojih propisa o računovodstvu, naročito u pogledu zahtjeva za mjerenje i priznavanje, zahtjeva za objavljivanje, pripreme konsolidovanih izvještaja i opsega revizije za godišnje izvještaje.
- 4) Hrvatska usvaja izmjene i dopune Zakona o reviziji, sa naročitim naglaskom na zahtjeve za usklađivanje koji se odnose na statutarne revizore, osiguranje eksternog sistema kvaliteta revizorskih aktivnosti i javnog nadzora revizorske profesije. Relevantni institucionalni okvir mora se ojačati na odgovarajući način.

SRBIJA

- 1) Srbija usklađuje svoj Zakon o kapitalnim tržištima i propratno zakonodavstvo za sprovođenje sa Direktivom o transparentnosti.
- 2) Srbija usklađuje svoj Zakon o privrednim društvima i propratno zakonodavstvo za sprovođenje, sa pravnom tekovinom u oblasti privrednih društava, naročito kroz uvođenje odredbi o prekograničnim spajanjima.
- 3) Srbija završava usklađivanje sa Direktivom o ponudama za preuzimanje.
- 4) Srbija usklađuje zakonodavstvo u oblasti računovodstva i statutarne revizije, uključujući propise za sprovođenje, sa pravnom tekovinom. Posebna pažnja treba da bude posvećena zahtjevima vezanim za osiguranje kvaliteta, istrage i sankcije za statutaru reviziju

pravnih lica od javnog značaja, sa obezbijeđenim odgovarajućim finansiranjem i resursima za sistem nadzora javne revizije.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

Prelazna razdoblja i trajna izuzeća nijesu predviđena.

Poglavlje 7

PRAVO INTELEKTUALNE SVOJINE

Pravnom tekovinom u oblasti prava intelektualne svojine preciziraju se usklađena pravila za zaštitu autorskih i srodnih prava. Određeni aspekti autorskih prava u informacionom društvu usmjereni su na oslikavanje tehnološkog razvoja i prenošenje glavnih međunarodnih obaveza usvojenih u okviru Svjetske organizacije za intelektualnu svojinu u propise EU. U oblasti prava industrijske svojine, pravnom tekovinom utvrđena su pravila pravne zaštite žigova i dizajna kao i djelimično usklađenog režima za patente.

Posebne odredbe primjenjuju se na zaštitu baza podataka, kompjuterskih programa, poluprovodničkih topografija, emitovanja putem satelita i kablovsko reemitovanje. Druge posebne odredbe odnose se na zaštitu biotehničkih izuma, farmaceutskih i biljnih proizvoda. Pravnom tekovinom se takođe uspostavlja žig Zajednice i dizajn Zajednice. Na kraju, pravna tekovina EU sadrži usklađena pravila za ostvarivanje autorskih i srodnih prava kao i prava industrijske svojine. Potrebni su odgovarajući mehanizmi za sprovođenje, naročito djelotvorni izvršni kapaciteti.

EU je takođe član Svjetske trgovinske organizacije koja sprovodi Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualne svojine (TRIPS). Zakonom o usaglašenosti sa pravnom tekovinom u oblasti intelektualne svojine zahtijevaju se odgovarajući kapaciteti za sprovođenje i djelotvorno izvršavanje. Naročito, postoji potreba za odgovarajućim administrativnim strukturama, uključujući nacionalno tijelo u čijoj nadležnosti je prijem zahtjeva za zaštitu u svim oblastima koje se tiču prava intelektualne svojine. U slučaju Crne Gore, Hrvatske i Srbije ne postoje početna mjerila. Završna mjerila za sve tri države uklju-

POGLAVLJE 7 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA			
GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	11-12. oktobar 2012. godine	6-7. februar 2006. godine	24-25. septembar 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	20-21. novembar 2012. godine	28. februar -1. mart 2006. godine	12-13. novembar 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	19. jun 2013. godine	4. oktobar 2006. godine	15. decembar 2015. godine
Početna mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	21. oktobar 2013. godine	18. oktobar 2006. godine	27. mart 2017
Savjet odobrava Zajednički stav:	27. mart 2014. godine	21. februar 2007. godine	15. jun 2017
Otvaranje poglavlja:	31. mart 2014. godine	29. mart 2007. godine	20. jun 2017
Privremeno zatvaranje poglavlja:		19. decembar 2008. godine	

čuju dodatno usklađivanje sa pravnom tekovinom Zajednice, dovoljne administrativne kapacitete za registraciju i ostvarivanje prava intelektualne svojine i prikazivanje ostvarenih rezultata u istragama, krivičnom gonjenju i sudskom tretmanu kršenja zakona.

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora završava sve neophodne zakonodavne izmjene kako bi osigurala iscrpljivanje prava Zajednice u svim oblastima od dana pristupanja.

2) Crna Gora usvaja izmjene i dopune Zakona o autorskim i srodnim pravima u cilju završetka usklađivanja sa pravnom tekovinom.

3) Crna Gora usvaja novi Zakon o patentima u cilju završetka postupka usklađivanja sa pravnom tekovinom, naročito u pogledu sertifikata o dodatnoj zaštiti.

4) Crna Gora osigurava dovoljno administrativnih kapaciteta za registraciju i ostvarivanje prava intelektualne svojine i prikazuje bilans ostvarenih rezultata istraga, krivičnog gonjenja i sudskog procesuiranja kršenja zakona.

HRVATSKA

1) Završiti usklađivanje sa pravnom tekovinom u pogledu iscrpljivanja prava u okviru Zajednice i uvođenja sertifikata o dodatnoj za-

štiti. Potrebno je osigurati kapacitete za ostvarivanje ovih prava do pristupanja.

2) Osigurati dovoljno administrativnih kapaciteta za ostvarivanje prava koja se odnose na borbu protiv piraterije i krivtvočenja; osiguranje zadovoljavajućih rezultata istraga, krivičnog gonjenja i sudskog tretmana kršenja zakona.

SRBIJA

1) Srbija završava sve neophodne zakonodavne izmjene i dopune kako bi se osiguralo iscrpljivanje prava EU/EEP u svim oblastima od dana pristupanja.

2) Srbija vrši usklađivanje svog zakonodavstva sa pravnom tekovinom o autorskim i srodnim pravima, patentima i žigovima.

3) Srbija osigurava dovoljne administrativne kapacitete za registraciju prava intelektualne svojine i prikazuje bilans ostvarenih rezultata sprovođenja zakona relevantnih administrativnih organa i građanskog, i gdje je moguće, krivičnog pravosuđa.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

- Žigovi i dizajni Zajednice registrovani u državama članicama prije dana pristupanja proširuju se i važe na teritoriji Hrvatske od dana pristupanja u cilju osiguranja jednakog uticaja širom Zajednice.
- Sertifikati o dodatnoj zaštiti za zaštitu farmaceutskih i biljnih proizvoda primjenjuju se na zaštitu farmaceutskih i biljnih proizvoda koji su, od dana pristupanja Hrvatske, zaštićeni važećim osnovnim patentom i za koje je prva dozvola za stavljanje u promet dobijena nakon 1. januara 2003. godine, pod uslovom da je

zahtjev za izdavanje dozvole dostavljen u roku od šest mjeseci od dana pristupanja Hrvatske.

- Hrvatska se saglasila da uspostavi konkretan mehanizam za zaštitu prava zajamčenih patentom ili sertifikatom o dodatnoj zaštiti za farmaceutske proizvode za koje je zahtjev dostavljen u državi članici u vrijeme kada se takva zaštita ne bi mogla ostvariti u Hrvatskoj za taj proizvod.
- Na osnovu ovog mehanizma, vlasnik ili korisnik, može se osloniti na prava zajamčena tim patentom ili sertifikatom o dodatnoj zaštiti u cilju sprečavanja uvoza i plasiranja na tržište tog proizvoda u državi članici ili državama članicama u kojima predmetni proizvod uživa zaštitu patenta ili sertifikata o dodatnoj zaštiti, čak i kada je ovaj proizvod stavljen u promet u Hrvatskoj prvi put uz njegovu ili njenu saglasnost (u praksi, mehanizmom se vlasnici patenata iz EU štite od tzv. „paralelnog uvoza“ lijekova iz Hrvatske, ukoliko su cijene ovog lijeka niže u Hrvatskoj nego u državama članicama).

Poglavlje 8

KONKURENCIJA

Pravna tekovina EU u oblasti Poglavlja 8 obuhvata antimonopolsku politiku i politiku kontrole državne pomoći. Ona uključuje pravila i procedure za suzbijanje antikonkurentnog ponašanja preduzeća, pažljivo praćenje koncentracije preduzeća i sprečavanje vlada da dodjeljuju državnu pomoć kojom se narušava konkurencija na unutrašnjem tržištu.

Uopšteno govoreći, pravila konkurencije direktno su primjenjiva na cijeloj teritoriji Unije i države članice moraju u potpunosti sarađivati sa Komisijom na njihovom sprovođenju.

Sve tri države imaju obimna početna mjerila usljed same istorijske i ekonomske situacije kao i dokazane tradicije državne pomoći preduzećima u vlasništvu države. Ovo je bila veoma česta pojava u svim ovim zemljama i potrebno je dosta rada kako bi se ovo nasljeđe prevazišlo i omogućila puna transparentnost i jasna pravila tokom pregovaračkog procesa, naročito u pogledu industrije čelika i brodogradnje. Posebno složena pitanja odnose se na sprovođenje planova za restrukturiranje KAP (Crna Gora) i usaglašenosti pomoći koja je odobrena Željezari Smederevo (Srbija) sa svim uslovima iz Protokola 5 uz SSP o državnoj pomoći za industriju čelika. Hrvatska je u svojim završnim mjerilima imala dosta zahtjeva u vezi sa usklađivanjem zakonodavstva, administrativnim kapacitetima i sprovođenjem pravila o državnoj pomoći i planovima restrukturiranja u sektoru brodogradnje. Isto se može očekivati i u slučaju Crne Gore i Srbije nakon otvaranja ovog poglavlja.

POGLAVLJE 8 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	3-5. oktobar 2012. godine	8-9. novembar 2005. godine	31. mart - 1. april 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	3-4. decembar 2012. godine	5-6. decembar 2005. godine	4-5. novembar 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	19. jun 2013. godine	28. jun 2006. godine	23. novembar 2015. godine
Početna mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:		2. april 2010. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:		25. jun 2010. godine	
Otvaranje poglavlja:		30. jun 2010. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		30. jun 2011. godine	

POČETNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora vrši izmjene i dopune zakonodavstva u oblasti državne pomoći u svrhe sprovođenja obaveza koje proizilaze iz SSP.

2) Crna Gora osigurava da je organ za dodjelu državne pomoći operativno nezavisan i da ima ovlašćenja i potrebne resurse za punu primjenu pravila o državnoj pomoći.

3) Crna Gora vrši usklađivanje šema fiskalne pomoći, naime Zakona o porezu na dobit pravnih lica, Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakona o biznis zonama (Program podsticaja razvoja biznisa) i Zakona o slobodnim zonama sa zahtjevima iz člana 73 SSP.

4) Crna Gora izrađuje sveobuhvatan spisak svih mjera državne pomoći obuhvaćenih SSP i utvrđuje Akcioni plan, koji Komisija prihvata, sa jasnim rasporedom za usklađivanje svih preostalih šema pomoći ili jednakih mjera za koje je utvrđeno da nijesu u skladu sa obavezama koje proizilaze iz SSP.

5) Crna Gora usvaja plan restrukturiranja za fabriku aluminijuma KAP u skladu sa zahtjevima iz člana 73 SSP. Komisija mora da prihvati te planove restrukturiranja.

HRVATSKA

1) Hrvatska treba da usvoji Nacionalni program restrukturiranja za sektor čelika, koji usvaja Komisija, u skladu sa odredbama člana 5 stav 3 Protokola 2 o čeličnim proizvodima uz SSP.

2) Hrvatska treba da usvoji pojedinačne planove restrukturiranja za svako brodogradilište koje se suočava sa poteškoćama u skladu sa zahtjevima koji proizilaze iz člana 70 SSP. Evropska komisija mora da usvoji pojedinačne planove restrukturiranja koji potom treba da se uključe u nacionalni program restrukturiranja industrije brodogradnje.

3) Hrvatska mora da uskladi Zakon o porezu na dobit pravnih lica, Zakon o unapređenju investicija i Zakon o slobodnim zonama sa propisima EU iz oblasti državne pomoći u skladu sa zahtjevima koji proizilaze iz člana 70 SSP. Hrvatska treba da predstavi Akcioni plan, koji usvaja Komisija, sa jasnim vremenskim okvirom za usklađivanje svih preostalih programa državne pomoći ili jednakih mjera na spisku državne pomoći, za koje je utvrđeno da nijesu u skladu sa obavezama koje proizilaze iz SSP.

4) Hrvatska treba da osigura transparentnost državne pomoći kroz izradu sveobuhvatnog spiska svih mjera državne pomoći za preostale sektore (sektor aluminijuma i metala, tekstila, kože i obuće, sektor automobila i sektor turizma).

SRBIJA

1) Srbija vrši izmjene i dopune svog zakonodavstva o državnoj pomoći u cilju sprovođenja svojih obaveza koje proističu iz SSP.

2) Srbija osigurava da je organ za dodjelu državne pomoći operativno nezavisan i da ima ovlašćenja i potrebne resurse za punu primjenu pravila o državnoj pomoći.

3) Srbija izrađuje svoj spisak postojećih mjera državne pomoći u smislu člana 73 stav 6 SSP i utvrđuje Akcioni plan, koji prihvata Komisija, sa jasnim rasporedom za usklađivanje svih preostalih šema pomoći ili jednakih mjera za koje je utvrđeno da nijesu u skladu sa obavezama koje proizilaze iz SSP.

4) Srbija vrši usklađivanje šema fiskalne pomoći, naime Zakona o porezu na dobit pravnih lica, Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica i Zakona o slobodnim zonama sa pravnom tekovinom u oblasti državne pomoći.

5) Srbija osigurava usklađenost pomoći odobrene Željezari Smederevo sa svim uslovima iz Protokola 5 uz SSP o državnoj pomoći u industriji čelika.

6) Srbija poštuje svoje obaveze shodno članu 73 stav 5 i Protokolu 5 uz SSP za pružanje svih informacija Komisiji o pojedinačnim slučajevima kako bi Komisija mogla da izvrši procjenu i prati usklađenost ovih mjera pomoći sa obavezama Srbije koje proističu iz SSP.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA I SRBIJA

Još uvijek nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

HRVATSKA

1) Hrvatska treba da nastavi da jača svoje administrativne kapacitete i pokazuje zadovoljavajuće sprovođenje zakonodavstva iz oblasti konkurencije.

2) Hrvatska treba da završi usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom.

3) Hrvatska treba da usvoji ažurirani Nacionalni program restrukturiranja za sektor čelika i pojedinačne poslovne planove, koje prihvata Evropska komisija, u skladu sa zahtjevima Protokola 2 uz SSP o čeličnim proizvodima.

4) Hrvatska treba da osigura punu usklađenost sa pravilima EU o državnoj pomoći u sektoru brodogradnje, naročito:

- za svako brodogradilište u poteškoćama, mora da se usvoji plan restrukturiranja u skladu sa pravnom tekovinom koji prihvataju Agencija za zaštitu konkurencije i Evropska komisija;
- nijedno brodogradilište ne smije primiti novu porudžbinu dok Evropska komisija ne usvoji planove restrukturiranja;
- ukoliko nijedno brodogradilište nije u mogućnosti da dostavi prihvatljiv plan restrukturiranja, Hrvatska mora da usvoji plan stečaja za predmetno brodogradilište, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, koje usvajaju Agencija za zaštitu konkurencije i

Evropska komisija. Ta brodogradilišta više neće moći da primaju nove porudžbine i biće im dozvoljeno jedino da prime novu državnu pomoć koja je strogo ograničena na ono što je neophodno za završetak postojećih porudžbina.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

- U pogledu sektora brodogradnje, restrukturiranje i privatizacija brodogradilišta u poteškoćama sprovodi se u skladu sa uslovima dogovorenim sa EU. Nakon pristupanja, Komisija ima ovlašćenje da naloži Hrvatskoj da povрати pomoć za restrukturiranje odobrenu od 2006. godine brodogradilištima koja nijesu ispunila ove uslove. Pored toga, Hrvatska mora redovno da dostavlja izvještaje.
- U oblasti čelika, Komisija će imati ovlašćenja da naloži Hrvatskoj da povрати državnu pomoć odobrenu kompaniji CMC Sisak, ukoliko kompanija ne izvrši povraćaj pomoći do dana pristupanja.

Poglavlje 9

FINANSIJSKE USLUGE

Pravna tekovina EU u oblasti finansijskih usluga obuhvata pravila osnivanja, funkcionisanja i kontrole finansijskih institucija u oblastima bankarskog poslovanja, osiguranja, dopunskih penzija, investicionih usluga i tržišta hartija od vrijednosti, kao i u pogledu infrastrukture finansijskog tržišta.

Finansijske institucije mogu poslovati širom EU u skladu sa načelom „kontrola matične države“ ili kroz osnivanje podružnica ili kroz pružanje usluga na prekograničnoj osnovi.

Ne postoje početna mjerila u slučaju Crne Gore, Hrvatske i Srbije. Crna Gora i Hrvatska imaju po pet završnih mjerila koja se uglavnom odnose na usklađivanje sa pravnom tekovinom, ali i na uspješno sprovođenje i administrativne kapacitete. U slučaju Crne Gore, naročito je naglašeno u posljednjem mjerilu da zemlja treba da „dokaže jačinu i nezavisnost regulatornih i nadzornih institucija odgovarajućim administrativnim kapacitetima za sprovođenje i izvršavanje pravne tekovine u oblasti finansijskih usluga“. Srbija još uvijek nema završnih mjerila u ovom poglavlju.

POGLAVLJE 9 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA			
GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	17-18. april 2013. godine	29-30. mart 2006. godine	21 -22. januar 2015. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	10-11. jun 2013. godine	4-5. maj 2006. godine	17-18. mart 2015. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	19. decembar 2013. godine	24. januar 2007. godine	1. april 2016. godine
Početna mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	16. oktobar 2014. godine	28. mart 2007. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:	17. jun 2015. godine	20. jun 2007. godine	
Otvaranje poglavlja:	22. jun 2015. godine	26. jun 2007. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		27. novembar 2009. godine	

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora pokazuje napredan nivo usklađivanja sa pravnom tekovinom u oblasti bankarstva i finansijskih konglomerata, naročito u vezi sa kapitalnim zahtjevima, nadzorom finansijskih konglomerata, zaštitom depozita, reorganizacijom i likvidacijom kreditnih institucija i dokazuje da će biti spremna da sprovede pravnu tekovinu EU nakon pristupanja.

2) Crna Gora pokazuje napredan nivo usklađenosti sa pravnom tekovinom u oblasti osiguranja i profesionalnih penzija, naročito životnog osiguranja, reosiguranja, posredovanja u osiguranju, osiguranja od odgovornosti motornih vozila, Solventnosti II i Direktivom za obezbjeđivanje profesionalne penzije i dokazuje da će biti spremna da sprovede pravnu tekovinu EU nakon pristupanja.

3) Crna Gora pokazuje napredan nivo usklađivanja sa pravnom tekovinom u oblasti infrastrukture finansijskog tržišta, naročito u pogledu konačnosti poravnjenja i aranžmana finansijskih kolaterala i dokazuje da će biti spremna da sprovede pravnu tekovinu EU nakon pristupanja.

4) Crna Gora pokazuje napredan nivo usklađenosti sa pravnom tekovinom u oblasti tržišta hartija od vrijednosti i investicionih usluga, naročito Direktivom za tržišta finansijskih instrumenata, prospekta, transparentnosti i zloupotebe tržišta i dokazuje da će biti spremna da sprovede pravnu tekovinu EU nakon pristupanja.

5) Crna Gora pokazuje jačinu i nezavisnost regulatornih institucija i institucija nadzora sa odgovarajućim administrativnim kapacitetima za sprovođenje i izvršavanje pravne tekovine u oblasti finansijskih usluga.

HRVATSKA

1) Novi kapitalni okvir (Direktiva 2006/48/EZ i Direktiva 2006/49/EZ) prenesen je u hrvatsko zakonodavstvo. Pravna tekovina EU u oblasti nadzora institucija elektronskog novca, likvidacije i reorganizacije kreditnih institucija i dodatnog nadzora finansijskih konglomerata prenešena je i hrvatsko zakonodavstvo je usklađeno sa Direktivom o šemi garantnog depozita.

2) Usklađeno je zakonodavstvo koje se odnosi na izračunavanje margina solventnosti, nadzora osiguravajućih grupa i društava za reosiguranje i posredovanje u osiguranju.

3) Zakonodavstvo koje se odnosi na infrastrukturu finansijskog tržišta modifikovano je u skladu sa pravnom tekovinom.

4) Zakonodavstvo koje se odnosi na investicione usluge i tržište hartija od vrijednosti, a naročito uređivanje i nadzor investicionih firmi i regulisanih tržišta, prospekata i zloupotrebe tržišta usklađeno je sa pravnom tekovinom i uspostavljena je zvanično priznata šema kompenzacije za investitora u skladu sa pravnom tekovinom.

5) Hrvatska pokazuje kontinuirani napredak u izvršavanju prudenijalnih zahtjeva.

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

Postignut je dogovor oko sljedećeg konkretnog rješenja:

- EU se saglasila sa zahtjevom Hrvatske da se Kreditne unije izuzmu iz pune primjene Direktive o kapitalnim zahtjevima. To znači da EU neće nametati neproporcionalne zahtjeve na Kreditne unije Hrvatske koje imaju dugu tradiciju pružanja usluga banкарства zanatlijama i drugim pojedincima u Hrvatskoj. Hrvatski organi će nadgledati Kreditne unije na osnovu posebnih nacionalnih propisa.

Poglavlje 10

INFORMACIONO DRUŠTVO I MEDIJI

Pravna tekovina EU o informatičkom društvu i medijima teži da ukloni prepreke u cilju efikasnog funkcionisanja unutrašnjeg tržišta elektronsko-komunikacionih usluga i mreža, kao i da promoviše konkurenciju i štiti interese potrošača u ovom sektoru, uključujući i univerzalan pristup osnovnim savremenim servisima. Pravna tekovina EU takođe sadrži konkretna pravila o elektronskim komunikacijama, uslugama informacionog društva i naročito elektronskoj trgovini i uslugama uslovnog pristupa i audiovizuelnim uslugama.

Pravnom tekovinom takođe se zahtijeva kapacitet za učestvovanje u programima zajednice „Medija Plus“ i „Obuka medija“. To podrazumijeva i pravila o uslugama informatičkog društva i transparentan, predvidiv i efikasan regulatorni okvir za audiovizuelne medijske usluge u skladu sa evropskim standardima. Digitalna agenda za Evropu predstavlja okvir Strategije za informacione i komunikacione tehnologije u Evropskoj uniji i jedna je od sedam vodećih inicijativa Strategije Evropa 2020.

U pogledu audiovizuelne politike, pravnom tekovinom zahtijeva se usklađivanje zakonodavstva sa Direktivom o televiziji bez granica kojom se stvaraju uslovi za slobodno kretanje emitovanja televizije u okviru EU. Pravna tekovina EU teži da se uspostavi transparentan, predvidiv i efikasan regulatorni okvir za javno i privatno emitovanje u skladu sa evropskim standardima.

Početna mjerila za Crnu Goru, Hrvatsku i Srbiju nijesu utvrđena. Crna Gora i Hrvatska imaju sličnu strukturu i složenost završnih mjerila. Obje države moraju da završe usklađivanje sa pravnom tekovinom u oblasti osiguranja regulatorne nezavisnosti i mjera zaštite u odnosu na uplitanje političkih subjekata, kao i da dokažu da imaju dovoljno administrativnih kapaciteta za sprovođenje pravne tekovine u oblasti elektronskih komunikacija, usluga informatičkog društva, audiovizuelnih medijskih usluga i regulatorne nezavisnosti.

POGLAVLJE 10 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	6-7. decembar 2012. godine	12-13. jun 2006. godine	22-23. maj 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	21-22. januar 2013. godine	17-18. jul 2006. godine	10-11. jul 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	7. maj 2013. godine	31. januar 2007. godine	10. april 2015. godine
Početna mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	11. oktobar 2013. godine	9. mart 2007. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:	27. mart 2014. godine	20. jun 2007. godine	
Otvaranje poglavlja:	31. mart 2014. godine	26. jun 2007. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		19. decembar 2008. godine	

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Zakonodavstvo Crne Gore usklađeno je sa pravnom tekovinom u oblasti obezbjeđivanja nezavisnosti Nacionalnog regulatornog organa za elektronske komunikacije kao i pravnom tekovinom u oblasti usluga audiovizuelnih medija.

2) Crna Gora dokazuje da će imati dovoljno administrativnih kapaciteta da sprovede pravnu tekovinu EU u oblasti elektronskih komunikacija, usluga informacionog društva i usluga audiovizuelnih medija, uključujući regulatornu nezavisnost, do pristupanja.

HRVATSKA

1) Završiti usklađivanje sa pravnom tekovinom u oblasti elektronskih komunikacija, elektronske trgovine, elektronskog potpisa, informacione bezbjednosti i elektronskih medija i direktive o televiziji bez granica.

2) Osigurati dovoljno administrativnih kapaciteta za sprovođenje pravne tekovine, naročito u oblasti elektronskih komunikacija i prikazati bilans ostvarenih rezultata u pogledu nametanja obaveza operatorima sa značajnim udjelom na tržištu i ostvarivanja prava novih subjekata na tržištu elektronskih komunikacija, uključujući prava prolaza, kolokacije i zajedničkih prostorija.

3) Završiti predviđeni pregled propisa iz oblasti audiovizuelnih me-

dija na osnovu javnih rasprava, u cilju osiguranja regulatorne nezavisnosti i mjera zaštite u odnosu na političko miješanje.

SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

Prelazna razdoblja i trajna izuzeća nijesu predviđena.

Poglavlje 11

POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVOJ

Poglavlje poljoprivrede pokriva veliki broj obavezujućih pravila, od kojih je većina neposredno primjenjiva. Njihova pravilna primjena i djelotvorno sprovođenje, od strane efikasne javne uprave, od ključnog su značaja za funkcionisanje Zajedničke poljoprivredne politike. Sprovođenje Zajedničke poljoprivredne politike podrazumijeva uspostavljanje sistema za upravljanje i kvalitet kao što su agencije za plaćanje i Integrirani sistem administracije i kontrole, kao i kapacitete za sprovođenje mjera ruralnog razvoja. Države članice moraju biti spremne da primjenjuju zakonodavstvo EU na šeme direktne podrške poljoprivrednicima i sprovode pravila za zajedničku organizaciju tržišta za različite poljoprivredne proizvode.

Ciljevi važeće Zajedničke poljoprivredne politike su održiva proizvodnja hrane, održivo upravljanje prirodnim resursima i aktivnosti usmjerene na borbu protiv klimatskih promjena, kao i izbalansiran teritorijalni razvoj. Takođe se ističe potreba poljoprivrede EU da dostigne veće nivoe proizvodnje bezbjedne i kvalitetne hrane istovremeno čuvajući prirodne resurse od kojih zavisi poljoprivredna produktivnost.

Ciljevi Zajedničke poljoprivredne politike mogu se ostvariti kroz dva stuba:

- 1. stub: direktna plaćanja i zajedničko uređenje tržišta
- 2. stub: politika ruralnog razvoja.

Pravna tekovina EU u oblasti poljoprivrede takođe uključuje organsku proizvodnju i politiku kvaliteta.

Za postizanje pravilne primjene Zajedničke poljoprivredne politike, potrebno je osnivanje agencije za plaćanje i sistema za upravljanje

POGLAVLJE 11 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA			
GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	6-9. novembar 2012. godine	5-8. decembar 2005. godine	13. oktobar 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	11-14. decembar 2012. godine	30. januar -2. februar 2006. godine	15. decembar 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	18. jul 2013. godine	9. novembar 2006. godine	24. februar 2015. godine
Početna mjerila ispunjena:	2. mart 2016. godine		
Pregovaračka pozicija dostavljena:	17. mart 2016. godine	8. septembar 2008. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:	23. novembar 2016. godine	2. oktobar 2009. godine	
Otvaranje poglavlja:	13. decembar 2016. godine	2. oktobar 2009. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		19. april 2011. godine	

i kontrolu, kao što je Integrisani sistem administracije i kontrole i kapacitet za sprovođenje mjera ruralnog razvoja.

Sve tri zemlje imaju slična početna mjerila (po jedno za svaku zemlju): razvoj sveobuhvatnih nacionalnih strategija (u slučaju Crne Gore i Hrvatske) ili Akcionog plana (u slučaju Srbije). U pogledu završnih mjerila, u slučaju Crne Gore i Hrvatske, ona se uglavnom odnose na jačanje administrativnih kapaciteta, kao što su sprovođenje planova za osnivanje Integrisanog sistema administracije i kontrole ili sprovođenje plana za osnivanje Agencije za plaćanje.

POČETNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora predstavlja Komisiji sveobuhvatnu nacionalnu strategiju o poljoprivredi i ruralnom razvoju zajedno sa Akcionim planom koji služi kao osnova za prenošenje, sprovođenje i izvršavanje pravne tekovine. Akcionim planom, između ostalog, uključen je razvoj sistema identifikacije poljoprivrednih parcela i jedinstvenog identifikacionog sistema za poljoprivrednike u cilju pripreme za upravljanje i kontrolu poljoprivrednih plaćanja.

HRVATSKA

1) Hrvatska predstavlja Komisiji detaljnu strategiju (uključujući ciljeve, odgovorne organe i procjene troškova) kako bi se osnažilo sakupljanje i obrada poljoprivredne statistike u skladu sa standardima EU.

SRBIJA

1) Srbija predstavlja Komisiji Akcioni plan koji služi kao osnova za prenošenje, sprovođenje i izvršavanje pravne tekovine u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja. Ovim akcionim planom, između ostalog, uključen je razvoj odgovarajućih administrativnih kapaciteta,

procjena potrebnih resursa i razvoj Integriranog sistema administracije i kontrole u cilju pripreme za upravljanje i kontrolu poljoprivrednih plaćanja.

2) Srbija je dostavila zahtjev Komisiji da joj se povjere poslovi izvršenje budžeta za IPARD II, u skladu sa odredbama Implementacione regulative Komisije 447/2014.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora predstavlja plan sprovođenja u cilju uspostavljanja Integriranog sistema administracije i kontrole koji je potpuno funkcionalan do dana pristupanja. Planom takođe treba da se obuhvate sve aktivnosti potrebne za punu implementaciju svake zasebne komponente sistema i njihove integracije, uključujući predstavljanje trenutnog stanja pripreme, buduće ciljeve prikazane u vremenskom rasporedu, plan propisa koji treba da se usvoje i precizne zahtjeve u pogledu budžeta i ljudskih resursa. Crna Gora pokazuje dovoljan napredak ka uspostavljanju Integriranog sistema administracije i kontrole, uključujući sistem identifikacije zemljišnih parcela (LPIS).

2) Crna Gora predstavlja plan implementacije za osnivanje Agencije za plaćanje koja će biti potpuno funkcionalna do dana pristupanja. Uzimajući u obzir standarde u pogledu nezavisnosti, pouzdanosti, odgovornosti i finansijske ispravnosti, plan treba da uključi predstavljanje trenutnog stanja pripreme, budućih ciljeva navedenih u vremenskom rasporedu, plan propisa koji treba da se usvoje, preciznih budžetskih zahtjeva, potrebe za ljudskim resursima uključujući raspored zapošljavanja i identifikaciju mogućih nedostataka i njihovih rješenja. Crna Gora pokazuje dovoljan napredak ka osnivanju ove Agencije za plaćanje.

HRVATSKA

1) Hrvatska treba da predstavi svoj sprovedbeni plan kako bi Integrirani sistem administracije i kontrole bio potpuno funkcionalan do dana pristupanja. Planom takođe treba da se obuhvate aktivnosti potrebne za potpuno sprovođenje svake zasebne komponente sistema i njihove integracije, uključujući predstavljanje trenutnog stanja pripreme, buduće ciljeve prikazane u vremenskom rasporedu, plan propisa koji treba da se usvoje i precizne zahtjeve u pogledu budžeta i ljudskih resursa. Hrvatska pokazuje dovoljan napredak ka uspostavljanju Integriranog sistema administracije i kontrole, uključujući sistem identifikacije zemljišnih parcela.

2) Hrvatska treba da predstavi plan implementacije za osnivanje Agencije za plaćanje koja će biti potpuno funkcionalna do dana pristupanja. Uzimajući u obzir standarde u pogledu nezavisnosti, pouzdanosti, odgovornosti i finansijske ispravnosti, plan treba da uključi predstavljanje trenutnog stanja pripreme, budućih ciljeva navedenih u vremenskom rasporedu, plan propisa koji treba da se usvoje, preciznih budžetskih zahtjeva, potrebe za ljudskim resursima uključujući raspored zapošljavanja i identifikaciju mogućih nedostataka i njihovih rješenja. Hrvatska pokazuje dovoljan napredak ka osnivanju ove Agencije za plaćanje.

3) Hrvatska treba da predstavi plan sprovođenja u cilju pune spremnosti za primjenu jedinstvene Regulative o zajedničkoj organizaciji tržišta (EZ) br. 1234/2007 do pristupanja u sljedećim oblastima: šećer, voće i povrće i mlijeko. Uz to, Hrvatska treba da pokaže dovoljan napredak ka uspostavljanju jedinstvene zajedničke organizacije tržišta kako bi bila potpuno funkcionalna do dana pristupanja.

SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

- Direktna plaćanja u Hrvatskoj će se vršiti u fazama tokom vremenskog perioda od deset godina sa početkom od 25% direktnih plaćanja EU u prvoj godini pristupanja; 30% u drugoj, 35% u trećoj i 40% u petoj godini pristupanja i nakon toga sa povećanjem od 10% (v. Poglavlje 33). Ukupan nacionalni iznos za direktna plaćanja godišnje za Hrvatsku iznosi 373 miliona eura. Uz to, tokom perioda od 10 godina, Hrvatska će godišnje dobijati 9,6 miliona eura direktnih plaćanja za deminiranje zemljišta pod uslovom da se to zemljište koristi u poljoprivredne svrhe.
- Hrvatska može da učestvuje u direktnim plaćanjima do 100% nivoa direktnih plaćanja u EU koja moraju da se finansiraju iz nacionalnog budžeta. Međutim, tokom 2014, 2015, i 2016. godine, Hrvatska može da iskoristi do 20% svojih godišnjih sredstava za ruralni razvoj kako bi finansirala komplementarna nacionalna direktna plaćanja. Doprinos iz sredstava za ruralni razvoj ograničen je na razliku između: a) nivoa direktnih plaćanja koja važe u Hrvatskoj za predmetnu godinu i b) 45% nivoa direktnih plaćanja koja važe u EU. Nakon pristupanja, Hrvatska ima mogućnost da odobri vezana direktna plaćanja za krave dojilje (maksimalno 105 270 grla) i ovce i kože (maksimalno 542 651 grla). Najmanji iznos za primanje direktnih plaćanja korisnika je 100 eura.
- Nacionalna kvota za proizvodnju šećera za Hrvatsku je 192 877 tona. Tokom prve tri godine nakon pristupanja, Hrvatskoj je odobrena godišnja kvota uvoza od 40 000 tona sirovog šećera iz šećerne trske po uvoznoj carini od 98 eura po toni.
- Broj oznaka vina i alkoholnih pića zaštićen je na nivou EU kao geografska oznaka ili tradicionalni specijalitet.
- Kvota za mlijeko za Hrvatsku je 765 000 tona.
- U 2013. godini, Hrvatska će iskoristiti dodjelu u trajanju od go-

dinu dana na osnovu Instrumenta za pretpristupnu podršku za ruralni razvoj (IPARD). U sljedećem periodu programiranja za ruralni razvoj 2014 – 2020. godine, Hrvatska može da:

- odobri posebnu podršku za poluodrživa poljoprivredna domaćinstva kao i posebnu podršku u cilju olakšanja osnivanja grupa proizvođača;
 - primijeni minimalni doprinos iz sredstava ruralnog razvoja LEADER što predstavlja polovinu doprinosa koji se primjenjuju na druge države članice (ukoliko je taj zahtjev utvrđen programom ruralnog razvoja 2014–2020. godine).
 - podrži do 75% troškova ulaganja poljoprivrednih gazdinstava koja su namijenjena za unapređenje zaštite voda od zagađenja koje uzrokuju nitrati iz poljoprivrednih izvora (direktiva o nitratima) tokom perioda od četiri godine nakon pristupanja.
- Hrvatska može da nastavi, 12 mjeseci nakon pristupanja, sa nacionalnom zaštitom geografskih oznaka i oznaka porijekla za poljoprivredne proizvode koja se primjenjuje na nacionalnom nivou na dan pristupanja.

Poglavlje 12

BEZBJEDNOST HRANE, VETERINARSTVO I FITOSANITARNI NADZOR

Ovo poglavlje obuhvata detaljna pravila u oblasti bezbjednosti hrane. Pravnu tekovinu EU u ovom poglavlju čini veoma veliki broj regulativa, direktiva i odluka. Opštom politikom o prehrambenim proizvodima utvrđuju se higijenska pravila za proizvodnju prehrambenih proizvoda. Uz to, pravnom tekovinom se utvrđuju detaljna pravila u oblasti veterinarstva, koja su neophodna za zaštitu zdravlja životinja, njihove dobrobiti i bezbjednosti hrane životinjskog porijekla na unutrašnjem tržištu. U fitosanitarnoj oblasti, pravila EU obuhvataju pitanja kao što su kvalitet sjemena, materijali za zaštitu biljaka, štetni organizmi i ishrana životinja.

Integrirani pristup EU bezbjednosti hrane ima za cilj osiguranje visokog nivoa bezbjednosti hrane, zdravlja životinja, dobrobiti životinja i zdravlja biljaka u okviru Evropske unije kroz dosljedne mjere „od farme do trpeze“ i odgovarajuće praćenje, istovremeno obezbjeđujući djelotvorno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta.

Početna mjerila za sve tri zemlje su slična. Sve zemlje su dobile zahtjev da usvoje određene propise i usklade ih sa pravnom tekovinom, predstave Komisiji klasifikaciju svih objekata koji pripremaju hranu po kategorijama definisanim na osnovu pravne tekovine EU koja će poslužiti kao osnov za budući Nacionalni program za unapređenje objekata za proizvodnju hrane i razvoj sveobuhvatnih strategija sa prpratnim akcionim planovima za prenošenje, sprovođenje i izvršavanje pravne tekovine u oblasti bezbjednosti hrane, veterine i fitosanitarne politike, uključujući planove za razvoj relevantnih administrativnih kapaciteta. Završna mjerila samo su nastavak

POGLAVLJE 12 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	15-19. oktobar 2012. godine	9-15. mart 2006. godine	3-7. februar 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	28. januar – 1. februar 2013. godine	29. maj -7. jun 2006. godine	20-24. oktobar 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	13. maj 2013. godine	3. april 2007. godine	6. septembar 2016. godine
Početna mjerila ispunjena:	23. mart 2016. godine		
Pregovaračka pozicija dostavljena:	4. april 2016. godine	24. jul 2008. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:	30. jun 2016. godine	2. oktobar 2009. godine	
Otvaranje poglavlja:	30. jun 2016. godine	2. oktobar 2009. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		27. jul 2010. godine	

zahtjeva za otvaranje poglavlja i slične su složenosti za Crnu Goru i Hrvatsku, dok Srbija još uvijek nema završnih mjerila. Ona uključuju usvajanje Nacionalnog programa, dalje usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom i standardima EU i nastavak uspostavljanja i razvoja relevantnih administrativnih struktura, naročito u pogledu kontrole bezbjednosti hrane kao i daljeg povećanja administrativnih kapaciteta i infrastrukture.

POČETNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora usvaja novi zakonski okvir usklađen sa pravnom tekovinom i osigurava jasnu dodjelu odgovornosti, posebno za organe kontrole.

2) Crna Gora predstavlja Komisiji sveobuhvatnu nacionalnu strategiju, uključujući akcioni plan koji će poslužiti kao osnov za prenošenje, sprovođenje i izvršavanje pravne tekovine u oblasti bezbjednosti hrane, veterinarstva i fitosanitarnog nadzora, uključujući planove za razvoj relevantnih administrativnih kapaciteta i procjene potrebnih finansijskih resursa. Posebna pažnja treba da se posveti detaljnom akcionom planu u pogledu kontrole i iskorjenjivanja klasičnog svinjskog gripa kod domaćih i divljih svinja.

3) Crna Gora predstavlja Komisiji klasifikaciju svih objekata za hranu i svih objekata koji koriste životinjske nusproizvode zasnovanih na pravnoj tekovini koja će predstavljati osnovu za budući Nacionalni program za unapređenje objekata za hranu i objekata koji koriste životinjske nusproizvode.

HRVATSKA

1) Hrvatska usvaja nove okvirne zakone (Zakon o hrani i Zakon o veterini) koji su usklađeni sa pravnom tekovinom i obezbjeđuje jasnu

raspodjelu odgovornosti naročito za organe kontrole.

2) Hrvatska predstavlja Komisiji sveobuhvatnu strategiju za prenošenje, sprovođenje i izvršavanje pravne tekovine u oblasti bezbjednosti hrane, veterinarstva i fitosanitarnog nadzora uključujući planove za razvoj relevantnih administrativnih kapaciteta. Posebna pažnja treba da se posveti detaljnom akcionom planu u pogledu kontrole i iskorjenjivanja klasičnog svinjskog gripa kod domaćih i divljih svinja.

3) Hrvatska počinje sa sprovođenjem odgovarajućeg sistema za identifikaciju i registraciju svinja, koza i ovaca i dokazuje da su preduzete mjere u cilju uspostavljanja usklađenog sistema za identifikaciju i registraciju goveda i njihovog kretanja.

4) Hrvatska predstavlja Komisiji klasifikaciju svih objekata za hranu prema kategorijama zasnovanim na pravnoj tekovini koja će predstavljati osnovu za budući Nacionalni program za unapređenje objekata za hranu.

SRBIJA

1) Srbija usvaja novi zakonodavni okvir usklađen sa pravnom tekovinom, osigurava potpuno prenošenje pravne tekovine u ovom poglavlju i vrši jasnu raspodjelu odgovornosti, posebno za organe kontrole.

2) Srbija predstavlja Komisiji sveobuhvatnu nacionalnu strategiju, uključujući akcioni plan koji će poslužiti kao osnov za prenošenje, sprovođenje i izvršavanje pravne tekovine u ovom poglavlju uključujući planove za razvoj relevantnih administrativnih kapaciteta i procjenu potrebnih finansijskih resursa. Posebna pažnja treba da se posveti detaljnom akcionom planu u pogledu kontrole i iskorjenjivanja klasičnog svinjskog gripa kod domaćih i divljih svinja nakon ukidanja vakcinacije.

3) Srbija predstavlja Komisiji klasifikaciju svih objekata za hranu i svih objekata koji koriste nusproizvode životinjskog porijekla zasnovanih na pravnoj tekovini. Klasifikacija će poslužiti kao osnov za budući Nacionalni program za unapređenje objekata za hranu i objekata koji koriste nusproizvode životinjskog porijekla.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora dostavlja odobreni nacionalni program za unapređenje objekata koji koriste proizvode životinjskog porijekla uključujući objekte koji koriste nusproizvode životinjskog porijekla. U pogledu sektora mlijeka, nacionalnim programom se također može uključiti strategija za korišćenje sirovog mlijeka koje nije usklađeno sa propisima.

2) Crna Gora dostavlja Komisiji garancije za uspostavljanje sistema koji je u potpunosti usklađen sa EU za zvanične kontrole životinja i životinjskih proizvoda, uključujući njegovo finansiranje.

3) Crna Gora nastavlja da uspostavlja i razvija, u skladu sa pravnom tekovinom, relevantne administrativne strukture, naročito u pogledu kontrole bezbjednosti hrane i nastavlja dalje da unapređuje svoje administrativne kapacitete i infrastrukturu. Crna Gora pokazuje da će imati dovoljno administrativnih kapaciteta da ispravno sprovede i primijeni svu pravnu tekovinu EU obuhvaćenu ovim poglavljem na dan pristupanja.

HRVATSKA

1) Hrvatska dostavlja odobrene nacionalne programe za unapređenje objekata koji koriste proizvode životinjskog porijekla, uključujući objekte koji koriste nusproizvode životinjskog porijekla. Ovaj program za hrvatske organe mora da uključi poseban plan praćenja postupka unapređenja objekata. U pogledu sektora mlijeka, nacionalnim programom se također može uključiti strategija za korišćenje

sirovog mlijeka koje nije usklađeno sa propisima. Hrvatska također treba da dokaže dovoljan napredak u sprovođenju ovog nacionalnog programa. Pored toga, Hrvatska mora da pokaže da ima dovoljno ljudskih i finansijskih resursa za praćenje procesa unapređenja objekata obuhvaćenih nacionalnim programom.

2) Hrvatska dostavlja Komisiji sve potrebne garancije u pogledu uspostavljanja sistema koji je u potpunosti usklađen sa EU za zvanične kontrole životinja i životinjskih proizvoda, uključujući njegovo finansiranje.

3) Hrvatska nastavlja da uspostavlja i razvija, u skladu sa pravnom tekovinom, relevantne administrativne strukture, naročito u pogledu kontrole bezbjednosti hrane i nastavlja dalje da unapređuje svoje administrativne kapacitete i infrastrukturu. Hrvatska pokazuje da će imati dovoljno administrativnih kapaciteta da ispravno sprovede i primijeni svu pravnu tekovinu EU obuhvaćenu ovim poglavljem na dan pristupanja.

SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

- Koke nosilje: Postupak proizvodnog ciklusa koji je započeo prije dana pristupanja u kavezima koji nijesu u skladu sa standardima EU može se nastaviti u ovim kavezima u najdužem vremenskom periodu od 12 mjeseci nakon pristupanja. Jaja iz tih kaveza moraju se označiti posebnom oznakom i mogu se staviti u promet samo u Hrvatskoj.
- Objekti: Hrvatskoj je odobren prelazni period do 31. decembra 2015. godine za objekte za hranu u sektorima mlijeka, mesa, ribe i

životinjskih nusproizvoda kako bi se ispunili strukturni standardi EU (standardi EU o higijeni moraju da se ispune u potpunosti). Proizvodi iz tih neusklađenih objekata moraju se označiti posebnom zdravstvenom zaštitom i mogu se plasirati samo na hrvatsko tržište i tržišta trećih zemalja.

- Kvalitet sjemena i reprodukcijskog materijala: Hrvatskoj je odobren prelazni period do 31. decembra 2014. godine za stavljanje u promet određenih sorti repe, žitarica, ulja i vlaknastih biljaka, krmnog bilja, povrća i sjemenskog krompira i povrća koji prethodno nijesu prošli ispitivanje različitosti, jednoobraznosti i stabilnosti. Ove biljke i sjemena se ne mogu stavljati u promet na teritoriji država članica.
- Poseban režim za neumski koridor: Proizvodi životinjskog porijekla koji dolaze iz Hrvatske i prelaze preko teritorije Bosne i Hercegovine kroz Neum (neumski koridor) prije ponovnog ulaska u Hrvatsku kroz Klek ili Zaton Doli mogu se izuzeti iz režima obaveznih veterinarskih provjera. Hrvatska mora da ima u potpunosti tehnički i kadrovski opremljene tačke ulaska na sjeveru i jugu koridora kao i djelotvorne tehničke sisteme nadzora kako bi osigurali efikasnu kontrolu. Pošiljke se ne smiju prevoziti u otvorenim vozilima kroz neumski koridor i vozila moraju biti ispravno plombirana. Zabranjen je prevoz živih životinja uz izuzetak kućnih ljubimaca kroz neumski koridor.

Poglavlje 13

RIBARSTVO

Cilj Zajedničke politike u oblasti ribarstva je da se osigura ekološka, ekonomska i socijalna održivost ribarstva i akvakulture i da se time obezbijedi izvor zdrave hrane za građane EU. Ona teži ka uspostavljanju dinamične industrije ribarstva i osiguranju dobrog standarda života zajednica koje se bave ribarstvom. Ovi ciljevi treba da se postignu kroz politike o flotama i upravljanju resursima, tržišnoj i strukturnoj politici.

Pravna tekovina EU u oblasti ribarstva sastoji se od propisa za koje nije neophodno da se prenesu u domaće zakonodavstvo. Međutim, potrebno je uvođenje mjera za pripremu administracije i operatora za učešće u Zajedničkoj politici u oblasti ribarstva, koja obuhvata tržišnu politiku, upravljanje resursima i flotom, inspekciju i kontrolu, strukturne aktivnosti i kontrolu državne pomoći. Pravna tekovina EU u oblasti ribarstva sadrži niz odredbi o inspekciji i kontroli, državnoj pomoći, a uključuje i međunarodni sporazum. U nekim slučajevima, mogu se prilagoditi postojeći sporazumi i konvencije u oblasti ribarstva sa trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama.

Jedino Crna Gora ima početna mjerila u ovom poglavlju, dok ih Hrvatska i Srbija nemaju. Crna Gora dostavlja Komisiji sveobuhvatnu nacionalnu strategiju u oblasti ribarstva, uključujući akcioni plan, koji će poslužiti kao osnova za prenošenje, sprovođenje i izvršavanje pravne tekovine u ovoj oblasti. Završna mjerila utvrđena su za Crnu Goru i Hrvatsku. Zahtjevi koji se odnose na obje zemlje obuhvataju usvajanje zakonodavstva sa određenim nivoom usklađenosti sa pravnom tekovinom u oblasti ribarstva kao i obezbjeđivanje dovoljno administrativnih i operativnih kapaciteta na svim nivoima.

POGLAVLJE 13 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	14-15. mart 2013. godine	24. februar 2006. godine	30. septembar 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	5-6. jun 2013. godine	29. mart 2006. godine	14. novembar 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	21. novembar 2013. godine	29. jul 2008. godine	20. maj 2015. godine
Početna mjerila ispunjena:	9. decembar 2015. godine		
Pregovaračka pozicija dostavljena:	13. januar 2016. godine	26. septembar 2008. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:	30. jun 2016. godine	18. februar 2010. godine	
Otvaranje poglavlja:	30. jun 2016. godine	19. februar 2010. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		6. jun 2011. godine	

POČETNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora Komisiji predstavlja sveobuhvatnu nacionalnu strategiju u oblasti ribarstva, uključujući akcioni plan, koji će poslužiti kao osnova za prenošenje, sprovođenje i izvršavanje pravne tekovine u ovoj oblasti.

HRVATSKA

Nema početnih mjerila.

SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora usvaja zakonodavstvo kojim se osigurava dovoljan stepen usklađivanja sa pravnom tekovinom u oblasti ribarstva i osigurava da će Crna Gora biti u mogućnosti da u potpunosti primijeni Zajedničku politiku u oblasti ribarstva nakon pristupanja.

2) Crna Gora u značajnoj mjeri jača administrativne, inspeksijske i kontrolne kapacitete potrebne za Zajedničku politiku u oblasti ribarstva i osigurava potpunu ispunjenost EU zahtjeva na dan pristupanja, naročito inspekcije i kontrole.

HRVATSKA

1) Hrvatska osigurava dovoljno administrativnih i operativnih kapaciteta na svim nivoima, naročito u cilju ispravnog sprovođenja svojih budućih

obaveza u pogledu inspekcije i kontrole, uključujući uspostavljanje sistema za satelitsko praćenje plovniha objekata i ostvaruje dovoljan napredak u pogledu upravljanja flotom i registracije ulova i izlova.

2) Hrvatska usvaja novi zakon o strukturnim mjerama, tržišnim mjerama i državnoj pomoći koji je u potpunosti usklađen sa pravnom tekovinom.

3) Hrvatska usvaja institucionalni okvir za sprovođenje Evropskog fonda za ribarstvo uključujući formalno određivanje institucionalnih struktura (sa posebnim zadacima i odgovornostima) za operativni program.

SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

- Hrvatski ribari mogu nastaviti da koriste pridnene kočice u vodama čija je dubina manja od 50 metara na najmanjoj udaljenosti od 1,5 nautičke milje od obale do 30. juna 2014. godine. Plovni objekti moraju se registrovati i ploviti Zapadnom Istrom od tačke koja je utvđena geografskim koordinatama $\varphi=44.52135$ i $\lambda=14.29244$ sa linijom ka sjeveru i ka zapadu. Tokom istog perioda i za sve plovne objekte čija je dužina manja od 15 metara ukupno, donje kočice mogu se koristiti u vodama čija je dubina veća od 50 metara na najmanjoj udaljenosti od 1 nautičke milje od obale pod uslovom da se primjenjuju sva druga prostorna i vremenska ograničenja koja Hrvatska trenutno primjenjuje.
- Posebnu kategoriju nekomercijalnog ribolova (ribolov za izdržavanje) tj. zanatski ribolov u manjem rangu za lične potrebe neophodno je ukinuti po fazama do 31. decembra 2014. godine.
- Može se primijeniti veća stopa sufinansiranja (maksimalno 85%)

za investicije svih veličina društava koje podržava Evropski ribarski fond na ostrvima Mljet, Vis, Dugi otok i Lastov.

- Na osnovu postojećeg bilateralnog sporazuma između Slovenije i Hrvatske, ograničen uzajamni pristup priobalnim vodama druge zemlje dogovoren je između Hrvatske i Slovenije. Prava uzajamnog pristupa primjenjuju se od početka potpunog sprovođenja arbitražne odluke koja se donosi na osnovu Sporazuma o arbitraži između Slovenije i Hrvatske, potpisanog u Stokholmu 4. novembra 2009. godine.

Poglavlje 14

SAOBRAČAJNA POLITIKA

Ciljevi saobraćajne politike EU su da poboljša funkcionisanje unutrašnjeg tržišta promovisanjem bezbjednog, konkurentnog, ekonomičnog, ekološki prihvatljivog i efikasno integrisanog saobraćajnog sistema koji je prilagođen korisniku. Pravna tekovina EU u oblasti saobraćajne politike obuhvata sektore drumskog saobraćaja, željezničkog saobraćaja, saobraćaja u unutrašnjim vodama, kombinovani saobraćaj, vazdušni saobraćaj i pomorski saobraćaj. Odnosi se na tehničke i bezbjednosne standarde, bezbjednost, socijalne standarde, kontrolu državne pomoći i liberalizaciju tržišta u kontekstu tržišta međunarodnog saobraćaja.

Saobraćajna politika EU usmjerena je ka održivoj mobilnosti, kombinujući evropsku konkurentnost i dobrobit njenih građana. To je suštinski važna komponenta strategije Evropa 2020, koja doprinosi socijalnoj i teritorijalnoj koheziji EU. Ciljevi saobraćajne politike EU su da: poboljša funkcionisanje unutrašnjeg tržišta promovisanjem bezbjednog, konkurentnog, ekonomičnog, ekološki prihvatljivog i efikasno integrisanog saobraćajnog sistema koji pruža visok nivo održive mobilnosti u cijeloj Uniji, štiti životnu sredinu, promoviše zapošljavanje i kvalifikacione standarde u ovom sektoru i štiti bezbjednost i sigurnost građana. Održiva saobraćajna politika EU zahtijeva integrisan, interoperabilan i međusobno povezan saobraćajni sistem kako bi se zadovoljile ekonomske, društvene i ekološke potrebe društva. Pravna tekovina EU za pomenuto poglavlje pokriva sljedeće oblasti: drumski saobraćaj, željeznički saobraćaj, saobraćaj unutrašnjim plovnim putevima, kombinovani saobraćaj, vazdušni saobraćaj, pomorski saobraćaj i satelitsku navigaciju. Početna mjerila za ovo poglavlje za Crnu Goru, Hrvatsku i Srbiju nije su utvrđena. Završna mjerila utvrđena su za Crnu Goru i Hrvatsku uglavnom u pogledu daljeg prilagođavanja zakonodavstva sa standardima i pravnom tekovinom EU kao i da bi se osigurao nadležan, nezavisan i djelotvoran željeznički regulatorni organ i bezbjednosni organ. Srbija još uvijek nema završnih mjerila u ovom poglavlju.

POGLAVLJE 14 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	22-25. april 2013. godine	26-29. jun 2006. godine	16-17. decembar 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	27-30. maj 2013. godine	18-21. septembar 2006. godine	24-25. februar 2015. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	27. mart 2014. godine	21. februar 2007. godine	17. novembar 2015. godine
Početa mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	1. oktobar 2014. godine	8. jun 2007. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:	18. novembar 2015. godine	16. april 2008. godine	
Otvaranje poglavlja:	21. decembar 2015. godine	21. april 2008. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		5. novembar 2010. godine	

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora vrši usklađivanje svog zakonodavstva sa pravnom tekovinom koje se odnosi na naplatu putarine, socijalnom pravnom tekovinom u oblasti drumskog saobraćaja, novim pravilima o težinama i dimenzijama teških teretnih vozila i vozila koja prevoze putnike kao i zajedničkim pravilima za pristup profesiji prevoznika u drumskom saobraćaju, tržištu drumskog saobraćaja i međunarodnom tržištu za autobuski prevoz za kraće i duže relacije.

2) Crna Gora osigurava postojanje nadležnog, nezavisnog i djelotvornog željezničkog regulatornog organa i osigurava usklađenost sa bezbjednosnim standardima i standardima interoperabilnosti EU.

3) Crna Gora vrši usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom u oblasti putničkih prava u svim vrstama saobraćaja.

4) Crna Gora vrši usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom u oblasti upravljanja vazдушnim saobraćajem.

HRVATSKA

1) Hrvatska treba da usvoji izmjene i dopune zakonodavstva u cilju prenošenja i sprovođenja pravne tekovine u oblasti socijalnih uslova u drumskom saobraćaju i već je počela sa njegovom primjenom. U pogledu primjene digitalnih tahografa, hrvatsku bezbjednosnu politiku treba da odobri Evropski organ za sertifikovanje (*European Root*

Certification Authority – ERCA) i Hrvatska treba uspješno da učestvuje na sjednicama ERCA o nacionalnim kriptografskim ključevima. Hrvatska treba da osigura odgovarajuće administrativne kapacitete za sprovođenje propisa u oblasti drumskog saobraćaja, uključujući provjere na putu.

2) Hrvatska treba da osnuje nadležan i djelotvoran regulatorni organ za željeznicu, razdvoji osnovne funkcije od organa koji pružaju usluge prevoza i rukovodilac željezničke infrastrukture mora da objavi izvještaj o mreži.

3) Hrvatska treba da ratifikuje Evropsko zajedničko vazduhoplovno područje i sprovede njegovu prvu prelaznu fazu.

4) Hrvatska treba da nastavi sa unapređenjem kvaliteta brodova koji plove pod njenom zastavom, što je dokazano kroz stopu zaustavljanja polaska nakon prolaska kroz kontrolu državne luke u oblasti koja je obuhvaćena Memorandumom o saglasnosti iz Pariza.

SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

- Za drumski saobraćaj, prve dvije godine nakon pristupanja Hrvatske, prevoznici osnovani u Hrvatskoj isključiće se iz obavljanja usluga prevoza samo u granicama druge države članice (kabotaža) i prevoznici osnovani u drugoj državi članici isključeni su iz pružanja takve usluge u Hrvatskoj. Prelazni period može se produžiti najviše na još dvije godine.
- U oblasti pomorskog saobraćaja i u pogledu slobode pružanja usluga unutar države članice (pomorska kabotaža), javni ugovori o uslugama zaključeni prije dana pristupanja mogu da nastave da se primjenjuju do 31. decembra 2016. godine.

Uz to, do kraja 2014. godine, usluge krstarenja koje se obavljaju između hrvatskih luka brodovima čija je težina manja od 650 bruto tona obavljaju se brodovima koji su registrovani u Hrvatskoj ili plove pod zastavom Hrvatske, kojima upravljaju hrvatske kompanije za plovidbu. Istovremeno, do istog dana, Komisija može, na opravdan zahtjev države članice, odlučiti da brodovi koji imaju koristi od ovog odstupanja ne mogu pružati usluge krstarenja između luka u određenim oblastima države članice osim u Hrvatskoj u slučaju ozbiljnih poremećaja unutrašnjeg tržišta saobraćaja do kojih je došlo usljed tih aktivnosti u pogođenim oblastima.

Poglavlje 15

ENERGETIKA

Ciljevi energetske politike EU su unapređenje konkurentnosti, sigurnosti snabdijevanja energijom i zaštita životne sredine. Pravni okvir u oblasti energetike sastoji se od pravila i politika najprije u pogledu konkurencije i državne pomoći, uključujući i sektor uglja, uslova za ravnopravan pristup resursima za prospekciju, istraživanja i proizvodnju u sektoru nafte i gasa, unutrašnjeg energetskog tržišta (otvaranje tržišta električne energije i gasa), unapređenja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti, nuklearne energije i nuklearne sigurnosti i zaštite od zračenja.

Hrvatska u ovoj oblasti nije imala početna mjerila, dok Crna Gora ima jedno, a Srbija dva. Crna Gora i Srbija treba da izrade akcijske planove za usklađivanje svog zakonodavstva o minimalnim zaliha sirove nafte i/ili naftnih derivata sa pravnom tekovinom EU. To uključuje zakonodavno usklađivanje, utvrđivanje struktura čuvanja zaliha, obezbjeđivanje kapaciteta za čuvanje i postepeno povećanje nivoa zaliha u smislu dana neto uvoza. Srbija takođe ima obavezu da usvoji zakonom obavezujući plan uključujući vremenski raspored za potpuno razdvajanje u sektoru gasa kako bi se primijenila pravna tekovina EU u oblasti unutrašnjeg tržišta energetike.

Crna Gora i Hrvatska imaju završna mjerila, dok ova mjerila za Srbiju još uvijek nijesu utvrđena. U slučaju Crne Gore, sva završna mjerila obuhvataju samo zakonodavno usklađivanje sa pravnom tekovinom, dok je Hrvatska pored usklađivanja zakonodavstva u ovoj kasnijoj fazi dobila zahtjev da obezbijedi odgovarajuće administrativne kapacitete za pravilno sprovođenje i izvršavanje relevantnog zakonodavstva u svim oblastima koje se odnose na nuklearnu bezbjednost i Komisiji dostavi strategiju o upravljanju otpadom.

POGLAVLJE 15 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	27. februar – 1. mart 2013. godine	15-17. maj 2006. godine	29-30. april 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	10-12. april 2013. godine	19-21. jun 2006. godine	11-12. jun 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuje se početna mjerila:	7. oktobar 2013. godine	18. maj 2007. godine	12. maj 2015. godine
Početna mjerila ispunjena:	16. septembar 2015. godine		
Pregovaračka pozicija dostavljena:	14. oktobar 2015. godine	11. jul 2007. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:	11. decembar 2015. godine	16. april 2008. godine	
Otvoravanje poglavlja:	21. decembar 2015. godine	21. april 2008. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		27. novembar 2009. godine	

POČETNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora predstavlja Akcioni plan za usklađivanje svog zakonodavstva o minimalnim zalihama sirove nafte i/ili naftnih derivata sa pravnom tekovinom, što treba da uključi zakonodavno usklađivanje, utvrđivanje struktura čuvanja zaliha, obezbjeđivanje kapaciteta za čuvanje i postepeno povećanje nivoa zaliha u smislu dana neto uvoza.

HRVATSKA

Nema početnih mjerila.

SRBIJA

1) Srbija predstavlja Akcioni plan za usklađivanje sa pravnom tekovinom u oblasti minimalnih zaliha sirove nafte i/ili naftnih derivata. Akcioni plan treba da uključi vremenski raspored za zakonodavno usklađivanje, utvrđivanje mjera koje se preduzimaju u hitnim slučajevima, obezbjeđivanje kapaciteta za čuvanje i postepeno povećanje minimalnih nivoa zaliha utvrđenih pravnom tekovinom.

2) Srbija usvaja obavezujući plan uključujući vremenski raspored za potpuno razdvajanje u sektoru gasa u cilju sprovođenja pravne teko-vine u oblasti unutrašnjeg energetskeg tržišta. Ovo treba da uključi razdvajanje vertikalno-integrisanog javnog modela u skladu sa jednim od modela predviđenim u Direktivi o gasu iz 2009. godine.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora završava usklađivanje svog zakonodavstva sa pravnom tekovinom u oblasti obaveznih rezervi nafte, utvrđuje administrativnu strukturu za upravljanje rezervama nafte i počinje da čuva stvarne zalihe, u skladu sa Akcionim planom Crne Gore.

2) Crna Gora vrši usklađivanje sa pravnom tekovinom u oblasti unutrašnjeg tržišta električne energije, uključujući razdvajanje svih energetskeg komunalija u skladu sa jednim od modela iz pravnih tekovina.

3) Crna Gora vrši usklađivanje sa pravnom tekovinom o energetskeg efikasnosti.

HRVATSKA

1) Hrvatska usvaja novi Zakon o rudarstvu u cilju pune usklađenosti sa Direktivom 94/22/EZ o uslovima za odobravanje i korišćenje ovlašćenja za prospekciju, istraživanja i proizvodnju ugljovodnika koji stupa na snagu najkasnije na dan pristupanja.

2) Hrvatska u potpunosti primjenjuje Direktivu 2003/54/EZ o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište električne energije, Direktivu 2003/55/EZ o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište prirodnog gasa i Regulativu (EZ) br. 1228/2003 o uslovima za pristupanje mreži prekogranične razmjene električne enegije.

3) U skladu sa Direktivom 2001/77/EZ o unapređenju električne enegije proizvedene iz obnovljivih izvora energije na unutrašnjem tržištu električne enegije, Hrvatska utvrđuje niz odgovarajućih ambicioznih ciljeva za procenat električne energije koju proizvodi iz obnovljivih izvora energije koji treba da se ostvare do roka određenog u Direktivi i proporcionalno cilju za ostvarivanje povećanja udjela potrošnje obnovljivih izvora energije u EU sa približno 7% 2005. godine na 20%

2020. godine, kako je dogovoreno sa Evropskim savjetom u martu 2007. godine.

4) Hrvatska dokazuje da će do pristupanja imati odgovarajuće administrativne kapacitete za pravilno sprovođenje i izvršavanje relevantnog zakonodavstva u svim oblastima koje se odnose na nuklearnu bezbjednost. Naročito, Hrvatska predstavlja Komisiji strategiju za upravljanje otpadom u skladu sa Zajedničkom konvencijom o bezbjednosti upravljanja potrošenim gorivom i bezbjednosti upravljanja radioaktivnim otpadom. Takvom strategijom treba da se osigura da je na raspolaganju dovoljno kvalifikovanog osoblja i odgovarajućih finansijskih usluga kako bi se pružila podrška bezbjednosti lokacija za upravljanje potrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom tokom njihovog životnog vijeka i za deaktivaciju kao i primjena odredbi člana 24 pomenute Konvencije (Operativna zaštita od zračenja).

SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

Prelazna razdoblja i trajna izuzeća nijesu predviđena.

Poglavlje 16

POREZI

Pravna tekovina EU u Poglavlju 16 odnosi se na indirektno oporezivanje, direktno oporezivanje i administrativnu saradnju i uzajamnu pomoć. Pravna tekovina EU u oblasti oporezivanja odnosi se na indirektno oporezivanje, naime porez na dodatu vrijednost i akcize. Njime se propisuju opseg, značenje izraza i načela PDV. Akcize na duvanske proizvode, alkoholna pića i energente takođe su predmet pravne tekovine. Kada je u pitanju direktno oporezivanje, pravnom tekovinom obuhvaćeni su određeni aspekti oporezivanja štednje fizičkih lica i korporativno oporezivanje. Uz to, države članice su posvećene poštovanju načela Kodeksa ponašanja za oporezivanje preduzeća, usmjerenog na uklanjanje štetnih poreskih mjera. Zakonodavstvom EU u oblasti administrativne saradnje i uzajamne pomoći između poreskih i carinskih organa država članica obezbijeden je alat za razmjenu informacija u cilju sprečavanja utaje poreza i izbjegavanja plaćanja poreza. Administrativna saradnja i uzajamna pomoć između država članica usmjerena je na neometano funkcionisanje unutrašnjeg tržišta u pogledu poreza i omogućavanje alata za sprečavanje utaje poreza i izbjegavanja plaćanja poreza unutar Zajednice. Države članice moraju osigurati postojanje neophodnih kapaciteta za sprovođenje i izvršavanje propisa, uključujući veze sa relevantnim automatizovanim poreskim sistemima EU.

Razlike između poreskih sistema država članica i nacionalnih poreskih politika uzrokuju diskriminaciju u pogledu ulaganja u države članice i iz ovog razloga, određen nivo poreske usklađenosti postao je preduslov za funkcionisanje jedinstvenog tržišta. Ciljevi EU nijesu da se nacionalni poreski sistemi standardizuju već da se osigura da su kompatibilni ne samo jedan sa drugim već i sa ciljevima utvrđenim

POGLAVLJE 16 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA			
GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	8-9. april 2013. godine	6-7. jun 2006. godine	14-15. oktobar 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	29-30. april 2013. godine	3-4. jul 2006. godine	5-6. mart 2015. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	23. septembar 2013. godine	31. januar 2007. godine	13. jul 2016. godine
Početna mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	16. jun 2014. godine	30. april 2008. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:	4. februar 2015. godine	2. oktobar 2009. godine	
Otvaranje poglavlja:	30. mart 2015. godine	2. oktobar 2009. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		30. jun 2010. godine	

u Ugovoru o funkcionisanju Evropske unije. To se može postići kroz koordinaciju, upravljanje zajedničkim politikama i aktivnosti u određenim oblastima kao i usklađivanje nacionalnog zakonodavstva kroz propise i direktive, u skladu sa Ugovorom o EU.

Crna Gora i Hrvatska nemaju početnih mjerila ovog poglavlja, ali Srbija ima jedno: analiza zakonodavstva o akcizama na alkohol i kafu u cilju osiguranja usklađenosti sa članom 37 SSP o fiskalnoj diskriminaciji. Završna mjerila za Crnu Goru i Hrvatsku su gotovo identična. U slučaju obje zemlje ona uključuju usklađivanje zakonodavstva o PDV, izgradnju odgovarajućih institucionalnih i administrativnih kapaciteta i potrebne infrastrukture u centralnim i lokalnim poreskim službama i Centralne kancelarije za vezu i Kancelarije za saradnju u oblasti akciza, kao i razvoj IT sistema potrebnih za poresku saradnju i razmjenu informacija u oblasti direktnog oporezivanja. U slučaju Hrvatske, zahtjev za sitemom IT formulisan je na nivou akcionog plana, dok je u slučaju Crne Gore naglasak na sprovođenju: „dokazuje dovoljan napredak u razvoju svih IT sistema koji predstavljaju podršku poreskom sistemu“.

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA

Nema početnih mjerila.

SRBIJA

1) Srbija sprovodi analizu zakonodavstva u oblasti akciza na alkohol i kafu u cilju osiguranja pune usklađenosti sa članom 37 SSP-a o fiskalnoj diskriminaciji.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora usvaja zakonodavstvo u oblastima koje je potrebno dalje uskladiti; potrebno je naročito ostvariti značajan napredak ka usklađivanju u oblasti PDV-a, akciza i direktnog oporezivanja i dostaviti Komisiji detaljan vremenski raspored za potpuno usklađivanje sa pravnom tekovinom do dana pristupanja.

2) Crna Gora ima odgovarajuće administrativne kapacitete i potrebnu infrastrukturu u svojim centralnim i lokalnim poreskim službama za sprovođenje i izvršavanje poreskih propisa i djelotvornu naplatu poreza i kontrolu svojih poreskih obveznika; uz to, Crna Gora uspostavlja sve aranžmane za Centralnu kancelariju za vezu i Kancelariju za saradnju u oblasti akciza u cilju osiguranja da će imati dovoljno zaposlenih i biti operativne do pristupanja.

3) Crna Gora dokazuje dovoljan napredak u razvoju svih sistema IT podrške poreskoj upravi, uključujući pitanja koja se odnose na međupovezanost, naročito Sistema za razmjenu informacija o porezu na dodatu vrijednost (VIES), Sistema za kontrolu kretanja akciza (EMCS)

i sistema IT potrebnih za poresku saradnju i razmjenu informacija u oblasti direktnog oporezivanja.

HRVATSKA

1) Hrvatska mora da ostvari značajan napredak u oblasti usklađivanja PDV i akciza i dostavi detaljan vremenski raspored za postizanje pune usklađenosti sa pravnom tekovinom u preostalim oblastima.

2) Hrvatska treba da dokaže da ima odgovarajuće administrativne kapacitete za sprovođenje i izvršavanje poreskog zakonodavstva i djelotvorne naplate poreza i nadzor poreskih obveznika uz pomoć potrebne infrastrukture u okviru centralne kancelarije i regionalnih kancelarija Poreske uprave. Hrvatska mora posebno da ispuni sve uslove za uspostavljanje Centralne kancelarije za vezu i Kancelarije za saradnju u oblasti akciza, angažuje dovoljan broj zaposlenih i osigura da će ove kancelarije biti u potpunosti funkcionalne na dan pristupanja.

3) Hrvatska treba da predstavi Evropskoj komisiji sveobuhvatnu i dosljednu strategiju za IT međupovezanost i ostvari dovoljan napredak u razvoju važnih IT sistema za međupovezanost, naročito Sistema za razmjenu informacija o porezu na dodatu vrijednost (VIES) i Sistema za kontrolu kretanja akciza (EMCS).

SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

- Hrvatskoj je dozvoljeno da pod određenim uslovima primjenjuje niži izuzetak za PDV i prag registracije za poreske obveznike u iznosu jednakom 35 000 eura u nacionalnoj valuti bez

vremenskog ograničenja i da nastavi sa primjenjivanjem oslobođanja od PDV u međunarodnom prevozu putnika, sa pravom otpisa ulaznog poreza. Hrvatskoj je odobren prelazni period od 31. decembra 2014. godine da od plaćanja PDV oslobodi građevinsko zemljište, sa ili bez objekata na tom zemljištu. Kao posljedica toga, pravo otpisa ulaznog poreza na robe i usluge koje se koriste kao osnovni materijal tokom izgradnje objekata na građevinskom zemljištu ostaje nepromijenjeno tokom prelaznog perioda i primjenjuje se postojeći sistem punog prava na otpis ulaznog poreza koji se primjenjuje u Hrvatskoj za sve nabavke robe koje se odnose na izgradnju objekata na građevinskom zemljištu.

- Hrvatskoj je odobrena prelazna odredba da do 31. decembra 2017. godine primjenjuje niže akcize na cigarete u odnosu na naniži nivo utvrđen pravnom tekovinom.

Poglavlje 17

EKONOMSKA I MONETARNA UNIJA

Pravna tekovina EU u oblasti ekonomske i monetarne unije sadrži posebna pravila kojima se zahtijeva nezavisnost centralnih banaka u državama članicama, zabranjuje direktno finansiranje javnog sektora od strane centralnih banaka i zabranjuje privilegovan pristup javnog sektora finansijskim institucijama. Ekonomske politike država članica predmet su fiskalnog i šireg ekonomskog i finansijskog nadzora.

Države članice treba da usklade svoje ekonomske politike i predmet su Pakta o stabilnosti i rastu i fiskalnom nadzoru. Nove države članice takođe treba da ispune niz kriterijuma u cilju usvajanja eura ubrzo nakon pristupanja. Do tada, one će učestvovati u Ekonomskoj i monetarnoj uniji kao države članice sa izuzećem od korišćenja eura i tretiraće svoje devizne kurseve kao stvar od zajedničkog interesa.

Hrvatska i Srbija nemaju početnih mjerila u okviru ovog poglavlja, dok Crna Gora ima dva: izmjene i dopune relevantnog zakonodavstva i usvajanje detaljnog akcionog plana i njegovo dostavljanje Komisiji, sa jasno utvrđenim ciljevima i vremenskim rokovima za potpuno usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom u oblasti ekonomske i monetarne unije, kao i mjerama za razvoj potrebnih administrativnih kapaciteta u cilju sprovođenja pravne tekovine do pristupanja EU. Hrvatska je imala samo jedno završno mjerilo koje se odnosilo na usklađivanje njenog zakonodavnog okvira kako bi se osigurala potpuna nezavisnost centralne banke i omogućila potpuna integracija njene Centralne banke u ESCB. Crna Gora i Srbija još uvijek nemaju završnih mjerila u ovom poglavlju.

POGLAVLJE 17 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	10-11. januar 2013. godine	16. februar 2006. godine	12. mart 2015. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	25-26. februar 2013. godine	9. mart 2006. godine	2-3. decembar 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	7. mart 2014. godine	20. septembar 2006. godine	5. februar 2016. godine
Početna mjerila ispunjena:	19. jul 2017. godine		
Pregovaračka pozicija dostavljena:	26. jul 2017. godine	18. oktobar 2006. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:		20. decembar 2006. godine	
Otvaranje poglavlja:		21. decembar 2006. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		19. decembar 2008. godine	

POČETNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora vrši izmjene i dopune čl. 8 i 17a Odluke CBCG o zahtjevima za bankarske rezerve kojima se omogućava da banke izdvajaju i drže do 25% ili 35% svojih obaveznih rezervi u obliku državnih zapisa emitovanih u Crnoj Gori kako bi se izbjegla mogućnost čuvanja obaveznih rezervi u trezorskim zapisima.

2) Crna Gora usvaja i Komisiji dostavlja detaljan akcioni plan sa jasnim ciljevima i vremenskim rokovima za puno usklađivanje svog zakonodavstva sa pravnom tekovinom u oblasti ekonomske i monetarne unije kao i mjere za razvoj potrebnih administrativnih kapaciteta kako bi mogla da se sprovede pravna tekovina EU do dana pristupanja u EU.

HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA, SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

HRVATSKA

1) Hrvatska treba da uskladi svoj pravni okvir u cilju osiguranja pune nezavisnosti Centralne banke i omogućavanja pune integracije svoje Centralne banke u Evropski sistem centralnih banaka.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

- Hrvatska će učestvovati u EMU nakon pristupanja sa statusom države članice sa izuzećem iz člana 139 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

Poglavlje 18

STATISTIKA

Pravna tekovina u oblasti statistike zahtijeva postojanje statističke infrastrukture zasnovane na načelima kao što su nepristrasnost, pouzdanost, transparentnost, povjerljivost pojedinačnih podataka i objavljivanje zvanične statistike. Pravna tekovina EU u oblasti statistike sastoji se gotovo isključivo od propisa koji su direktno primjenjivi u državama članicama kao što su regulative Evropskog parlamenta i Savjeta i odluke i regulative Komisije.

Nacionalni statistički instituti služe kao referentne i uporišne tačke za metodologiju, proizvodnju i objavljivanje statističkih informacija. Pravnom tekovinom obuhvaćena je metodologija, klasifikacija i postupci za sakupljanje podataka u raznim oblastima kao što su makro-ekonomska statistika i statistika cijena, demografska i socijalna statistika, regionalna statistika i statistika poslovanja, prevoza, eksterne trgovine, poljoprivrede, životne sredine i nauke i tehnologije. Pravna tekovina EU u oblasti statistike sadrži takođe širok spektar metodoloških priručnika i uputstava u raznim statističkim oblastima kao što su poljoprivreda, ekonomska i monetarna politika, demografska i socijalna statistika i istraživanja. Međunarodni sporazumi ili međunarodni standardi predstavljaju osnovu za proizvodnju statistike. Nije potrebno prenošenje u nacionalno zakonodavstvo jer je najveći dio pravne tekovine u obliku regulativa.

U slučaju Crne Gore, Hrvatske i Srbije nijesu utvrđena početna mjerila. Crna Gora i Hrvatska imaju po dva završna mjerila koja se uglavnom odnose na unapređenje metodologije i sistema sakupljanja i predstavljanja statistike u skladu sa standardima i pravnom tekovinom EU. Srbija još uvijek nema završnih mjerila u ovom poglavlju.

POGLAVLJE 18 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	3-4. jun 2013. godine	19-20. jun 2006. godine	20-21. maj 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	24-25. jun 2013. godine	13-14. jul 2006. godine	25-26. novembar 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	20. novembar 2013. godine	20. decembar 2006. godine	22. februar 2017. godine
Početna mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	13. maj 2014. godine	22. februar 2007. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:	11. decembar 2014. godine	20. jun 2007. godine	
Otvaranje poglavlja:	16. decembar 2014. godine	26. jun 2007. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		2. oktobar 2009. godine	

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora dostavlja ključne podatke nacionalnih računovodstvenih sistema u skladu sa Evropskim nacionalnim i regionalnim računovodstvenim sistemima (ESA) 2010 i drugim ključnim zahtjevima zajedno sa potrebnim detaljnim opisom korišćene metodologije.

2) Crna Gora Komisiji predstavlja mapu puta za prenošenje preostalih tabela iz ESA 2010 Programa prenošenja i preostalih metodoloških pitanja.

HRVATSKA

1) Hrvatska treba Evropskoj komisiji da dostavi detaljan opis predviđene metodologije i organizacione strukture za sakupljanje statistike o usjevima, stočarstvu, proizvodnji mesa, mlijeka i mliječnih proizvoda i agro-monetarne statistike i statističkih podataka koji se odnose na stočarstvo, proizvodnju mesa, proizvodnju mlijeka i mliječnih proizvoda kojom se pokazuje ostvarivanje dovoljnog napretka u smislu usklađivanja sa pravnom tekovinom.

2) Hrvatska treba Evropskoj komisiji (Eurostat) da obezbijedi ključne indikatore nacionalnih računovodstvenih sistema (BDP i BND i glavne komponente) u skladu sa ESA – 95 i zajedno sa detaljnim opisom korišćene metodologije.

SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

Prelazna razdoblja i trajna izuzeća nijesu predviđena.

Poglavlje 19

SOCIJALNA POLITIKA I ZAPOSŁJAVANJE

Pravna tekovina EU u oblasti socijalne politike podrazumijevaju minimalne standarde u oblasti radnog prava, jednakosti, zdravlja i sigurnosti na radu i nediskriminacije. Posebno obavezujuća pravila su takođe utvrđena u pogledu nediskriminacije na osnovu pola, rasne ili etničke pripadnosti, religije i vjere, invaliditeta, starosne dobi i seksualne orijentacije.

Države članice učestvuju u socijalnom dijalogu na evropskom nivou i procesima politika EU u oblasti politike zapošljavanja, socijalne inkluzije i socijalne zaštite. Evropski socijalni fond je glavni finansijski instrument putem kojeg EU podržava implementaciju svoje Strategije zapošljavanja i doprinosi naporima socijalne inkluzije (pravila implementacije obuhvaćena su Poglavljem 22 koje se bavi svim strukturnim instrumentima).

U ovoj oblasti utvrđeno je jedno početno mjerilo za sve tri države: izrada akcionog plana za postepeno prenošenje pravne tekovine, identifikovanje administrativnih kapaciteta i njihovih jasnih poslova i izgradnja neophodnih kapaciteta (u slučaju Srbije) za sprovođenje i izvršavanje pravne tekovine u svim oblastima obuhvaćenim poglavljem socijalne politike i zapošljavanja. Završna mjerila utvrđena su u slučaju Crne Gore i Hrvatske. Ona uključuju zakonodavno usklađivanje i potrebne izmjene i dopune Zakona o radu i Zakona o bezbjednosti na radu, kao i propisa iz oblasti nediskriminacije i administrativnih kapaciteta kako bi se omogućilo njihovo puno sprovođenje.

POGLAVLJE 19 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	23-25. januar 2013. godine	8-10. februar 2006. godine	10-12. februar 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	11-13. mart 2013. godine	6-8. mart 2006. godine	24 – 26. jun 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuje se početna mjerila:	6. februar 2014. godine	18. jul 2006. godine	18. januar 2016. godine
Početna mjerila ispunjena:	20. april 2016. godine		
Pregovaračka pozicija dostavljena:	28. april 2016. godine	7. april 2008. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:	30. novembar 2016. godine	16. jun 2008. godine	
Otvaranje poglavlja:	13. decembar 2016. godine	17. jun 2008. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		21. decembar 2009. godine	

POČETNA MJERILA

CRNA GORA

1) Komisiji se dostavlja Akcioni plan za postepeno prenošenje pravne tekovine (po potrebi) i izgradnju neophodnih kapaciteta za sprovođenje i izvršavanje svih oblasti obuhvaćenih Poglavljem socijalne politike i zapošljavanja. Plan treba da uključi sljedeće: a) vremenski raspored, b) određivanje ljudskih resursa raspodijeljenih za svaku aktivnost, c) određivanje uključenih institucija, njihovog mandata i uloge u pregovorima o pristupanju i d) utvrđivanja pratećih dopunskih aktivnosti u pretpristupnom kontekstu (jačanje administrativnih kapaciteta).

HRVATSKA

1) Hrvatska treba Evropskoj komisiji da dostavi Akcioni plan za usklađivanje zakonodavstva i izgradnju potrebnih kapaciteta za sprovođenje pravne tekovine u svim oblastima Poglavlja 19. Akcionim planom treba da se uključe: a) vremenski raspored, b) precizno definisani ljudski resursi raspodijeljeni za svaku aktivnost, c) spisak svih institucija koje će biti uključene u sprovođenje, njihov mandat i opis njihove uloge za nastavak pregovora, d) spisak prateće operativne podrške (jačanje administrativnih kapaciteta) tokom pretpristupnog perioda.

SRBIJA

1) Srbija dostavlja Komisiji Akcioni plan za postepeno prenošenje pravne tekovine (po potrebi) i izgradnju potrebnih kapaciteta za sprovođenje i izvršavanje pravnih tekovina u svim oblastima obuhvaćenim Poglavljem socijalne politike i zapošljavanja.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora vrši izmjene i dopune Zakona o radu i Zakona o zaštiti i zdravlju na radu u cilju usklađivanja svog zakonodavstva u oblasti rada, zaštite i zdravlja na radu sa pravnom tekovinom i dokazuje da će odgovarajuće administrativne strukture i kapacitet izvršavanja biti uspostavljeni do pristupanja u cilju ispravne primjene pravne tekovine u oblasti rada i zaštite i zdravlja na radu, naročito kroz jačanje sistema inspekcije rada.

2) Crna Gora vrši izmjene i dopune zakona u oblasti zabrane diskriminacije i ravnopravnosti žena i muškaraca u politici zapošljavanja i socijalnoj politici u cilju usklađivanja zakonodavstva u ovoj oblasti sa pravnom tekovinom i dokazuje da će odgovarajuće administrativne strukture, naročito potrebno tijelo za ravnopravnost, Ombudsman, administrativni kapaciteti i kapacitet izvršavanja biti uspostavljeni do trenutka pristupanja.

3) Crna Gora jača administrativne kapacitete za osiguranje djelotvornog sprovođenja i djelotvornog izvršavanja svih propisa i okvira politika u oblasti politike zapošljavanja i socijalne politike, uključujući planiranje i operativne kapacitete, kako bi se osigurao djelotvoran dijalog između organizacija socijalnih partnera, kao i da bi se osiguralo buduće upravljanje Evropskim socijalnim fondom.

HRVATSKA

1) Republika Hrvatska treba da izvrši izmjene i dopune Zakona o radu i Zakona o sigurnosti na radu u cilju prilagođavanja svojih propisa sa pravnom tekovinom u oblasti rada i zaštite na radu. Hrvatska mora da pokaže dobar napredak u pogledu uspostavljanja odgovarajućih administrativnih struktura i kapaciteta izvršavanja, posebno kroz jačanje sistema inspekcije rada i da dokaže da će sve potrebne admi-

nistrativne strukture biti uspostavljene do trenutka pristupanja, u cilju obučavanja za pravilnu primjenu pravne tekovine u ovoj oblasti kao i da bi se osiguralo buduće upravljanje Evropskim socijalnim fondom do pristupanja u EU.

2) Hrvatska treba da usvoji Zakon o zabrani diskriminacije i novi Zakon o ravnopravnosti polova u cilju prilagođavanja svojih propisa u oblasti zabrane diskriminacije i jednakih mogućnosti pravnoj tekovini i pokazuje dobar napredak u utvrđivanju odgovarajućih administrativnih struktura, posebno struktura potrebnih za politiku ravnopravnosti i sprovođenje propisa i da dokaže da su blagovremeno uspostavljene sve odgovarajuće administrativne strukture prije pristupanja kako bi se sprovela obuka za ispravnu primjenu pravne tekovine u svim oblastima u vrijeme pristupanja.

SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

Prelazna razdoblja i trajna izuzeća nijesu predviđena.

Poglavlje 20

PREUZETNIŠTVO I INDUSTRIJSKA POLITIKA

Pravna tekovina EU vezana za poglavlje Preduzetništvo i industrijska politika sastoji se od načela i instrumenata politike. Industrijska politika EU teži da unaprijedi industrijske strategije za unapređenje konkurentnosti kroz ubrzanje prilagođavanja strukturnoj promjeni, podsticanje stvaranja i razvoja pogodnog poslovnog okruženja širom EU kao i domaćih i stranih investicija. Njen cilj je i unapređenje sveukupnog poslovnog okruženja u kojem mala i srednja preduzeća obavljaju svoje djelatnosti. To uključuje privatizaciju i restrukturiranje. Politiku EU u pogledu MSP karakterišu programske preporuke i zajednički mehanizmi analize politika koji su sadržani u Zakonu o malim preduzećima kao i zajedničkoj definiciji MSP. Važan instrument politike je Direktiva o suzbijanju platnog kašnjenja u komercijalnim transakcijama.

Industrijska politika EU uglavnom se sastoji od načela i komunikacija vezanih za industrijsku politiku. Sprovođenje politike iz oblasti preduzetništva i industrije zahtijeva odgovarajuće administrativne kapacitete na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou. Politika EU u oblasti preduzetništva i industrijske politike pod jakim je uticajem Strategije Evropa 2020. Finansijska podrška u periodu od 2014 – 2020. godine obezbjeđuje se kroz COSME. COSME predstavlja Program EU za konkurentnost malih i srednjih preduzeća sa planiranim budžetom od 2,3 milijarde eura.

Početa mjerila u ovom poglavlju u slučaju Crne Gore, Hrvatske i Srbije ne postoje. Crna Gora, Hrvatska i Srbija imaju po jedno završno mjerilo sa sličnim prioritetom, ali u različitim fazama. Dok se od Hrvatske traži da „razvije sveobuhvatnu strategiju industrijske politike, sa

POGLAVLJE 20 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	25-26. oktobar 2012. godine	27-28. mart 2006. godine	2-3. april 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	27-28. novembar 2012. godine	27-28. april 2006. godine	1. jul 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	4. mart 2013. godine	20. septembar 2006. godine	30. januar 2015. godine
Početa mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	14. maj 2013. godine	18. oktobar 2006. godine	20. januar 2017. godine
Savjet odobrava Zajednički stav:	13. decembar 2013. godine	20. decembar 2006. godine	22. februar 2017. godine
Otvaranje poglavlja:	18. decembar 2013. godine	21. decembar 2006. godine	27. februar 2017. godine
Privremeno zatvaranje poglavlja:		25. jul 2008. godine	

posebnim naglaskom na restrukturiranje ključnih sektora koji ostvaruju gubitke, a koja će sadržati detaljnu analizu postojeće i procijenjene buduće konkurentnosti industrije i njenih ključnih sektora kao i viziju o pojedinačnim sektorima“, u slučaju Crne Gore i Srbije zahtjev je složeniji: „Uspostavljanje i početak sprovođenja sveobuhvatne strategije industrijske konkurentnosti podržane kroz sistem evaluacionih indikatora i mjerila u skladu sa integrisanom industrijskom politikom EU“.

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora uspostavlja i počinje da sprovodi sveobuhvatnu strategiju industrijske konkurentnosti podržanu kroz sistem evaluacionih indikatora i mjerila u skladu sa integrisanom industrijskom politikom EU.

HRVATSKA

1) Hrvatska treba da izradi sveobuhvatnu strategiju industrijske politike, sa naročitim naglaskom na restrukturiranje ključnih sektora koji ostvaruju gubitke, koja će sadržati detaljnu analizu postojeće i procijenjene buduće konkurentnosti industrije i njenih ključnih sektora i vizije načina na koji će pojedinačni sektori, uključujući industriju čelika i brodogradnju, očuvati uslove održivosti na tržištu tokom restrukturiranja i drugih mjera.

SRBIJA

1) Srbija uspostavlja i počinje da sprovodi sveobuhvatnu strategiju industrijske konkurentnosti podržanu kroz sistem evaluacionih indikatora i mjerila u skladu sa integrisanom industrijskom politikom EU.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

Prelazna razdoblja i trajna izuzeća nijesu predviđena.

Poglavlje 21

TRANS-EVROPSKE MREŽE

Ovim poglavljem obuhvaćena je politika trans-evropske mreže u oblasti saobraćaja, telekomunikacija i energetske infrastruktura, uključujući smjernice Zajednice o razvoju trans-evropskih mreža i mjere podrške za razvoj projekata od zajedničkog interesa. Uspostavljanje i razvoj trans-evropskih mreža i unapređenja odgovarajuće međupovezanosti i interoperabilnosti nacionalnih mreža usmjereno je na korišćenje svih pogodnosti unutrašnjeg tržišta, doprinos ekonomskom rastu i stvaranju radnih mjesta u Evropskoj uniji.

Cilj uspostavljanja i razvoja trans-evropskih mreža i unapređenja odgovarajuće međupovezanosti i interoperabilnosti nacionalnih mreža je potpuno iskorišćavanje unutrašnjeg tržišta, doprinos ekonomskom rastu i stvaranje poslova u Evropskoj uniji. Trans-evropska mreža doprinosi održivom i multimodalnom razvoju saobraćaja i uklanjanju uskih grla. Koridorski pristup koristi se kao instrument za koordinaciju različitih projekata na transnacionalnoj osnovi i smatra se prioritetom za sufinansiranje na osnovu Instrumenta za povezivanje Evrope.

Trans-evropske energetske mreže obuhvataju transport i skladištenje gasa, kao i prenos električne energije. Ključni ciljevi politike su bezbjednost snabdijevanja električnom energijom, okončanje energetske izolacije i funkcionisanje unutrašnjeg energetskog tržišta.

U slučaju Crne Gore, Hrvatske i Srbije nema početnih mjerila. Hrvatska je imala samo jedno završno mjerilo: sklapanje sporazuma sa TEN – T u skladu sa Odlukom i prioritnim projektima dok za Crnu Goru važe sveobuhvatnija završna mjerila. Pored sporazuma, koji je takođe uključen u slučaju Crne Gore, Crna Gora i Evropska komisija

POGLAVLJE 21 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA			
GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	Nije bilo posebnog sastanka – održan zajedno sa multilateralnim sastankom analitičkog pregleda za Poglavlje 14 i Poglavlje 15	30. jun 2006. godine. godine	TENS – električna energija 30. april 2014. godine; TENS – saobraćaj 18. decembar 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	Nije bilo posebnog sastanka – održan zajedno sa multilateralnim sastankom analitičkog pregleda za Poglavlje 14 i Poglavlje 15	22. septembar 2006. godine	TENS – električna energija 12. jun 2014. godine; TENS – saobraćaj 25. februar 2015. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	27. mart 2014. godine	3. april 2007. godine	17. novembar 2015. godine
Početna mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	8. septembar 2014. godine	6. jun 2007. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:	17. jun 2015. godine	19. decembar 2007. godine	
Otvaranje poglavlja:	22. jun 2015. godine	19. decembar 2007. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		2. oktobar 2009. godine	

usaglasile su spisak prioritetnih projekata u sektoru saobraćaja u skladu sa Regulativom (EU) br. 1316/2013 o uspostavljanju Instrumenta za povezivanje Evrope. Crna Gora takođe treba da pokaže da ima institucionalni i administrativni kapacitet potreban za preuzimanje odgovornosti iz Regulative (EU) br. 1316/2013 o uspostavljanju Instrumenta za povezivanje Evrope. Završna mjerila u ovom poglavlju u slučaju Srbije još uvijek nijesu utvrđena.

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

- 1) Crna Gora i Evropska komisija usaglasile su se oko buduće mreže TEN-T u slučaju Crne Gore u skladu sa Regulativom (EU) br. 1315/2013 o smjernicama Unije za razvoj Trans-evropske saobraćajne mreže.
- 2) Crna Gora i Evropska komisija usaglasile su spisak prioritetnih projekata u sektoru saobraćaja u skladu sa Regulativom (EU) br. 1316/2013 o uspostavljanju Instrumenta za povezivanje Evrope.
- 3) Crna Gora pokazuje institucionalne i administrativne kapacitete potrebne za preuzimanje odgovornosti iz Regulative (EU) br. 1316/2013 o uspostavljanju Instrumenta za povezivanje Evrope.

HRVATSKA

- 1) Hrvatska treba da zaključi sporazum sa Evropskom komisijom o budućoj trans-evropskoj mreži za saobraćaj (TEN-T) u skladu sa Odlukom br. 1692/96/EZ, i njenim izmjenama i dopunama, i prioritarnim projektima od evropskog interesa u okviru TEN-T mreže.

SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

Prelazna razdoblja i trajna izuzeća nijesu predviđena.

Poglavlje 22

REGIONALNA POLITIKA I KOORDINACIJA STRUKTURNIH INSTRUMENTATA

Pravna tekovina EU se u ovom poglavlju sastoji uglavnom od okvirnih i propisa za sprovođenje, koji ne zahtijevaju prenošenje u domaće zakonodavstvo. Oni propisuju pravila za izradu, odobravanje i sprovođenje evropskih strukturnih i investicionih fondova (fondovi ESI).

Postoji pet fondova ESI:

- Evropski fond za regionalni razvoj (EFRR)
- Evropski socijalni fond (ESF)
- Kohezioni fond (KF)
- Evropski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)
- Evropski fond za pomorstvo i ribarstvo (EFPR).

Države članice EU upravljaju sredstvima na decentralizovan način putem zajedničkog upravljanja. Države članice moraju da uspostave institucionalni okvir. Ovo podrazumijeva određivanje i uspostavljanje svih struktura na državnom i regionalnom nivou u skladu sa propisima, kao i uspostavljanje sistema za sprovođenje sa jasnom definicijom zadataka i odgovornosti uključenih organa. Institucionalni okvir takođe zahtijeva uspostavljanje efikasnog mehanizma za međuresornu koordinaciju, kao i uključivanje i konsultovanje širokog kruga partnerskih organizacija u pripremi i sprovođenju programa. Treba osigurati odgovarajuće administrativne kapacitete u svim relevantnim strukturama.

Proces programiranja obuhvata pripremu Sporazuma o partnerstvu između Evropske komisije i pojedinačnih država EU i niz Operativnih programa (OP). U sporazumu o partnerstvu utvrđeni su planovi do-

POGLAVLJE 22 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA			
GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	14-15. novembar 2012. godine	11-14. septembar 2006. godine	1-2. oktobar 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	17-18. decembar 2012. godine	5-6. oktobar 2006. godine	28-29. januar 2015. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	22. maj 2013. godine	29. april 2007. godine	23. oktobar 2015. godine
Početna mjerila ispunjena:	28. april 2016. godine		
Pregovaračka pozicija dostavljena:	27. jun 2016. godine	25. jun 2008. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:	6. jun 2017. godine	30. septembar 2009. godine	
Otvaranje poglavlja:	20. jun 2017. godine	2. oktobar 2009. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		19. april 2011. godine	

maćih državnih organa o načinu korišćenja sredstava iz fondova ESI od 2014. do 2020. godine. Oni opisuju strateške ciljeve i prioritete investiranja u svakoj državi i povezuju ih sa opštim ciljevima strategije Evropa 2020 za pametan, održiv i inkluzivan rast.

Države članice treba da osiguraju postojanje dovoljnog broja projekata za koje se čeka odobrenje finansijskih sredstava što omogućava potpunu finansijsku implementaciju programa. Države članice će morati da sprovedu i određene mjere informisanja i publiciteta u pogledu fondova ESI. Uspostavljanje sistema za praćenje i procjenu podrazumijeva uspostavljanje evaluacionih struktura i procesa u različitim relevantnim organima kao i instaliranje sveobuhvatnog i kompjuterizovanog upravljačkog informacionog sistema koji je dostupan i koji mogu da koriste svi zainteresovani organi. Države članice moraju da uspostave poseban okvir za finansijsko upravljanje i kontrolu uključujući i reviziju.

Sve tri države imaju jedno početno mjerilo za otvaranje ovog poglavlja: da predaju Komisiji detaljan akcioni plan i prateći vremenski raspored, koji postavlja jasne ciljeve i vremenske rokove kako bi ispunili zahtjeve koji proizilaze iz kohezije politike EU. Završna mjerila su sveobuhvatna (6 u slučaju Crne Gore, 7 u slučaju Hrvatske). Srbija i dalje nema završnih mjerila. Ona su snažno usmjerena na sprovođenje i jačanje institucionalnih i upravnih kapaciteta, kao i dalje usklađivanje procedura i metodologija za planiranje i sprovođenje fondova EU i kohezije politike EU. Kada je riječ o Crnoj Gori postoji dodatni zahtjev da se dostavi detaljan plan i vremenski raspored u vezi sa uspostavljanjem sistema praćenja i procjene, uključujući i uspostavljanje elektronskog sistema upravljanja i informisanja (MIS).

POČETNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora podnosi Komisiji detaljan akcioni plan i prateći vremenski raspored, koji utvrđuje jasne ciljeve i vremenske rokove za ispunjavanje uslova koji proizilaze iz kohezije politike Zajednice.

HRVATSKA

1) Hrvatska podnosi Komisiji akcioni plan kojim se utvrđuju jasni ciljevi i prateći vremenski raspored kako bi se ispunili regulatorni i operativni zahtjevi koji proizilaze iz kohezije politike Zajednice.

SRBIJA

1) Srbija podnosi Komisiji detaljan akcioni plan i prateći vremenski raspored, kojim se utvrđuju jasni ciljevi i vremenski rokovi za ispunjavanje uslova koji proizilaze iz kohezije politike EU.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora je pokazala zadovoljavajući nivo implementacije odobrenih pretpristupnih fondova EU za indirektno upravljanje, posebno za komponente i sektore relevantne za implementaciju budućih fondova ESI.

2) Crna Gora upućuje Komisiji napredni i sveobuhvatni nacrt Sporazuma o partnerstvu (SP) koji sadrži aranžmane za usklađivanje sa strategijom Unije za pametan, održiv i inkluzivan rast, odabrane tematske ciljeve i glavne očekivane rezultate za svaki od fondova ESI; to sadrži pregledne naznake planiranog Operativnog programa, uključujući izvore finansiranja, kao i sažetak procjene ispunjenosti važećih prethodnih uslovljavanja.

3) Crna Gora podnosi detaljan plan i vremenski raspored za završetak svog SP-a i za pripremu i završetak Operativnog programa. Ovaj plan treba da sadrži informacije o tome kako i na kom nivou Crna Gora namjerava da organizuje proces programiranja i preciznu ulogu i zadatke svih uključenih institucija na državnom i regionalnom/ lokalnom nivou.

4) Crna Gora usvaja institucionalne nadležnosti za sprovođenje kohezivne politike EU, uključujući i formalno označavanje institucionalnih struktura (sa određenim zadacima i odgovornostima) za Operativni program. To uključuje upravljačko tijelo, tijelo za ovjeravanje i reviziono tijelo, kao i posrednička tijela tamo gdje je to prikladno i već identifikovano. Treba osigurati odgovarajuće odvajanje funkcija između nadležnih institucija.

5) Crna Gora usvaja individualne strategije organizacionog razvoja za sve ključne organizacije uključene u upravljanje/ implementaciju budućih fondova ESI (uključujući prednosti, slabosti, mogućnosti i prijetnje, procjenu potreba za obukom, planove osoblja, plan obuke/izgradnje kapaciteta) kao i strategiju za opšti institucionalni razvoj i izgradnju kapaciteta/osposobljavanja, na osnovu odgovarajuće procjene rizika svih uključenih organa (uključujući korisnike tamo gdje su već identifikovani).

6) Crna Gora podnosi Komisiji detaljan plan i vremenski raspored u pogledu uspostavljanja sistema praćenja i evaluacije, uključujući i uspostavu elektronskog sistema upravljanja i informisanja (MIS).

HRVATSKA

1) Dokazano je zadovoljavajuće funkcionisanje decentralizovanog sistema implementacije u okviru IPA komponenti III i IV, naročito u vezi sa javnim nabavkama (što potvrđuju naknadne kontrole prenošenja odluka o upravljanju za različite komponente i procjene).

2) Pokazan je zadovoljavajući nivo implementacije pretpristupnih fondova EU (Phare/ISPA), uključujući regionalni razvoj i šeme razvoja ljudskih resursa.

3) Uspostavljen je odgovarajući i zreo plan projekata za koje se čeka odobrenje finansijskih sredstava za IPA komponente III i IV za pokrivanje finansijskih obaveza za period od 2007. do 2009. godine.

4) Hrvatska podnosi Komisiji napredni i sveobuhvatni nacrt dokumenta Nacionalni strateški referentni okvir (NSRO), u kojem su prikazani glavni prioriteti i očekivani rezultati pomoći kohezivne politike; on sadrži pregled indikatora planiranih Operativnih programa, uključujući i njihove izvore finansiranja. Hrvatska takođe dostavlja detaljan plan i vremenski raspored za završetak svog NSRO-a i pripremu i završetak Operativnih programa. Ovaj plan treba da sadrži informacije o tome kako i na kom nivou Hrvatska namjerava da organizuje programski proces i preciznu ulogu i zadatke svih uključenih institucija na državnom i regionalnom/ lokalnom nivou.

5) Hrvatska usvaja institucionalnu nadležnost za sprovođenje kohezivne politike EU, uključujući formalno imenovanje institucionalnih struktura (sa posebnim zadacima i odgovornostima) za sve operativne programe. Ovo uključuje upravljačka tijela, tijela za ovjeravanje i revizorsko tijelo, kao i posrednička tijela, tamo gdje je to prikladno i već identifikovano. Upravljačka tijela imenuju se na nivou ministarstva. Potrebno je osigurati odgovarajuće odvajanje funkcija unutar ministarstava, kao između upravljačkih tijela i posredničkih tijela.

6) Hrvatska usvaja pojedinačne strategije organizacionog razvoja za sve ključne organizacije uključene u upravljanje/ implementaciju kohezivne politike (uključujući SWOT analizu, procjenu potreba za obukom, planove osoblja, plan obuke/izgradnje kapaciteta), kao i cjelokupnu strategiju razvoja institucija i izgradnje kapaciteta/obuke na osnovu adekvatne procjene rizika svih uključenih organa (uključujući korisnike tamo gdje su već identifikovani). Donesena je strategija za odgovarajuće planiranje napredovanja u službi i plata za državne službenike uključene u upravljanje fondovima EU.

7) Hrvatska podnosi Komisiji detaljan plan i vremenski raspored u vezi sa uspostavljanjem sistema praćenja i evaluacije, uključujući i uspostavljanje elektronskog sistema upravljanja i informisanja (MIS).

SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

- Da bi se obezbijedio nastavak tekućih višegodišnjih Operativnih programa u okviru pretpristupne pomoći (IPA komponenta III i IV) nakon pristupanja, ovi programi smatraće se programima usvojenim u skladu sa propisima strukturnog fonda/kohezionog fonda.
- Hrvatskoj je odobreno produženje konačnog datuma prihvatljivosti i roka za automatsko ukidanje sredstava do 31. decembra treće godine nakon godine u kojoj su izdvojena sredstva u godišnjem budžetu prema njenim Operativnim programima usvojenim u skladu sa važećom Regulativom o strukturnim fondovima.
- Svi regioni Hrvatske trećeg i drugog nivoa imaju pravo na pomoć u skladu sa ciljem konvergencije. Od datuma pristupanja Hrvatska će takođe imati pravo na pomoć kohezionog fonda.
- Od dana pristupanja, sva područja trećeg nivoa duž kopnenih granica Hrvatske i sva granična područja trećeg nivoa biće prihvatljiva područja za prekograničnu saradnju u okviru cilja evropske teritorijalne saradnje. Svi statistički regioni Hrvatske na drugom nivou biće uključeni u zajedničku ili u odvojene grupacije regiona u svrhu transnacionalne saradnje, a cjelokupna teritorija Hrvatske biće podobna za međuregionalnu saradnju.

Poglavlje 23

PRAVOSUĐE I TEMELJNA PRAVA

Politike EU u oblasti pravosuđa i temeljnih prava imaju za cilj da održe i dalje razvijaju Uniju kao područje slobode, sigurnosti i pravde. Uspostavljanje nezavisnog i efikasnog pravosuđa od najveće je važnosti. Nepristrasnost, integritet i visoki standardi presuđivanja sudova od suštinskog su značaja za očuvanje vladavine prava. To zahtijeva čvrstu posvećenost uklanjanju spoljnih uticaja nad pravosuđem i osiguravanje odgovarajućih finansijskih sredstava i obuke. Moraju da postoje pravne garancije za postupke pravičnog suđenja. Podjednako, države članice moraju efikasno da se bore protiv korupcije, jer ona predstavlja prijetnju stabilnosti demokratskih institucija i vladavini prava. Potreban je pouzdan pravni okvir i pouzdane institucije da podrže koherentnu politiku prevencije i odvrtačanja od korupcije. Države članice treba da osiguraju poštovanje osnovnih prava i prava građana EU, kako je garantovano pravnom tekovinom EU i Poveljom o temeljnim pravima.

Unija se zasniva na principima ljudskog dostojanstva, slobode, demokratije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava. To su zajednički principi za države članice i zemlje kandidati ih moraju ispunjavati.

Kao što je primijećeno u uvodu, ovo je jedno od najizazovnijih i najsloženijih poglavlja, a brzina i trajanje pregovaračkog procesa u ovoj oblasti mnogo će uticati na napredak u drugim aspektima za Crnu Goru i Srbiju. Iako na prvi pogled izgleda da je područje pregovaračkog poglavlja jasno definisano, spektar pitanja koje pokriva je izuzetno širok. Štaviše, glavno pitanje u Poglavlju 23 je nedostatak jasnih standarda koje zemlja pregovarač treba da ispuni kako bi ispunila

POGLAVLJE 23 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	26-27. mart 2012. godine	6-8. septembar 2006. godine	25-26. septembar 2013. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	30-31. maj 2012. godine	17-18. oktobar 2006. godine	9-10. decembar 2013. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	12. novembar 2012. godine	20. decembar 2007. godine	24. jul 2014. godine
Početna mjerila ispunjena:	25. septembar 2013. godine		1. jun 2016. godine
Pregovaračka pozicija dostavljena:	9. oktobar 2013. godine	19. februar 2010. godine	2. jun 2016. godine
Savjet odobrava Zajednički stav:	11. decembar 2013. godine	25. jun 2010. godine	7. jul 2016. godine
Otvaranje poglavlja:	18. decembar 2013. godine	30. jun 2010. godine	18. jul 2016. godine
Privremeno zatvaranje poglavlja:		30. jun 2011. godine	

kriterijume za članstvo u EU. Ovo postaje naročito teško ako imate u vidu da ne postoji, za razliku od drugih pregovaračkih poglavlja, skoro nijedna takozvana „tvrda pravna tekovina EU“, već samo najbolja praksa država članica. Pri tome svaka država članica ima svoju najbolju praksu i sopstveno iskustvo i često je uvjerena da je to na najvišem nivou kvaliteta EU.

Početna mjerila za sve tri države predviđaju da treba izraditi i usvojiti akcijske planove, koji sadrže srodne vremenske rasporede i postavljaju jasne ciljeve i neophodnu institucionalnu strukturu u sljedećim oblastima: pravosuđe, borba protiv korupcije i temeljna prava. Crna Gora i Srbija takođe imaju sveobuhvatna privremena mjerila, što nije bio slučaj sa Hrvatskom (44 za Crnu Goru i 50 privremenih mjerila za Srbiju). Dalje se neće razrađivati zbog gore navedenih specifičnosti, ali korektno je reći da je Hrvatska umjesto toga dobila sveobuhvatna završna mjerila koja su uopšteno obuhvatala najvažnije elemente u ovoj oblasti.

Poglavlje 23 podijeljeno je na četiri glavna i međusobno povezana područja koja se mogu dalje podijeliti na brojna pod-područja. U skladu sa tim, Hrvatska se suočila sa izazovom da pronađe rješenja i standarde prihvatljive za sve države članice EU. Iako nije bilo lako savladati takav izazov, pregovori o pristupanju doveli su do transformacije hrvatskog društva u dugoročnom periodu, što bi trebalo da ostavi trag na razvoju demokratije, vladavine prava, poštovanja ljudskih prava i boljeg funkcionisanja država uopšte.

POČETNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora usvaja jedan ili više detaljnih planova aktivnosti, koji sadrže prateće vremenske rasporede i utvrđuju jasne ciljeve i vremenske rokove i neophodnu institucionalnu nadležnost u sljedećim oblastima:

- Pravosuđe
- Borba protiv korupcije
- Temeljna prava

O akcionom planu (planovima) treba se pažljivo konsultovati sa Komisijom i uzeti u obzir preporuke navedene u dijelu III. Pored ovih preporuka, treba razmotriti i druge utvrđene nedostatke u zemlji. Akcioni plan (-ovi) treba da ima za cilj potpuno usklađivanje Crne Gore sa zahtjevima ovog poglavlja. Oni predstavljaju smjernice za sljedeće pregovore i Komisija može da predloži da Crna Gora podnese nove ili izmijenjene i dopunjene akcijske planove, tamo gdje se javljaju problemi tokom pregovora iz ovog poglavlja.

HRVATSKA

1) Hrvatska dostavlja Komisiji revidirani Akcioni plan za reformu pravosuđa, uključujući vremenske rokove, odgovorne organe i budžet neophodan za njegovo sprovođenje, sa posebnim naglaskom na: (a) imenovanje i upravljanje napredovanjem u službi sudija i državnih pravobranilaca; (b) mjere za poboljšanje efikasnosti sudstva uključujući racionalizaciju sudske mreže; (c) uvođenje sveobuhvatnog sistema pravne pomoći; (d) integritet postupaka u vezi sa ratnim zločinima, kako u pogledu domaćih predmeta, tako i postupaka koji su prenijeti iz MKSJ.

2) Hrvatska podnosi Komisiji revidirani Nacionalni program za borbu protiv korupcije i prateće akcijske planove, uključujući vremenske

rokove, odgovorne organe i budžet neophodan za njegovo sprovođenje, sa posebnim naglaskom na: (a) uspostavljanju efikasnog institucionalnog mehanizma koordinacije za sprovođenje i praćenje antikorupcijskih napora, (b) efikasnost zakonodavstva o finansiranju političkih partija i izbornih kampanja u rješavanju korupcije, (c) mjere za sprečavanje sukoba interesa.

3) Hrvatska podnosi Komisiji dva posebna plana, uključujući vremenske rokove, odgovorne organe i budžet neophodan za njihovo sprovođenje za: (a) potpunu primjenu Ustavnog akta o pravima nacionalnih manjina i (b) ubrzano sprovođenje Programa stambenog zbrinjavanja unutar i van područja posebne državne pomoći za izbjeglice koje su bivši nosioci stanarskog prava i koje žele da se vrate; Hrvatska odlučuje o mjerama za rješavanje pitanja konvalidacije.

SRBIJA

1) Srbija usvaja jedan ili više detaljnih akcionih planova, koji sadrže prateće vremenske rasporede i utvrđuju jasne ciljeve i vremenske rokove i neophodnu institucionalnu nadležnost zajedno sa odgovarajućim troškovima i finansijskim izdvajanjima u sljedećim oblastima:

- Pravosuđe
- Borba protiv korupcije
- Temeljna prava

PRIVREMENA MJERILA

CRNA GORA

Ukupno postoje 44 privremena mjerila za Crnu Goru u okviru pregovora iz Poglavlja 23. Osim opštih smjernica za osiguranje efikasnog i stalnog nadzora nad procesom sprovođenja mjera sadržanih u Akcionom planu poglavlja 23, 18 privremenih mjerila odnose se na područje pravosuđa, 14 na borbu protiv korupcije i 11 na temeljna prava.

S obzirom na sadašnje stanje priprema Crne Gore, EU primjećuje da, s obzirom na to da Crna Gora treba da nastavi da napreduje u usaglašavanju i primjeni pravne tekovine EU iz poglavlja Pravosuđe i temeljna prava, sljedeća privremena mjerila treba da se ispune prije nego što se mogu preduzeti naredni koraci u pregovaračkom procesu iz poglavlja „Pravosuđe i temeljna prava“:

- Crna Gora obezbjeđuje blisko i trajno praćenje sprovođenja Akcionog plana u oblasti pravosuđa i temeljnih prava kroz snažan multidisciplinarni mehanizam, posebno obračujući pažnju na adekvatnost finansijskih sredstava, institucionalne kapacitete i poštovanje utvrđenih rokova

Pravosuđe

- Crna Gora usvaja i započinje sprovođenje svoje nove državne strategije reforme pravosuđa (2013-2018) i pratećeg Akcionog plana. Crna Gora osigurava da mehanizam za praćenje kontinuirano prati uticaj različitih mjera i preduzima korektivne mjere tamo gdje je to potrebno.

Crna Gora jača nezavisnost pravosuđa, a naročito:

- Crna Gora sprovodi ustavne amandmane u skladu sa preporukama Venecijanske komisije i evropskim standardima i najboljim praksama. Crna Gora naknadno usvaja propise o sprovođenju zakona. Na osnovu toga:
- Crna Gora uspostavlja početni bilans ostvarenih rezultata u pogledu imenovanja sudija na visokom nivou i visokih tužilaca na osnovu transparentnih procedura zasnovanih na zaslugama i značajnih granica za kvalifikovanu većinu u postupcima u kojima je uključena skupština.
- Crna Gora uspostavlja početni bilans ostvarenih rezultata u pogledu sudija i tužilaca na osnovu jedinstvenog sistema, na nacionalnom nivou, koji je transparentan i zasnovan na zaslugama, i osigurava da kandidati za sudije i tužioce pohađaju obaveznu početnu obuku u Centru za obuku u sudstvu i državnom tužila-

štvu prije njihovog imenovanja.

- Crna Gora uspostavlja početni bilans ostvarenih rezultata u pogledu o primjeni fer i transparentnog sistema napredovanja u službi sudija i tužilaca na osnovu periodične, stručne procjene učinka (uključujući i na višem nivou).

Crna Gora jača administrativne kapacitete sudskih i tužilačkih savjeta omogućavajući im da obavljaju svoje ključne funkcije na stručan, odgovoran, transparentan i nepristrasan način.

Crna Gora jača nepristrasnost i odgovornost pravosuđa. Naročito:

- Crna Gora jača sistem za slučajnu dodjelu predmeta u svim sudovima sa tri ili više sudija putem primjene sistema PRIS-a i osigurava da planirana analiza o organizaciji sudskog sistema potvrđuje posvećenost uspostavljanju minimalnog broja sudija po sudu koji omogućava djelotvornu slučajnu dodjelu predmeta.
- Crna Gora obezbjeđuje početni bilans ostvarenih rezultata u pogledu redovnih kontrola rada sudija i tužilaca i osigurava da se disciplinske sankcije efikasno primjenjuju u slučaju otkrivanja kršenja pravila. Crna Gora razvija sudsku praksu o tumačenju disciplinskih pravila i podiže svjesnost sudija i tužilaca o tumačenju, kao i izmijenjenom i dopunjenom Etičkom kodeksu.
- Crna Gora uspostavlja novu disciplinsku komisiju u sudskim i tužilačkim savjetima radi vođenja disciplinskih postupaka protiv sudija na osnovu objektivnih kriterijuma. Crna Gora osigurava da rukovodioci integriteta u sudovima razvijaju i mjere koje podstiču poštovanje etičkih standarda među drugim sudskim službenicima.
- Crna Gora dostavlja inicijalnu evidenciju o tome da je imovina koju su sudije prijavile popisno provjerena, da se sankcije primjenjuju u slučajevima neusaglašenosti, ukoliko se to dogodi, i da se u slučajevima kada prijavljena imovina ne odgovara realnosti preduzimaju odgovarajuće mjere, uključujući krivične istrage tamo gdje je to relevantno.
- Crna Gora usklađuje zakonske odredbe sa ustavom kako bi su-

dije postale potpuno odgovorne prema krivičnom pravu i da se izbjegne zloupotreba koncepta funkcionalnog imuniteta sudija, tako da to ne otežava pokretanje krivičnih istraga ako postoje takvi zahtjevi.

Crna Gora poboljšava stručnost, nadležnost i efikasnost pravosuđa. Naročito:

- Crna Gora razvija pouzdan statistički kapacitet (zasnovan na smjernicama o sudskoj statistici Evropske komisije za efikasnost pravosuđa (CEPEJ) koji omogućava da se kroz sudski informacijski sistem (PRIS) prati radno opterećenje i rad sudija i sudova, mjereći, između ostalog, prosječno trajanje sudskih postupaka po tipu predmeta, stopu ažurnosti, broj neriješenih predmeta, kao i stopu povraćaja, dužinu i troškove postupka izvršenja. Crna Gora analizira ove statističke podatke kako bi identifikovala zaostale predmete, prevazilaženje rokova za pripremu odluka, proceduralna uska grla, kao i ljudske i finansijske resurse koji su uključeni u rješavanje određenog tipa predmeta. Crna Gora aktivno koristi ove podatke kao alat za upravljanje i preduzima odgovarajuće mjere tamo gdje je to potrebno.
- Crna Gora nastavlja da sprovodi organizaciju sudske mreže. Crna Gora završava novu analizu potreba koja predstavlja osnovu za usvajanje sljedećih koraka organizacije koja bi trebalo da dovede do zatvaranja svih neodrživih malih sudova.
- Crna Gora uspostavlja početni bilans ostvarenih rezultata o daljem smanjenju broja predmeta pred sudovima, posebno u pogledu starih građanskih, upravnih i izvršnih predmeta. Crna Gora povećava upotrebu alternativnih mjera kao što su posredovanje, sudska poravnanja i arbitraža.
- Crna Gora postavlja sistem stalnog dobrovoljnog horizontalnog premještanja sudija, na osnovu podsticaja koji omogućavaju povećanje dobrovoljne preraspodjele sudija u sudove sa najvećim radnim opterećenjem.

- Crna Gora osigurava puno poštovanje i ispravno sprovođenje sudskih naloga i presuda. Crna Gora uspostavlja početni bilans ostvarenih rezultata o poboljšanom obračunu i stopi povraćaja izvršnih postupaka u građanskim i trgovinskim predmetima. Crna Gora završava opštu procjenu sistema izvršenja i razvija dalje mjere kada je to relevantno.
- Crna Gora usvaja Zakon o obuci u pravosuđu i obezbjeđuje neophodne finansijske i kadrovske resurse kako bi se Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu pretvorio u institucionalno i finansijski nezavisan organ u skladu sa utvrđenim vremenskim okvirom.

Crna Gora poboljšava postupanje u domaćim predmetima ratnih zločina. Naročito:

- Crna Gora efikasno pokazuje sposobnost organa za sprovođenje zakona i sudova da nepristrasno postupaju sa predmetima ratnih zločina u skladu sa međunarodnim humanitarnim pravom i sudskom praksom Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju i preduzima djelotvorne mjere za rješavanje pitanja nekažnjivosti, posebno kroz ubrzavanje napretka u istrazi i krivičnom gonjenju ovih zločina i obezbjeđivanjem pristupa civilnih žrtava pravdi i reparacijama.

Borba protiv korupcije

Crna Gora sprovodi svoju nacionalnu Strategiju za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala (2010–2014) i Akcioni plan (2013 – 2014). On kontinuirano prati i procjenjuje uticaj različitih mjera i predlaže korektivne mjere gdje je to potrebno.

Crna Gora jača preventivne mjere u borbi protiv korupcije. Naročito:

- Crna Gora osniva novu Agenciju za borbu protiv korupcije sa jasno definisanim mandatom i djelotvornim ovlašćenjima. Ova agencija treba da demonstrira proaktivni stav, da uživa neophodnu nezavisnost, da ima dovoljno sredstava, uključujući i

zapošljavanje zasnovano na zaslugama i dobro obučeno osoblje i da bude dobro povezana sa drugim nadležnim organima (i njihovim bazama podataka). Crna Gora osigurava da se imenovanje šefa Agencije za borbu protiv korupcije odvija na transparentan način, na osnovu zasluga i objektivnih kriterijuma, uključujući stručne vještine.

- Crna Gora usvaja izmjene i dopune Zakona o sukobu interesa i uspostavlja efikasan sistem za sprečavanje sukoba interesa na svim nivoima države/javne uprave. Crna Gora dostavlja inicijalnu evidenciju koja pokazuje povećanje broja otkrivenih i riješenih predmeta sukoba interesa, uključujući odvratajuće kazne i efikasnu naknadu štete prouzrokovane državnom budžetu gdje je to relevantno.
- Crna Gora obezbjeđuje početni bilans ostvarenih rezultata o efikasnom sprovođenju prijavljivanja imovine i sistemu verifikacije, uključujući i odvratajuće sankcije za nepoštovanje i odgovarajuće mjere za praćenje (uključujući kriminalističke istrage tamo gdje je to relevantno) u slučajevima kada prijavljena imovina ne odgovara realnosti.
- Crna Gora usvaja i primjenjuje etičke kodekse za članove zakonodavne i izvršne vlasti na svim nivoima na koje se odnose pravila o sukobu interesa, nekompatibilnosti i drugom neetičnom ili koruptivnom ponašanju i uspostavlja odgovarajuće instrumente za odgovornost i sistem odvratajućih kazni sankcija za kršenje ovih pravila.
- U okviru javne uprave, Crna Gora zapošljava, promovise i imenuje državne službenike na osnovu jasnih i transparentnih kriterijuma, usredsređujući se na zasluge i dokazane vještine. Crna Gora jača kapacitete Upravne inspekcije, primjenjuje metodologiju analize rizika, usvaja planove integriteta i imenuje obučene menadžere integriteta u javnoj upravi. Crna Gora obezbjeđuje početni bilans ostvarenih rezultata efikasnih sankcija u slučajevima kršenja etičkih vrijednosti.

- Crna Gora obezbjeđuje početni bilans ostvarenih rezultata efikasnih sankcija u predmetima kršenja etičkih vrijednosti.
- Crna Gora mijenja i dopunjava svoje sadašnje zakonodavstvo o finansiranju političkih partija, osiguravajući da je u potpunosti u skladu sa preporukama GRECO-a i jača administrativne kapacitete i nezavisnost nadležnih organa. Crna Gora dostavlja inicijalnu evidenciju o pravilnoj primjeni zakona, uključujući i primjenu sankcija za odvratanje od odgovornosti, tamo gdje je to potrebno.
- Crna Gora sprovodi i ocjenjuje uticaj preduzetih mjera za smanjenje korupcije u ranjivim područjima i preduzima popravne mjere po potrebi, uključujući i disciplinske i krivične mjere u slučajevima otkrivanja nepravilnosti.

Crna Gora jača represivne mjere u borbi protiv korupcije. Naročito:

- Crna Gora uspostavlja početni bilans ostvarenih rezultata efikasne i djelotvorne istrage, krivičnog gonjenja i presuda u predmetima korupcije, uključujući predmete na visokom nivou.
- Crna Gora revidira svoj Zakon o krivičnom postupku tako da pretpretresna istraga postaje efikasnija. Crna Gora uspostavlja novo Specijalno tužilaštvo koje bi trebalo da vodi ka boljoj postavci prioriteta u rješavanju teških predmeta kriminaliteta, većoj specijalizaciji osoblja i značajnom poboljšanju međuresorne saradnje i razmjene obavještajnih podataka.
- Crna Gora značajno poboljšava sposobnost Ministarstva unutrašnjih poslova da vodi istrage o finansijskim zločinima. Crna Gora osigurava da su Ministarstvo unutrašnjih poslova i Specijalno tužilaštvo dobro povezani sa drugim nadležnim institucijama. Crna Gora organizuje neophodnu obuku o konceptu finansijske istrage i sistematski sprovodi finansijske istrage paralelno sa krivičnim istragama u slučajevima organizovanog kriminala i korupcije.
- Crna Gora usvaja zakonodavstvo o povraćaju imovine, osniva Kancelariju za povraćaj imovine (KPI), zapošljava rukovodstvo

Kancelarije za povraćaj na osnovu transparentnih i objektivnih kriterijuma sa fokusom na zasluge i stručne vještine i dostavlja inicijalnu evidenciju povećanja broja i iznosa oduzete kriminalne imovine, uključujući i predmete korupcije na visokom nivou.

- Crna Gora preduzima korake kako bi poboljšala djelotvornost sistema zaštite zviždača.
- Crna Gora usklađuje postupak za zaključivanje krivičnih predmeta u skladu sa najboljim praksama EU. To podrazumijeva obavezu da se opravdano utvrdi odluka prema navodnoj žrtvi, kao i stvaranje pravne mogućnosti za razmatranje odluke tužioca o odbacivanju krivične prijave.

Temeljna prava

Crna Gora jača efikasnu primjenu ljudskih prava. Naročito:

- Crna Gora dalje usklađuje svoj pravni okvir (posebno Zakon o zaštitniku ljudskih prava i sloboda) sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim standardima. Crna Gora jača nezavisnost, stručnost i institucionalni kapacitet zaštitnika ljudskih prava i sloboda (uključujući i uspostavljanje Nacionalnog preventivnog mehanizma za sprečavanje mučenja). Crna Gora garantuje efikasno sprovođenje ljudskih prava - uključujući i prava djece i prava osoba sa invaliditetom - kroz svoj sudski sistem i druge organe i organizuje dovoljnu obuku u tom pogledu.
- Crna Gora sprovodi sve preporuke Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja (CPT) iz izvještaja iz 2008. godine i hitnih izvještaja iz 2013. godine, a posebno poboljšava materijalne uslove u zatvorima, pritvorskim centrima i zatvorenim institucijama. Crna Gora osigurava dovoljno praćenje preporuka CPT-a za 2013. godinu. Crna Gora sprečava i obezbjeđuje odgovarajuće i brzo sudsko praćenje u slučaju zlostavljanja ako se to dogodi. Crna Gora uspostavlja efikasan sistem uslovnog oslobađanja.
- Crna Gora osigurava poboljšanje slobode izražavanja i medija

u zemlji i primjenjuje politiku nulte tolerancije u pogledu prijetnji i napada na novinare, pri čemu su prioritet krivične istrage u slučaju takvih predmeta. Crna Gora uspostavlja Komisiju za praćenje radnji nadležnih organa u istrazi starih i najnovijih predmeta prijetnji i nasilja nad novinarima, uključujući i slučaj ubistva. Crna Gora dostavlja inicijalnu evidenciju o napretku u istrazi, efikasnom procesuiranju i sankcijama za odvracanje počinilaca u ovim predmetima.

- Crna Gora nastavlja da sprovodi Strategiju zaštite od nasilja u porodici, uključujući podizanje svijesti o spečavanju nasilja u porodici i pružanju neophodne zaštite žrtvama.
- Crna Gora nastavlja da sprovodi svoju Strategiju za poboljšanje položaja LGBTI osoba, podiže svijest o pravima LGBTI osoba i preduzima odgovarajuće mjere protiv djela diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije.

Crna Gora poboljšava usklađivanje sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim standardima u pogledu proceduralnih zaštitnih mjera. Naročito:

- Crnogorski sudovi uspostavljaju početni bilans ostvarenih rezultata efikasnog pravnog lijeka u skladu sa članom 13 Evropske konvencije o ljudskim pravima.
- Crna Gora širi informacije o zakonskim pravima građana i osigurava da je besplatna pravna pomoć u principu dostupna svim građanima koji imaju potrebu za njom, posebno najugroženijim.

Crna Gora podstiče zaštitu manjina i kulturnih prava. Naročito:

- Crna Gora preduzima konkretne korake - u skladu sa svojim akcionim planom - da spriječi diskriminaciju i sistematski rješava slučajeve diskriminacije putem upravnog ili sudskog postupka.
- Crna Gora sprovodi Strategiju za unapređenje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori, olakšava njihov pristup ličnim dokumentima i registraciji, kao i njihov pristup obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti, zapošljavanju i socijalnom stanovanju, uključujući i izdvajanje dovoljnih sredstava. Crna Gora takođe promovise

integraciju u oblasti kulture, obrazovanja, lokalne samouprave, medija i socioekonomskih prava i preduzima konkretne korake za smanjenje stope odustajanja romske djece od školovanja.

- Crna Gora povećava kvalitet uslova života raseljenih lica, uključujući olakšavanje njihove registracije, kao i njihov pristup obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti, zapošljavanju i socijalnom stanovanju.

Crna Gora preduzima korake da uskladi svoj unutrašnji pravni okvir sa pravnom tekovinom i međunarodnim standardima protiv rasizma i ksenofobije. Naročito:

- Crna Gora usvaja izmjene i dopune svog Krivičnog zakonika radi potpunog usklađivanja sa Okvirnom odlukom 2008/913/PUP od 28. novembra 2008. godine o borbi protiv određenih oblika i izraza rasizma i ksenofobije putem krivičnog zakona.

Crna Gora osigurava za gore navedene političke oblasti adekvatno uključivanje civilnog društva u razvoj, sprovođenje i monitoring politika.

HRVATSKA

Nema privremenih mjerila.

SRBIJA

Za Srbiju je identifikovano čak 50 privremenih mjerila u okviru pregovora iz poglavlja 23. Osim jednog opšteg mjerila o efikasnom i kontinuiranom praćenju sprovođenja mjera sadržanih u Akcionom planu za poglavlje 23 (vidjeti u nastavku), postoji 20 privremenih mjerila za pravosuđe, 14 za područje borbe protiv korupcije, dok se 15 odnosi na područje temeljnih prava.

U skladu sa Zajedničkom pregovaračkom pozicijom, Srbija osigurava efikasno, blisko i trajno praćenje sprovođenja svog Akcionog plana u oblasti pravosuđa i temeljnih prava, kroz snažan i multidisciplinarni mehanizam, obračavajući posebnu pažnju na adekvatnost ljudskih i

finansijskih resursa, institucionalni kapacitet, uslove za obuku, poštovanje određenih rokova, stvarni dijalog sa civilnim društvom i adekvatno razmatranje njihovih predloga koji mogu pokrenuti korektivne mjere po potrebi.

Pravosuđe

Srbija sprovodi svoju nacionalnu Strategiju reforme pravosuđa (2013 – 2018) i Akcioni plan koji će osigurati punu usklađenost sa akcionim planom za poglavlje 23. Procjenjuje njen uticaj krajem 2018. godine i preduzima popravne mjere tamo gde je to potrebno. Srbija osigurava da se preporuke iz funkcionalnog pregleda prate i sprovede novi funkcionalni pregled početkom 2018. godine.

Srbija jača nezavisnost pravosuđa, a naročito:

- Srbija usvaja nove ustavne odredbe imajući u vidu preporuke Venecijanske komisije, u skladu sa evropskim standardima i zasnovane na širokom i sveobuhvatnom konsultativnom procesu. Srbija naknadno mijenja i primjenjuje zakone o organizaciji sudova, sjedištima i teritorijalnoj nadležnosti sudova i javnih tužilaštava, o sudijama, javnom tužilaštvu, Visokom savjetu sudstva i Državnom vijeću tužilaca, kao i Zakonu o pravosudnoj akademiji.
- Srbija uspostavlja inicijalnu evidenciju primjene fer i transparentnog sistema zasnovanog na zaslugama za upravljanje napredovanjem u službi sudija i tužilaca uključujući zapošljavanje, procjenu i promovisanje sudija i tužilaca na osnovu periodične procjene rezultata stručnog rada (uključujući na višem nivou).
- Srbija osigurava odgovarajući administrativni kapacitet Sudskog vijeća i Tužilačkog vijeća i obezbjeđuje im vlastiti budžet. Srbija uspostavlja efikasan mehanizam koji omogućava Vijećima da reaguju na političke intervencije i uspostavlja inicijalnu evidenciju potpuno poštujući sudske odluke i uzdržavajući se od javnih komentara zvaničnika i političara o radu sudova.

Srbija jača nepristrasnost i odgovornost pravosuđa. Naročito,

- Srbija uspostavlja koherentan proceduralni okvir i neophodne IKT alate koji obezbjeđuju slučajnu raspodjelu predmeta u svim sudovima i tužilaštvima. Srbija osigurava da Sudsko vijeće i Tužilačko vijeće imaju alate za praćenje slučajne dodjele predmeta.
- Srbija osigurava da su sudije u potpunosti odgovorne osiguravajući početnu evidenciju korišćenja sistema prijavljivanja imovine kao efikasnog sredstva za otkrivanje neobjašnjivog bogatstva, podizanjem svijesti i strogo primjenom pravila sukoba interesa, promovisanjem i kontrolom poštovanja etičkih kodeksa, izbjegavajući da se zloupotrebljava koncept funkcionalnog imuniteta, obezbjeđujući redovne kontrole rada sudija i tužilaca od strane nezavisnog inspekcijskog organa.
- Srbija osigurava efikasan disciplinski sistem sa svim garancijama za pravično suđenje i pravo na osporavanje odluke i sankcije, kao i efikasno izvršenje sankcija.

Srbija unapređuje stručnost, nadležnost i efikasnost pravosuđa. Naročito,

- Srbija osigurava da Pravosudna akademija usvoji višegodišnji program rada, koji obuhvata ljudske i finansijske resurse i dalji razvoj svog programa obuke. Srbija takođe pruža održivo i dugoročno rješenje za finansiranje Pravosudne akademije, primjenjuje mehanizam kontrole kvaliteta i redovno i efikasno procjenjuje uticaj obuke. Srbija osigurava da se potrebe obuke procjenjuju kao dio procjene učinka sudija i tužilaca.
- Srbija sprovodi sveobuhvatnu procjenu svoje mreže sudova i tužilaštava sa fokusom na troškove i izdvojene resurse, efikasnost, radno opterećenje i pristup pravdi prije preduzimanja bilo kakvih daljih koraka u razvoju mreže sudova i tužilaštva.
- Srbija usvaja i primjenjuje strategiju ljudskih resursa za cjelokupno pravosuđe, što dovodi do mjerljivog poboljšanja raspodjele radnog opterećenja, efikasnosti i djelotvornosti pravosudnog sistema.
- Srbija sprovodi nacionalni program za smanjenje neriješenih predmeta - uključujući promovisanje korišćenja različitih alte-

rnativnih mehanizama za rješavanje sporova - i uspostavlja inicijalne rezultate održivog smanjenja zaostalih sudskih predmeta.

- Srbija usvaja i primjenjuje novi Zakon o izvršenju i obezbjeđenju i utvrđuje inicijalnu evidenciju o poboljšanom rješavanju i stepenu povrata izvršnih postupaka u građanskim i privrednim predmetima. Srbija prati sistem izvršenja i razvija dalje mjere kada je to relevantno.
- Srbija razvija i uspostavlja koherentni sistem e-pravosuđa koji omogućava sistematičnu automatizaciju razmjene informacija u sudskom sistemu i tužilaštvima, elektronsko dodjeljivanje predmeta i razvoj i korišćenje zdravog statističkog kapaciteta (u skladu sa smjernicama o sudskoj statistici CEPEJ-a) u cilju da se, između ostalog, omogući mjerenje prosječnog trajanja sudskih postupaka. Srbija obezbjeđuje dovoljnu obuku za korisnike sistema.
- Srbija osigurava kvalitativno poboljšanje konzistentnosti sudske prakse, uključujući obezbjeđivanje lakog pristupa sudskoj praksi svim sudovima putem elektronske baze podataka i njihovo objavljivanje u prihvatljivom vremenskom roku.
- Srbija poboljšava postupanje sa domaćim predmetima ratnih zločina. Naročito:
- Srbija efikasno primjenjuje mjere u svojoj Nacionalnoj strategiji za podršku istraživanju, gonjenju i presuđivanju ratnih zločina. Srbija prati njeno sprovođenje, procjenjuje svoj uticaj i paralelno revidira strategiju.
- Srbija usvaja i efikasno sprovodi Strategiju tužilaštva za istragu i krivično gonjenje ratnih zločina; Srbija prati njenu primjenu i ocjenjuje njen uticaj, koliko je to neophodno i potrebno.
- Srbija jača svoje istražne, tužilačke i sudske organe, uključujući obezbjeđivanje proaktivnijeg pristupa i povjerljivosti istraga, obezbjeđivanje obuke za nove i postojeće službenike, poboljšanje zaštite svjedoka i sistema podrške žrtvama i osiguranje prava žrtava i pristupa pravdi bez diskriminacije.

- Srbija efikasno demonstrira adekvatne istrage o navodima i jednak tretman osumnjičenih izbjegavajući da ostavi utisak da je bilo ko iznad zakona, bez obzira na njegovu nacionalnost ili etničku pripadnost ili pripadnost žrtava; Srbija osigurava inicijalnu evidenciju istrage, krivičnog gonjenja i presuđivanja većeg broja predmeta, uključujući i osumnjičene na visokom nivou, kao i predmete koji su prebačeni iz MKSJ-a u Srbiju. Srbija osigurava proporcionalnost kazni i politiku odmjeravanja kazni u skladu sa međunarodnim standardima krivičnog prava.
- Srbija konstruktivno saraduje sa susjednim državama u pronalaznju i identifikaciji/utvrđivanju sudbine nestalih lica ili njihovih posmrtnih ostataka, putem brze razmjene informacija. Srbija učestvuje u značajnoj regionalnoj saradnji i dobrosusjedskim odnosima u rješavanju ratnih zločina izbjegavanjem sukoba nadležnosti i osiguravajući da se ratni zločini gone bez diskriminacije. Sva otvorena pitanja u ovom pogledu moraju biti u potpunosti riješena.
- Srbija u potpunosti saraduje sa Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (uključujući i potpuno prihvatanje i sprovođenje njegovih presuda i odluka), kao i sa Mehanizmom za međunarodne krivične tribunale.

Borba protiv korupcije

Srbija sprovodi Akcioni plan koji prati Nacionalnu strategiju za borbu protiv korupcije za period 2013-2018. godina. Strogo prati sprovođenje i preduzima popravne mjere tamo gdje je to potrebno. U 2018. godini, Srbija sprovodi procjenu uticaja svojih rezultata.

Srbija jača preventivne mjere u borbi protiv korupcije. Naročito:

- Srbija sprovodi sveobuhvatnu procjenu svog zakonodavstva upoređivanjem sa pravnom tekovinom i Konvencijom Ujedinjenih nacija protiv korupcije i mijenja i dopunjava svoje zakonodavstvo tamo gdje je to potrebno. Srbija prati sve preporuke GRECO-a.
- Vlada Srbije angažuje se u konstruktivnom odnosu sa Vijećem

za borbu protiv korupcije, ozbiljno razmatra njegove preporuke i uzima ih u obzir što je više moguće.

- Srbija usvaja novi Zakon o agenciji za borbu protiv korupcije (Agencija) koji joj daje jasan i snažan mandat. Srbija osigurava da Agencija i dalje uživa neophodnu nezavisnost, da ima dovoljno finansijskih i ljudskih resursa, kao i obuka, i da je dobro povezana sa drugim nadležnim organima (uključujući i njihove baze podataka). Srbija obezbjeđuje da se organi koji ne prijavljuju i ne saraduju sa Agencijom smatraju odgovornim.
- Srbija osigurava početni bilans ostvarenih rezultata koja pokazuje povećanje broja otkrivenih i riješenih predmeta sukoba interesa, uključujući i sankcije za odvracanje. Srbija organizuje obuke i podiže svijest kako bi se osiguralo da se koncept dobro razumije na svim nivoima.
- Srbija osigurava početni bilans ostvarenih rezultata efikasnog sprovođenja prijavljivanja imovine i sistema verifikacije, uključujući i odvracajuće sankcije za nepoštovanje i odgovarajuće mjere za praćenje (uključujući kriminalističke istrage tamo gdje je to relevantno) u predmetima kada prijavljena imovina ne odgovara stvarnosti.
- Srbija usvaja izmjene i dopune svog Zakona o finansiranju političkih aktivnosti i ojačava nezavisnost i administrativne kapacitete nadležnih nadzornih organa, a posebno Državne revizorske institucije i Republičke izborne komisije. Srbija osigurava inicijalnu evidenciju o pravilnoj primjeni zakona, uključujući i zabranu sankcija u slučaju potrebe.
- Srbija usvaja izmjene i dopune svog Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, ojačava administrativne kapacitete Kancelarije povjerenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, organizuje obuku za postupanje sa zahtjevima za pristup informacijama i inicijalnu evidenciju poboljšanog pristupa informacijama, takođe u vezi sa poslovima privatizacije, aktivnostima preduzeća u državnom vla-

sništvu, procesima javnih nabavki, javnim izdacima i donacijama političkim partijama iz inostranstva.

- Srbija zapošljava i upravlja napredovanjem u službi državnih službenika na osnovu jasnih i transparentnih kriterijuma, usredsređujući se na zasluge i dokazane vještine. Srbija razvija i primjenjuje mehanizam za efikasno sprovođenje Kodeksa ponašanja državnih službenika. Srbija osigurava inicijalnu evidenciju efikasnih sankcija u slučajevima kršenja ovog Kodeksa. Srbija obezbjeđuje sprečavanje korupcije kroz sistematsko uvođenje efikasnih sistema unutrašnje kontrole i jačanje upravljačke odgovornosti u javnom sektoru.
- Srbija efikasno primjenjuje novi Zakon o zviždačima i prati njegovo sprovođenje.
- Srbija sprovodi i procjenjuje uticaj preduzetih mjera na smanjenje korupcije u ugroženim područjima (zdravstveni sektor, porezi i carine, obrazovanje, lokalne vlasti, proces privatizacije, javne nabavke i policija), preuzima popravne mjere gdje je to potrebno i uspostavlja početnu evidenciju mjerljivog smanjenja korupcije u ovim oblastima.

Srbija jača represivne mjere u borbi protiv korupcije. Naročito:

- Srbija vrši analizu svojih organizacionih struktura i organa prije izmjena i dopuna Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u borbi protiv organizovanog kriminala, korupcije i drugih posebno teških krivičnih djela. Srbija posebnu pažnju posvećuje izgradnji kapaciteta u tužilaštvu i policiji i osigurava neophodne finansijske i kadrovske resurse i obuku. Ona značajno unapređuje saradnju između agencija i razmjenu obavještajnih podataka na siguran i bezbjedan način.
- Srbija uspostavlja početni bilans ostvarenih rezultata efikasnih i djelotvornih istraga (uključujući finansijske istrage), krivično gonjenje, osuđujuće presude i konfiskacije imovine u predmetima korupcije, uključujući predmete na visokom nivou. Srbija primjenjuje politiku nulte tolerancije kod curenja informacija o plani-

ranim ili tekućim istragama vezanim za korupciju i osigurava da se one sankcionišu ako se dogode.

- Srbija revidira Krivični zakonik i osigurava efikasno rješenje za rješavanje predmeta privrednog kriminala, a posebno za krivično djelo „zloupotreba položaja odgovornog lica“.

Temeljna prava

Srbija jača efikasnu primjenu ljudskih prava. Naročito:

- Srbija nadalje mijenja i dopunjava Zakon o zaštitniku građana kako bi ojačala njegovu nezavisnost u skladu sa međunarodnim standardima. Srbija jača institucionalni kapacitet svojih struktura zaštitnika građana, uključujući i svoju ulogu Nacionalnog mehanizma za sprečavanje mučenja. Srbija aktivno i kontinuirano pruža javnu podršku relevantnim nezavisnim institucijama za ljudska prava.
- Srbija sprovodi sve preporuke Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja (CPT) i ulaže u poboljšanje infrastrukture i uslova života u zatvorima (uključujući zdravstvenu zaštitu), pritvorskim centrima i psihijatrijskim ustanovama. Srbija aktivno radi na smanjenju prenatrpanosti i sprovodi obuku i podizanje svijesti o pravima lica u pritvoru.
- Srbija u potpunosti poštuje nezavisnost medija, primjenjuje politiku nulte tolerancije u pogledu prijetnji i napada na novinare i daje prioritet kriminalističkim istragama u slučaju takvih predmeta. Srbija osigurava inicijalnu evidenciju napretka u radu „Komisije za razmatranje činjenica dobijenih u istragama koje su sprovedene u vezi sa ubistvima novinara“, uključujući dalju istragu, efikasno gonjenje i odvratajuće sankcije za počinioce.
- Kroz sprovođenje Strategije za razvoj javnog informacionog sistema, Srbija preduzima aktivne mjere za reformu svog medijskog prostora, čime se stvara povoljno okruženje za slobodu izražavanja, zasnovano na transparentnosti (uključujući vlasništvo nad medijima), integritetu i pluralizmu.

- Srbija sprovodi Strategiju i akcioni plan za borbu protiv diskriminacije i usvaja izmjene i dopune Zakona o zabrani diskriminacije u skladu sa pravnom tekovinom EU. Srbija obezbjeđuje adekvatne institucionalne kapacitete za njihovo sprovođenje. Srbija pažljivo nadgleda uticaj ova dva instrumenta - uključujući i puno poštovanje prava LGBT osoba - preduzima popravne mjere tamo gdje je to potrebno.
- Srbija usvaja novi Zakon o ravnopravnosti polova i novu Nacionalnu strategiju i akcioni plan za borbu protiv nasilja nad ženama u porodici i partnerskim odnosima. Srbija osigurava adekvatne institucionalne kapacitete za njihovo sprovođenje, kao i za sprovođenje Nacionalne strategije i Akcionog plana za poboljšanje položaja žena i promovisanje rodne ravnopravnosti. Srbija pažljivo prati njihov uticaj i preduzima popravne mjere tamo gdje je to potrebno.
- Srbija povećava poštovanje prava djeteta, sa posebnom pažnjom za socijalno ugroženu djecu, djecu sa smetnjama u razvoju i djecu kao žrtve krivičnog djela. Srbija aktivno radi na smanjenju institucionalizacije u korist povećanja rješenja za porodičnu njegu. Srbija usvaja i sprovodi Strategiju i Akcioni plan za sprečavanje i zaštitu djece od svih oblika nasilja. Srbija uspostavlja pravosudni sistem koji je prilagođen djeci, uključujući i izmjene i dopune Zakona o maloljetnim licima, poboljšanje rada Savjeta za maloljetničko pravosuđe, osposobljavanje za rad sa maloljetnim prestupnicima, poboljšanje alternativnih sankcija za maloljetnike i mjere za reintegraciju maloljetnih prestupnika u društvo.
- Srbija poboljšava položaj osoba sa invaliditetom, između ostalog kroz potpunu primjenu Konvencije UN o pravima osoba sa invaliditetom i pažljivo prati svoje rezultate.

Srbija poboljšava usklađivanje sa pravnom tekovinom i međunarodnim standardima u pogledu proceduralnih zaštitnih mjera. Naročito:

- Srbija usvaja novi Zakon o pravnoj pomoći i uspostavlja sistem za pravnu pomoć sa dobrim resursima. Srbija mijenja i dopu-

njava svoje zakonodavstvo (uključujući Zakon o krivičnom postupku) kako bi ga uskladila sa pravnom tekovinom o procesnim pravima i pravima žrtava.

- Srbija pruža neophodnu obuku i nadgleda sprovođenje EU zakonodavnih procedura o zaštitnim mjerama i preduzima mjere za poboljšanje tamo gdje je to potrebno.

Srbija ubrzava zaštitu manjina i kulturnih prava. Naročito:

- Srbija sprovodi svoj pravni okvir o pravima pripadnika manjina, kao i „Akcioni plan za ostvarivanje prava nacionalnih manjina“ u cjelini, doprinoseći djelotvornoj i ravnopravnoj primjeni na svojoj teritoriji preporuka Savjetodavnog komiteta Okvirne konvencije Savjeta Evrope za zaštitu nacionalnih manjina. Poseban naglasak stavlja se na obrazovanje, upotrebu manjinskih jezika, pristup medijima i vjerskim službama na jezicima manjina i adekvatno zastupanje u javnoj upravi. Srbija pažljivo prati njegovu primjenu na inkluzivan i transparentan način, procjenjuje njegov uticaj do kraja 2018. godine i izvještava o napretku.
- Srbija usvaja i sprovodi akcioni plan (koji prati novu strategiju) za poboljšanje uslova života Roma, sa posebnim fokusom na registraciju, sveobuhvatne mjere o nediskriminaciji, poštovanje međunarodnih standarda o prinudnom iseljavanju, zagarantovana socioekonomska prava, obrazovanje, zdravlje, zapošljavanje i stanovanje, uključujući pristup osnovnim javnim uslugama (voda i struja). Srbija osigurava mjerljivo poboljšanje položaja Roma, smanjujući jaz u odnosu na ostatak stanovništva u navedenim oblastima.
- Srbija poboljšava položaj izbjeglih i interno raseljenih lica pružanjem trajnih stambenih rješenja i poboljšanjem uslova života, poboljšanjem njihovog pristupa pravdi putem besplatne pravne pomoći, obezbjeđivanjem građanske dokumentacije licima bez dokumenata kojim se obezbjeđuje njihov puni pristup pravima i podstiču njihova socijalna i ekonomska integracija.

Srbija preduzima korake da uskladi svoj unutrašnji pravni okvir sa

pravnom tekovinom EU i međunarodnim standardima protiv rasizma i ksenofobije. Naročito:

- Srbija usvaja izmjene i dopune svog Krivičnog zakona kako bi se u potpunosti uskladila sa pravnom tekovinom EU i osigurava i u praksi efikasan pristup krivičnog prava prema određenim oblicima i izrazima rasizma i ksenofobije. Srbija preduzima mjere usmjerene na povećanje tolerancije među građanima, takođe kroz obuku i podizanje svijesti o suzbijanju zločina iz mržnje i osiguravanje efikasne istrage predmeta. Srbija sprovodi Strategiju i Akcioni plan protiv nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim događajima (2013-2018).

Srbija obezbjeđuje usklađivanje sa standardima EU za zaštitu podataka, naročito:

- Srbija usvaja i primjenjuje novi Zakon o zaštiti ličnih podataka u skladu sa pravnom tekovinom EU, prati njegovu primjenu i preduzima popravne mjere tamo gdje je to potrebno. Srbija takođe organizuje obuku i jača nezavisnost, resurse i administrativne kapacitete Povjerenika za informacije od javnog značaja i zaštitu ličnih podataka.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA, SRBIJA

Još uvijek nema završnih mjerila.

HRVATSKA

Hrvatska ažurira svoju Strategiju reforme pravosuđa i akcioni plan i osigurava efikasno sprovođenje.

PODMJERILO: Hrvatska uspostavlja dovoljan institucionalni kapacitet za upravljanje pravosudnim reformama, uključujući kasniji zakonodavni nadzor.

2) Hrvatska jača nezavisnost, odgovornost, nepristrasnost i profesionalnost pravosuđa.

PODMJERILO: Hrvatska uspostavlja evidenciju zapošljavanja i imenovanja sudija, državnih tužilaca i predsjednika sudova na osnovu primjene uniformnih, transparentnih, objektivnih i nacionalno primjenljivih kriterijuma ugrađenih u zakon, uključujući i to da Državna škola za sudije i tužioce počinje djelotvoran rad.

PODMJERILO: Hrvatska reformiše i jača Državno sudsko vijeće i Državno tužilačko vijeće (takođe i putem izbora profesionalnih članova od strane kolega) kako bi ti organi radili profesionalno, nepristrasno i bez političkog ili drugog uplitanja u njihove ključne funkcije, posebno u imenovanje, upravljanje napredovanjem u službi i disciplinovanje sudija i tužilaca.

3) Hrvatska poboljšava efikasnost pravosuđa.

PODMJERILO: Hrvatska značajno smanjuje zaostatak predmeta pred sudovima, naročito u pogledu starih građanskih i krivičnih predmeta i odluka o izvršenju i sprovodi adekvatne zakonske i organizacione mjere kako bi spriječila nepotrebno odlaganje sudskih predmeta,

uključujući uvođenje novih metoda izvršenja koje treba da osiguraju da su sudske odluke izvršene u prihvatljivom vremenskom periodu, da je poboljšana upotreba alternativnog rješavanja sporova (ARS), uključujući pojednostavljivanje mehanizama ARS-a, kao i evidenciju primjene novih zakona o krivičnom postupku i parničnom postupku.

PODMJERILO: Hrvatska napreduje u fizičkoj infrastrukturi i kompjuterizovanju sudova, ubrzanom uvođenju sistema upravljanja predmetima, a posebno u Integrisanom sistemu upravljanja predmetima (ISUP), uspostavljanju jedinstvenog statističkog sistema za praćenje svih vrsta predmeta koji se rješavaju pred svim sudovima i tužilaštvima i uvodi slučajno dodjeljivanje predmeta u svim sudovima.

PODMJERILO: Hrvatska nastavlja sa sprovođenjem racionalizacije sudskih i prekršajnih sudova, osiguravajući efikasan rad spojenih sudova i jasno definiše dugoročna logistička i finansijska sredstva za završetak procesa racionalizacije sudova; Hrvatska usvaja jasno definisan plan racionalizacije okružnih i privrednih sudova.

4) Hrvatska poboljšava postupanje u domaćim predmetima za ratne zločine.

PODMJERILO: Hrvatska uspostavlja evidenciju o nepristrasnom postupanju sa predmetima za ratne zločine od strane organa za sprovođenje zakona i sudova i preduzima djelotvorne mjere za rješavanje pitanja nekažnjivosti, posebno obezbjeđivanjem odgovarajuće istrage i krivičnog gonjenja još neistraženih i negonjenih zločina, uključujući usvajanje i implementaciju jasne strategije koja se, između ostalog, odnosi na regionalna odstupanja unutar Hrvatske, kao i na kontinuirano angažovanje na bilateralnom i regionalnom nivou.

PODMJERILO: Hrvatska sprovodi svoj akcioni plan za ocjenu predmeta u odsustvu i novih odredaba Zakona o krivičnom postupku o obnovi postupka i primjeni drugih pravnih lijekova kao što je zaštita zakonitosti, osiguravanje adekvatnog i nepristrasnog postupanja svih nadležnih pravosudnih organa sa zahtjevima za obnavljanje postupka i obnovljenim suđenjima.

5) Hrvatska uspostavlja evidenciju o značajnim rezultatima zasnovanim na efikasnoj, efektivnoj i nepristrasnoj istrazi, krivičnom gonjenju i sudskim presudama u predmetima organizovanog kriminala i korupcije na svim nivoima, uključujući korupciju na visokom nivou i u ugroženim sektorima kao što su javne nabavke.

PODMJERILO: Hrvatska dodatno pojačava operativne kapacitete USKOK-a, uključujući proširenje njegove nadležnosti na poreske preware vezane za krivično djelo organizovanog kriminala i korupcije, unapređivanjem finansijske ekspertize i osiguravanjem dovoljne obuke i sredstava s obzirom na njegovu novu ulogu u optužbenom sistemu uvedenom u julu 2009. godine.

PODMJERILO: Hrvatska preduzima mjere za poboljšanje djelotvornosti i nezavisnosti policije, uključujući depolitizaciju i poboljšanu profesionalnost, jačanje specijalizovane ekspertize, posebno za finansijske zločine i poboljšanu saradnju sa drugim institucijama, finansijskim sektorom i međunarodnim partnerima; Hrvatska efikasno i konzistentno primjenjuje odredbe o konfiskaciji iz člana 82 Krivičnog zakonika i utvrđuje jasne odgovornosti i pravila za pravilno upravljanje imovinom konfiskovanom u krivičnom postupku.

PODMJERILO: Hrvatska povećava sposobnost sudova da adekvatno rješavaju predmete, uključujući i kadrovske i logističke kapacitete.

6) Hrvatska uspostavlja evidenciju pojačanih preventivnih mjera u borbi protiv korupcije i sukoba interesa.

PODMJERILO: Hrvatska povećava transparentnost i integritet u javnoj upravi i preduzećima u državnom vlasništvu, uključujući unapređivanje zakonodavstva o pristupu informacijama i njegovoj primjeni, usvajanjem, izmjenama i dopunama i primjenom zakona koji su neophodni za punu primjenu Zakona o opštem upravnom postupku, sprovođenjem akcionih planova za borbu protiv korupcije u državnim preduzećima i stalnim usavršavanjem zaposlenih.

PODMJERILO: Hrvatska usvaja izmjene i dopune postojećeg zakono-

davstva o finansiranju političkih partija, između ostalog, da proširi njegov opseg na izborne kampanje i da poboljša transparentnost i nezavisni nadzor.

PODMJERILO: Hrvatska osigurava da postoje efikasni zakoni i sistemi za zaštitu i sankcionisanje sukoba interesa na svim nivoima države/ javne uprave, kao i za praćenje i potvrđivanje prijave imovine javnih zvaničnika i sudija, uključujući i odvratajuće sankcije za nepoštovanje. Hrvatska osigurava da postoje efikasni sistemi koji omogućavaju i podržavaju one koji prijavljuju korupciju i nepravilnost u javnim institucijama.

7) Hrvatska jača zaštitu manjina, uključujući i efikasno sprovođenje Ustavnog akta o pravima nacionalnih manjina (CARNM).

PODMJERILO: Hrvatska preduzima korake kako bi osigurala opipljivo poboljšanje stepena zapošljavanja nacionalnih manjina u organima državne uprave i organima lokalne i regionalne samouprave, policiji i pravosuđu i uspostavlja efikasan sistem statističkog nadzora, uključujući kroz usvajanje, sprovođenje u i praćenje planova zapošljavanja u svim relevantnim organima.

PODMJERILO: Hrvatska sprovodi sveobuhvatnu studiju o nedovoljnoj zastupljenosti manjina u širem javnom sektoru koji nije obuhvaćen CARNM-om i usvaja plan za rješavanje identifikovanih nedostataka.

PODMJERILO: Hrvatska preduzima mjere usmjerene na pomirenje i povećanu toleranciju među građanima, takođe obrazovanjem i ocjenom uloge školovanja putem medija i odgovarajućim odgovorima na političkom i nivou sprovođenja zakona za rasističke ili ksenofobične incidente.

8) Hrvatska rješava neriješena pitanja povratka izbjeglica.

PODMJERILO: Hrvatska u potpunosti sprovodi svoj Akcioni plan Programa stambenog zbrinjavanja izbjeglica i bivših nosilaca stanskog prava koji žele da se vrate u Hrvatsku, uključujući ispunjavanje ciljeva za 2008. i 2009. godinu za osiguravanje smještaja u okviru

i izvan područja posebne državne pomoći; Hrvatska ostvaruje značajan napredak u osiguravanju smještaja svim drugim uspješnim aplikantima za stambeno zbrinjavanje na osnovu plana potpuno zasnovanog na troškovima.

PODMJERILO: Hrvatska jača postupanje sa žalbama za odbijene zahtjeve za rekonstrukciju stana, eliminiše zaostatak postojećih žalbi i ostvaruje značajan napredak u rekonstrukciji preostalih nepokretnosti.

9) Hrvatska poboljšava zaštitu ljudskih prava.

PODMJERILO: Hrvatska unapređuje pristup pravdi, uključujući preduzimanje neophodnih koraka kako bi se osiguralo da, do pristupanja, Upravni sud bude u potpunosti nadležni sud u smislu člana 6 EKLJP i člana 47 Povelje temeljnih prava, kako u pravu tako i u praksi i obezbjeđivanjem boljeg sprovođenja Zakona o pravnoj pomoći.

PODMJERILO: Hrvatska uspostavlja evidenciju primjene Zakona o zabrani diskriminacije i Zakona o zločinima iz mržnje, osiguravajući da organi za sprovođenje zakona djeluju efikasno na predmetima i da se ojača Kancelarija ombudsmana.

10) Saradnja sa Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju.

PODMJERILO: Puna saradnja sa Haškim tribunalom i dalje je uslov za napredak Hrvatske tokom procesa pristupanja, uključujući i privremeno zatvaranje ovog poglavlja, u skladu sa pregovaračkim okvirom koji je Savjet usvojio 3. oktobra 2005. godine.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

Nijesu predviđena prelazna razdoblja i trajna izuzeća.

Poglavlje 24

PRAVDA, SLOBODA I BEZBJEDNOST

Politike EU imaju za cilj da održe i dalje razvijaju Uniju kao područje slobode, bezbjednosti i pravde. O pitanjima kao što su kontrola granice, vize, eksterne migracije, azil, policijska saradnja, borba protiv organizovanog kriminala i terorizma, saradnja u oblasti droga, carinska saradnja i pravosudna saradnja u krivičnim i građanskim stvarima, države članice moraju biti na odgovarajući način opremljene da adekvatno primjenjuju rastući okvir zajedničkih pravila. Prije svega, to zahtijeva snažan i dobro integrisani administrativni kapacitet unutar institucija za sprovođenje zakona i drugih relevantnih organa, koji moraju da postignu neophodne standarde. Profesionalna, pouzdana i efikasna policijska organizacija je od najveće važnosti. Najnapredniji dio politika EU o pravdi, slobodi i bezbjednosti je šengenska pravna tekovina EU koja podrazumijeva ukidanje kontrola unutar granica u EU. Međutim, za nove države članice značajni djelovi šengenske pravne tekovine EU sprovode se poslije usvajanja posebne Odluke Savjeta nakon pristupanja.

Čini se da su za Crnu Goru i Srbiju postavljeni značajno veći zahtjevi već u početnim mjerilima. Iako Hrvatska ima jedno jasno mjerilo (da izradi akcioni plan za integrisano upravljanje granicama), Crna Gora i Srbija takođe imaju jedno mjerilo, ali sa znatno sveobuhvatnijim sadržajem: „jedan ili više detaljnih akcionih planova koji sadrže prateće vremenske rasporede i postavljaju jasne ciljeve i vremenske rokove i neophodnu institucionalnu strukturu zajedno sa adekvatnim procjenama troškova i finansijskim izdvajanjima u sljedećim oblastima: migracije, azil, vizna politika, spoljne granice i Šengen, sudska saradnja u građanskim i krivičnim stvarima, policijska saradnja i borba protiv organizovanog kriminala, borba protiv terorizma, saradnja u

POGLAVLJE 24 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA			
GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	28-30. mart 2012. godine	23-25. januar 2006. godine	2-4. oktobar 2013. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	23-25. maj 2012. godine	21-23. februar 2006. godine	11-13. decembar 2013. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	12. novembar 2012. godine	18. jul 2006. godine	24. jul 2014. godine
Početna mjerila ispunjena:	25. septembar 2013. godine		24. februar 2016. godine
Pregovaračka pozicija dostavljena:	9. oktobar 2013. godine	11. april 2008. godine	2. jun 2016. godine
Savjet odobrava Zajednički stav:	11. decembar 2013. godine	2. oktobar 2009. godine	7. jul 2016. godine
Otvaranje poglavlja:	18. decembar 2013. godine	2. oktobar 2009. godine	18. jul 2016. godine
Privremeno zatvaranje poglavlja:		22. decembar 2010. godine	

oblasti droga, carinska saradnja, falsifikovanje eura (aspekti krivičnog zakona)". Privremena mjerila za Crnu Goru i Srbiju su složena i izuzetno zahtjeva i očekuje se da će njihovim ispunjavanjem biti riješena većina problema u ovoj oblasti prije završnih mjerila.

Za razliku od poglavlja 23, poglavlje 24 obuhvata veliku pravnu tekovinu EU koju je Hrvatska trebalo da uskladi i izgradi administrativne kapacitete za njihovo sprovođenje. Zbog nedostatka privremenih mjerila, Hrvatska je imala 6 zahtjevnih uslova u završnim mjerilima koji obuhvataju dalje usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, jačanje institucionalnih i administrativnih kapaciteta i dokazane rezultate o ostvarenom napretku.

POČETNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora usvaja jedan ili više detaljnih planova aktivnosti, koji sadrže prateće vremenske rasporede i utvrđuju jasne ciljeve i vremenske rokove i neophodnu institucionalnu strukturu u sljedećim oblastima:

- Migracije
- Azil
- Vizna politika
- Spoljne granice i Šengen
- Sudska saradnja u građanskim i krivičnim stvarima
- Policijska saradnja i borba protiv organizovanog kriminala
- Borba protiv terorizma
- Saradnja u oblasti droga
- Carinska saradnja
- Falsifikovanje eura (krivični aspekti)

Treba pažljivo konsultovati Komisiju u vezi akcionih planova i uzeti u obzir preporuke navedene u dijelu III. Pored ovih preporuka, treba razmotriti i druge identifikovane nedostatke u zemlji. Akcioni planovi treba da imaju za cilj potpuno usklađivanje Crne Gore sa zahtjevima ovog poglavlja. Oni će predstavljati smjernice za sljedeće pregovore i Komisija će predložiti da Crna Gora dostavi nove ili izmijenjene akcijske planove u slučaju problema u toku pregovora u okviru ovog poglavlja.

HRVATSKA

1) „Vlada treba da usvoji ažurirani akcioni plan za integrisano upravljanje granicama sa specifičnim aktivnostima kako za kopnenu tako i za morsku granicu sa ciljevima, realnim rokovima, nadležnim organima i budžetskim procjenama za svaku aktivnost koja zahtijeva značajna sredstva. Ovaj plan treba da obuhvati pitanja koja se odnose na unapređenje međuresorne saradnje, harmonizaciju zakonodavstva i izgradnju institucija, a trebalo bi da uključi povećanje broja službenika granične policije, poboljšanu obuku i koordinaciju između odjeljenja koja su uključena”.

SRBIJA

1) Srbija usvaja jedan ili više detaljnih akcionih planova, koji sadrže prateće vremenske rasporede i utvrđuju jasne ciljeve i vremenske rokove i neophodnu institucionalnu strukturu zajedno sa odgovarajućim troškovima i finansijskim izdvajanjima u sljedećim oblastima:

- Migracije
- Azil
- Vizna politika
- Spoljne granice i Šengen
- Sudska saradnja u građanskim i krivičnim stvarima
- Policijska saradnja i borba protiv organizovanog kriminala

- Borba protiv terorizma
- Saradnja u oblasti droga
- Carinska saradnja
- Falsifikovanje eura (aspekti krivičnog zakona).

PRIVREMENA MJERILA

CRNA GORA

Za Crnu Goru utvrđeno je 38 privremenih mjerila za pregovore u okviru poglavlja 24. Pored osiguravanja ukupnog efikasnog i kontinuiranog praćenja za sprovođenje mjera sadržanih u akcionom planu za poglavlje 24, ukupno je 10 privremenih mjerila za oblast migracija, azila i vizne politike, 4 vezano za upravljanje unutrašnjim i spoljnim granicama, 5 za oblast pravosudne saradnje u građanskim, kriminalnim i trgovinskim mjerama, kao i 18 privremenih mjerila u vezi sa policijskom saradnjom u borbi protiv organizovanog kriminala, borbi protiv terorizma i pitanjima koja se odnose na drogu.

S obzirom na sadašnje stanje priprema Crne Gore, EU primjećuje da, s obzirom na to da Crna Gora mora da nastavi da napreduje u usaglašavanju i primjeni pravne tekovine EU koja je obuhvaćena poglavljem pravda, sloboda i bezbjednost, sljedeća privremena mjerila trebalo bi da budu ispunjena prije nego što se mogu preduzeti naredni koraci u pregovaračkom procesu za poglavlje pravda, sloboda i bezbjednost:

- Crna Gora obezbjeđuje blisko i trajno praćenje sprovođenja akcionog plana u oblasti pravde, slobode i bezbjednosti kroz snažan i multidisciplinarni mehanizam, posebno obračavajući pažnju na adekvatnost finansijskih sredstava, institucionalnih kapaciteta i poštovanja postavljenih rokova.

Crna Gora povećava svoje napore kako bi osigurala usklađenost sa zahtjevima EU u oblasti legalnih i neregularnih migracija. Naročito:

- Crna Gora sprovodi sveobuhvatnu procjenu svojih zakonskih, institucionalnih, tehničkih i potreba za obukom u oblasti zakonitih migracija. Na osnovu toga, Crna Gora jasno identifikuje korake za implementaciju i usvaja sveobuhvatni plan obuke.
- Crna Gora, kako je naznačeno u svom akcionom planu, krajem 2013. godine otvara Centar za prijem neregularnih migranata, gdje su prava migranta zaštićena i obezbjeđuje pravilno upravljanje Centrom kroz obučeno osoblje i obezbjeđivanje adekvatnog smještaja. Crna Gora takođe prati adekvatnost kapaciteta za prijem i uspostavlja adekvatne mjere za sprečavanje i sankcionisanje infiltracije krijumčara ljudi u Centar.
- Crna Gora sprovodi studiju izvodljivosti koja rezultira jasnim preporukama o koracima potrebnim za jačanje kapaciteta za smještaj, zaštitu i rehabilitaciju ugroženih maloljetnika i drugih ugroženih grupa migranata.
- Crna Gora pregovara i preduzima korake da zaključi sporazume o readmisiji sa trećim zemljama u skladu sa postavljenim rokovima i nastavlja da nesmetano sprovodi Sporazum o readmisiji sa EU, uključujući i poštovanje rokova za odgovor na pojedinačne zahtjeve.

Crna Gora povećava svoje napore kako bi osigurala usklađenost sa zahtjevima EU u oblasti azila. Naročito:

- Crna Gora sprovodi procjenu uticaja uz pomoć stručnjaka EU i na osnovu toga usvaja novi Zakon o azilu u skladu sa pravnom tekovinom i priprema analizu svih zahtjeva potrebnih za primjenu propisa Eurodac i Dablin nakon pristupanja.
- Crna Gora obezbjeđuje početni bilans ostvarenih rezultata u pogledu poboljšanog postupanja u svom postupku za azil, uključujući razumnu dužinu postupka u skladu sa praksama EU, poboljšanim procentom priznanja, poboljšanim smještajem, pomoći i integracijom tražilaca azila (uključujući ugrožene kategorije) u društvo i brzo i tačno postupanje sa odbijenim aplikantima.
- Crna Gora, kako je naznačeno u Akcionom planu, krajem 2013. godine otvara Centar za azil, gdje su zaštićena prava azilantata i

obezbjeđuje da se njim pravilno upravlja putem obučenog osoblja i da nudi adekvatan smještaj. Crna Gora prati adekvatnost kapaciteta za prijem i uspostavlja adekvatne mjere za sprečavanje i sankcionisanje infiltracije krijumčara ljudi u Centru.

- Crna Gora organizuje obuku o različitim ključnim aspektima pravne tekovine i procedura EU za azil.

Crna Gora povećava svoje napore kako bi osigurala usklađenost sa zahtjevima EU u oblasti vizne politike. Naročito:

- Crna Gora sprovodi sveobuhvatnu procjenu potreba kao osnovu za relevantne djelove neophodnog Šengen akcionog plana.
- Crna Gora prestaje sa izdavanjem viza na granicama, osim u slučajevima predviđenim pravnom tekovinom.

Crna Gora povećava svoje napore kako bi osigurala usklađenost sa zahtjevima EU u oblasti Šengena i spoljnih granica. Naročito:

- Crna Gora usvaja Šengenski akcioni plan koji će joj omogućiti da efikasno pripremi potrebne korake (takođe u pogledu ulaganja u infrastrukturu i opremu, potrebe za osobljem i obukom, potrebe za izgradnjom institucija i zakonske korake) kako bi primijenila relevantne djelove šengenske pravne tekovine nakon ili kada je to relevantno prilikom pristupanja šengenskom području.
- Crna Gora usvaja i primjenjuje izmijenjenu i dopunjenu Strategiju integrisanog upravljanja granicom (IBM) u skladu sa konceptom IBM Evropske unije.
- Crna Gora ostvaruje dobar napredak u pogledu modernizacije infrastrukture i opreme na graničnim prelazima, kao i između njih, uključujući duž morske granice. Crna Gora preduzima korake za zatvaranje alternativnih puteva sa susjednim zemljama.
- Crna Gora se bavi rješavanjem dvostrukih prijetnji korupcije i organizovanog kriminala na svojim granicama kroz sprovođenje posebnog plana za borbu protiv korupcije na granicama i dostavlja inicijalnu evidenciju o odgovarajućem praćenju otkrivenih slučajeva.

Crna Gora povećava svoje napore kako bi osigurala usklađenost sa zahtjevima EU u oblasti pravosudne saradnje u građanskim i krivičnim stvarima:

- Crna Gora sprovodi analizu i jasno definiše dalje pravne korake potrebne za usklađivanje sa pravnom tekovinom u oblasti pravosudne saradnje u građanskim i trgovinskim pitanjima.
- Crna Gora stavlja u rad informacioni sistem koji će voditi evidenciju o međunarodnoj pravnoj pomoći i pratiti efikasnost u postupanju sa međunarodnim zahtjevima u oblasti sudske saradnje u građanskim stvarima.
- Crna Gora sprovodi analizu administrativnih kapaciteta, budžeta i potreba za obukom koja je potrebna za sprovođenje pravne tekovine EU u oblasti pravosudne saradnje u krivičnim stvarima kako u okviru Ministarstva pravde, tako i u sudovima i tužilaštvima i jasno definiše dalje pravne korake u potpunosti u skladu sa pravnom tekovinom u ovoj oblasti, uključujući u pogledu evropskog naloga za hapšenje.
- Crna Gora usvaja i započinje sprovođenje plana obuke (uključujući i nastavu stranih jezika) u oblasti sudske saradnje u krivičnim stvarima preko Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu i Policijske akademije.
- Crna Gora obezbjeđuje početni bilans ostvarenih rezultata o uspješnom postupanju sa zahtjevima za međunarodnu pravosudnu saradnju i primjenu bilateralnih sporazuma o pravosudnoj saradnji sa drugim zemljama u regionu.

Crna Gora povećava svoje napore kako bi osigurala usklađenost sa zahtjevima EU u oblasti policijske saradnje i borbe protiv organizovanog kriminala:

- Crna Gora zaključuje operativni sporazum sa Europolom i sprovodi ga na zadovoljavajući način.
- Crna Gora stavlja u rad siguran sistem elektronske komunikacije koji omogućava organima za sprovođenje zakona i tužilaštvu da

na efikasan i siguran način razmjenjuju podatke.

- Crna Gora osigurava da posebni istražni tim u Specijalnom tužilaštvu ima direktan pristup relevantnim bazama podataka.
- Crna Gora sprovodi analizu postojeće opreme, ljudskih resursa i potreba za obukom u oblasti policijske saradnje i osigurava da su sljedeći koraci jasno definisani.
- Crna Gora nastavlja da sprovodi svoju strategiju protiv trgovine ljudima, razvija sveobuhvatan pristup orijentisan prema žrtvama, pažljivo nadgleda efekte koje generiše i preduzima popravne korake tamo gde je to potrebno.
- Crna Gora sprovodi svoju nacionalnu Strategiju za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala (2010 – 2014) i Akcioni plan (2013 – 2014). Ona kontinuirano prati i procjenjuje uticaj različitih mjera i predlaže korektivne mjere gdje je to potrebno.
- Crna Gora revidira svoj Zakon o krivičnom postupku tako da pretpretresna istraga postaje efikasnija. Crna Gora uspostavlja novo Specijalno tužilaštvo i značajno poboljšava sposobnost policije da vodi istragu o finansijskim zločinima. Crna Gora osigurava da su oba organa dobro povezana sa drugim nadležnim institucijama i da se značajno poboljšava razmjena obavještajnih podataka i međuresorna saradnja.
- Crna Gora uspostavlja početni bilans ostvarenih rezultata efikasne i djelotvorne istrage, krivičnog gonjenja i osuđivanja u slučajevima organizovanog kriminala (uključujući pranje novca, trgovinu ljudima, kibernetički kriminal, šverc cigareta i droga i trgovinu oružjem) i pokazuje snažnu političku posvećenost domaćim i regionalnim akcijama protiv ozbiljnih i kompleksnih predmeta organizovanog kriminala.
- Crna Gora preduzima mjere u cilju racionalizacije (Višeg suda) i podsticanja specijalizacije ključnih institucija (Specijalnog tužilaštva i Ministarstva unutrašnjih poslova) u borbi protiv organizovanog kriminala.

- Crna Gora usvaja svoje zakone u skladu sa preporukama FATF-a, osigurava neophodnu obuku o konceptu finansijske istrage i sistematski sprovodi finansijske istrage paralelno sa krivičnim istragama o korupciji i drugim zločinima.
- Crna Gora razvija efikasan sistem za zaštitu svjedoka kroz izmjene i dopune Zakona o zaštiti svjedoka i organizovanje specijalizirane obuke, bolju opremu i više zaposlenih u jedinici za zaštitu svjedoka.
- Crna Gora usvaja novo zakonodavstvo o povraćaju imovine, uspostavlja Kancelariju za povraćaj sredstava, zapošljava rukovodstvo Kancelarije za povraćaj sredstava na osnovu transparentnih i objektivnih kriterijuma sa fokusom na zasluge i stručne vještine i dostavlja inicijalnu evidenciju o povećanom broju predmeta i većoj količini konfiskovane imovine stečene kriminalnim radnjama, uključujući i predmete organizovanog kriminala i pranja novca.
- Crna Gora obezbjeđuje početni bilans ostvarenih rezultata u pogledu sve većeg broja sumnjivih transakcija prijavljenih Upravi za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma (USPNFT) i osigurava da se one aktivno koriste u krivičnim istragama.

Crna Gora povećava svoje napore kako bi osigurala usklađenost sa zahtjevima EU u oblasti borbe protiv terorizma:

- Crna Gora sprovodi strategiju za borbu protiv terorizma i preduzima korake da se uskladi sa relevantnom pravnom tekovinom u skladu sa rokovima utvrđenim u njenom akcionom planu.

Crna Gora povećava svoje napore kako bi osigurala usklađenost sa zahtjevima EU u oblasti saradnje u oblasti droga:

- Crna Gora sprovodi Nacionalnu strategiju za spečavanje zloupotrebe droga.
- Crna Gora preduzima mjere u cilju povećanja operativnih kapaciteta i saradnje između organa uključenih u borbu protiv trgovine drogama.
- Crna Gora obezbjeđuje početni bilans ostvarenih rezultata o povećanju zapljene droge, uključujući i luku Bar i duž pomorske granice.

- Crna Gora osigurava da konačne presude za trgovinu drogama budu sistematski praćene odlukama o oduzimanju nezakonito stečene imovine.

SRBIJA

Utvrđena su 44 privremena mjerila za Srbiju u okviru pregovora za poglavlje 24. Pored osiguranja ukupnog efikasnog i kontinuiranog praćenja za sprovođenje mjera sadržanih u akcionom planu za poglavlje 24, ukupno je 14 privremenih mjerila iz oblasti migracija, azila i vizne politike, 5 vezano za upravljanje unutrašnjim i spoljašnjim granicama, 5 za oblast pravosudne saradnje u građanskim, krivičnim i trgovačkim mjerama, kao i 19 privremenih mjerila u vezi sa policijskom saradnjom u borbi protiv organizovanog kriminala, borbi protiv terorizma i pitanjima vezanim za droge.

Srbija osigurava efikasno, neposredno i stalno praćenje sprovođenja svog Akcionog plana u oblasti pravde, slobode i bezbjednosti kroz snažan i multidisciplinarni mehanizam, uz obraćanje posebne pažnje na adekvatnost ljudskih i finansijskih resursa, institucionalnih kapaciteta, uslova za obuku, poštovanje postavljenih rokova, stvarni dijalog sa civilnim društvom i adekvatno razmatranje njihovih predoaga i koji mogu pokrenuti korektivne mjere po potrebi.

Srbija povećava svoje napore kako bi osigurala usklađenost sa zahtjevima EU u oblasti legalnih i neregularnih migracija. Naročito:

- Srbija sprovodi sveobuhvatnu analizu svojih pravnih, institucionalnih, tehničkih i potreba za obukom u oblasti legalnih i neregularnih migracija. Na osnovu ovoga, Srbija jasno identifikuje korake za sprovođenje migracione politike usklađene sa EU, uključujući:
- Investicioni plan za zadovoljavanje potreba za opremom, informacionim tehnologijama, posljedičnim pritvaranjem, identifikacijom i registracijom ilegalnih migranata, kao i smještajem i zadržavanjem ilegalnih migranata u svrhu povratka.

- Strategiju ljudskih resursa i plan obuke.
- Srbija izdvaja dovoljna finansijska sredstva za početak i potpuno sprovođenje gore navedenog.
- Srbija usvaja izmjene i dopune Krivičnog zakonika, Zakona o zašljavanju stranaca i Zakona o strancima i donosi svoje zakonodavstvo u skladu sa pravnom tekovinom EU u oblasti zakonite i neregularne migracije. Srbija efikasno prati i izvještava o primjeni ovog zakona i preduzima korektivne mjere tamo gdje je to potrebno.
- Srbija obezbjeđuje odgovarajući smještaj za uhvaćene neregularne migrante u skladu sa potrebama i posvećuje posebnu pažnju ugroženim grupama. Srbija obezbjeđuje adekvatne kapacitete za zadržavanje i proceduralne vremenske rokove za povratak neregularnih migranata u skladu sa njihovim potrebama i u skladu sa standardima Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja. Srbija neprekidno prati adekvatnost kapaciteta za smještaj i zadržavanje i spremna je, ukoliko je potrebno, da obezbijedi u kratkom roku dodatni kapacitet u slučaju iznenadnih priliva.
- Srbija pregovara i preduzima korake da zaključi sporazume o re-admisiji, uključujući i više zemalja porijekla i tranzita. Srbija promoviše i pruža efikasnu podršku za dobrovoljni povratak neregularnih migranata u njihovu zemlju porijekla i razvija institucionalne kapacitete za sprovođenje snažnog mehanizma za ponovno osiguravanje dokumenata i povratak u skladu sa politikom EU i evropskom pravnom tekovinom. Srbija dostavlja inicijalnu evidenciju o efikasnom ponovnom osiguravanju dokumenata i povratku neregularnih migranata.
- Srbija sprovodi mjere koje dovode do značajnog smanjenja broja državljana koji podnose neosnovane zahtjeve za azil u EU. Srbija razvija i sprovodi kampanje za podizanje svijesti i informativne kampanje, posebno među glavnim zainteresovanim lokalnim zajednicama porijekla i razvija paralelnu evidenciju boljeg socija-

lnog uključivanja ovih zajednica u društvo Srbije.

- Srbija preduzima sve neophodne korake kako bi se osiguralo da se preduzmu dalje mjere kako bi se omogućilo organima za sprovođenje zakona da na svojoj teritoriji efikasno ciljaju i razoružavaju organizovane kriminalne grupe odgovorne za krijumčarenje migranata. Srbija demonstrira inicijalnu evidenciju uspješnih istraga, krivičnih gonjenja i pravosnažnih presuda za krijumčare ljudi, uključujući uspješnu konfiskaciju njihove kriminalne imovine.

Srbija povećava svoje napore kako bi osigurala usklađenost sa zahtjevima EU u oblasti azila. Naročito:

- Srbija razvija snažan mehanizam za rano upozoravanje, spremnost i upravljanje kriznim situacijama i pravilno ga sprovodi u kriznim situacijama. Srbija uspostavlja adekvatan kapacitet da registruje i utvrdi da li raseljena lica trebaju međunarodnu zaštitu ili ne.
- Srbija usvaja i primjenjuje novi Zakon o azilu koji je u najvećoj mjeri u skladu sa relevantnom pravnom tekovinom i koji pruža osnovu za uspostavljanje inicijalne evidencije o sprovođenju postupka azila u skladu sa EU koji obezbjeđuje:
 - nesmetan pristup proceduri;
 - razumnu dužinu postupanja sa zahtjevima za azil;
 - poboljšan kvalitet donijetih odluka;
 - stope priznavanja uporedive sa prosjekom EU;
 - dovoljan smještaj, pomoć i integracija tražilaca azila (uključujući ugrožene kategorije) u društvo;
 - efikasne mjere za sprečavanje eventualne zloupotrebe prava od strane migranata, uključujući brze žalbene procedure;
 - efektivan i brz povratak odbijenih aplikanata u zemlju porijekla ili treće zemlje tranzita;
 - odgovarajuće zakonske i imigracione odredbe za podnosioc

čiji zahtjev za azil nije odobren ili neregularne migrante koji se ne mogu brzo udaljiti iz Srbije.

Srbija značajno jača svoje institucionalne kapacitete za efikasno rješavanje zahtjeva za azil i osigurava finansijsku održivost dotičnih institucija, uključujući relevantne upravne i sudske vlasti na lokalnom i nacionalnom nivou. Naročito:

- Kapacitet Kancelarije za azil da adekvatno i blagovremeno rješava zahtjeve za azil ojačan je angažovanjem dodatnog osoblja i osiguravanjem njihove sveobuhvatne obuke, razvoja i redovnog ocjenjivanja.
- Kapacitet Komesarijata za izbjeglice dalje se nadograđuje u skladu sa identifikovanim zahtjevima, uključujući i redovnu obuku.
- Pravosudni organi nadležni za postupanje sa žalbama za azil i imigraciju pohađaju odgovarajuću obuku.
- Srbija razvija sposobnost daljeg povećanja kapaciteta smještaja na osnovu kontinuiranog praćenja migracionih trendova i potreba ilegalnih migranata na njenoj teritoriji.

Srbija povećava svoje napore kako bi osigurala usklađenost sa zahtjevima EU u oblasti vizne politike. Naročito:

- Srbija sprovodi sveobuhvatnu procjenu potreba kao osnovu za relevantne djelove potrebnog Šengenskog akcionog plana.
- Srbija prestaje da izdaje vize na granici i donosi svoju viznu politiku u skladu sa zahtjevima EU u tom pogledu.
- Srbija povećava svoje napore kako bi osigurala usklađenost sa zahtjevima EU u oblasti Šengena i spoljnih granica. Naročito:
- Srbija usvaja Šengenski akcioni plan (ŠAP) koji će joj omogućiti efikasno pripremanje potrebnih koraka (u pogledu ulaganja u infrastrukturu i opremu, potreba za osobljem i obukom, potreba za izgradnjom institucija i pravnim koracima) kako bi primijenili relevantne djelove Šengenske pravne tekovine nakon pristupanja ili kada je to relevantno prilikom pristupanja Šengenskom području. Srbija nakon usvajanja ŠAP-a obezbjeđuje neophodna sredstva za njegovo sprovođenje.

- Srbija usvaja i primjenjuje izmijenjenu i dopunjenu Strategiju integrisanog upravljanja granicom (IBM) u skladu sa IBM konceptom EU. Srbija posebnu pažnju posvećuje unapređenju razmjene informacija, koordinaciji između graničnih organa i dalje razvija svoj kapacitet za analizu rizika unutar granične policije.
- Srbija ostvaruje dobar napredak u pogledu modernizacije infrastrukture i opreme na graničnim prelazima, kao i između njih, posebno onih granica koje su najviše pogođene krijumčarenjem roba i lica.
- Srbija unapređuje operativnu saradnju sa svim svojim susjedima radi efikasnog sprečavanja ilegalnih prelazaka, a posebno preduzima korake kako bi se razjasnio status svih alternativnih puteva sa njenim susjedima, bilo putem sprečavanja prolaska ili formalizacije ovih graničnih prelaza kroz zaključivanje sporazuma o lokalnom prelasku granice.
- Srbija se bavi dvostrukim prijetnjama korupcije i organizovanog kriminala na njenim granicama kroz sprovođenje plana za borbu protiv korupcije na granicama i dostavlja inicijalnu evidenciju o adekvatnom praćenju otkrivenih slučajeva.
- Srbija povećava svoje napore kako bi osigurala usklađenost sa zahtjevima EU u oblasti pravosudne saradnje u građanskim, komercijalnim i krivičnim stvarima:
- Srbija sprovodi sveobuhvatnu procjenu uticaja koja obuhvata pravosudnu saradnju u građanskim, komercijalnim i krivičnim stvarima i na osnovu toga dopunjuje svoj akcioni plan koji sadrži:
 - jasan redosljed koraka potrebnih za usklađivanje sa pravnom tekovinom u ovoj oblasti;
 - pregled potreba za osobljem i obukom;
 - pojedinosti o troškovima i izvorima finansiranja ovih reformi.
- Srbija zapošljava i obučava adekvatan broj stručnjaka, kako u Ministarstvu pravde, tako i u sudovima i tužilaštvima u skladu sa postavljenim ciljevima osiguranja kvaliteta i blagovremenog po-

stupanja sa zahtjevima za pravosudnu saradnju u građanskim, privrednim i krivičnim stvarima.

- Srbija usvaja neophodne izmjene i dopune relevantnih zakona kojima se usklađuje zakonodavstvo u najvećoj mjeri sa pravnom tekovinom u oblasti pravosudne saradnje u krivičnim, građanskim i privrednim stvarima i osigurava da postoje materijalni uslovi kako bi se osiguralo pravilno sprovođenje.
- Srbija zaključuje sporazum o saradnji sa Eurojustom za koji je potrebno usvojiti i implementirati Zakon o zaštiti podataka u skladu sa pravnom tekovinom EU.
- Srbija dostavlja početnu evidenciju efikasnog postupanja sa zahtjevima za sudsku saradnju u građanskim i krivičnim stvarima i primjeni multilateralnih konvencija i bilateralnih sporazuma u ovoj oblasti.

Srbija povećava svoje napore kako bi osigurala usklađenost sa zahtjevima EU u oblasti policijske saradnje i borbe protiv organizovanog kriminala:

- Srbija sprovodi sveobuhvatnu analizu i na osnovu toga dopunjuje svoj akcioni plan koji obezbjeđuje:
 - jasno postavljanje koraka potrebnih za usklađivanje sa instrumentima evropske policijske saradnje;
 - pregled potreba za osobljem i obukom, uključujući, tamo gdje je to relevantno, korake za rješavanje kritičnih nedostataka;
 - razjašnjavanje procedura za operativnu saradnju između različitih odjeljenja u Ministarstvu unutrašnjih poslova i sa obavještajnim službama;
 - osiguranje materijalnih uslova za nesmetanu i sigurnu razmjenu relevantnih podataka;
 - pojedinosti o troškovima i održivim finansijskim izvorima potrebnim za efikasno sprovođenje ovih reformi;
 - detaljni koraci za uspostavljanje snažnih zaštitnih mjera kako bi se osiguralo poboljšanje policijskog integriteta i da su polici-

jske službe operativno nezavisne od političkih interesa i zaštićene od kriminalnog uticaja.

- Srbija sprovodi operativni sporazum sa Europolom na zadovoljavajući način i efikasno primjenjuje metodologiju procjene ugroženosti EU (SOCTA) za formiranje strateške slike o rizicima i prijetnjama vezanim za situaciju organizovanog kriminala na njenoj teritoriji. Srbija koristi SOCTA-u da definiše prioritete u svojoj bezbjednoj politici i radi na njima.
- Na osnovu ishoda planirane analize nadležnih organa, Srbija usvaja izmjene i dopune Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u borbi protiv organizovanog kriminala, korupcije i drugih posebno teških krivičnih djela i jača institucionalne kapacitete kroz:
 - obezbjeđivanje djelotvorne koordinacije i produktivne saradnje između policije i tužilaca u skladu sa Zakonikom o krivičnom postupku koji jasno definiše njihove uloge, dužnosti i odgovornosti;
 - popunjavanje preostalih radnih mjesta u Tužilaštvu za organizovani kriminal (TOK) i Službi za borbu protiv organizovanog kriminala (SBOK) u Ministarstvu unutrašnjih poslova;
 - obezbjeđivanje da su potrebe za obukom osoblja TOK-a i SBOK-a jasno definisane i adresirane;
 - poboljšanje materijalnih uslova za TOK, posebno kroz savremeni sistem upravljanja predmetima, novi analitički softver i pravljenje IT sistema interoperabilnim sa bazama podataka drugih relevantnih institucija;
 - obezbjeđivanje koherentnijeg pristupa unutar policije za prikupljanje i razmjenu obavještajnih podataka, uključujući i modernizaciju IT alata,
 - obezbjeđivanje u praksi nesmetane saradnje i sigurne platforme za razmjenu informacija između TOK-a i SBOK-a, kao i sa drugim relevantnim institucijama.

- Srbija uspostavlja sistem redovnog prikupljanja jedinstvene statistike o kriminalu s obzirom na Međunarodnu klasifikaciju kriminala za statističke svrhe UNODC-a.
- Srbija redefiniše ulogu obavještajne službe u postupku krivične istrage kako bi se osiguralo jasno razdvajanje mandata i propisa koji se odnose na presretanje komunikacija za krivičnu istragu, sa jedne strane, i radi bezbjednosnih razloga sa druge strane i uspostavlja snažan nadzorni mehanizam kako bi se izbjegle bilo kakve zloupotrebe.
- Srbija usvaja svoje zakone u skladu sa preporukama 40 FATF-a, sprovodi svoju strategiju finansijskih istraga, uključujući organizovanje neophodne obuke o konceptu finansijske istrage i sistematično sprovodi finansijske istrage paralelno sa krivičnim istragama o korupciji i organizovanim zločinima.
- Srbija usvaja nove zakone o povraćaju imovine u skladu sa, ali poželjno i šire od pravne tekovine, uspostavlja Kancelariju za povraćaj imovine, koja bi takođe trebalo biti u poziciji da pravilno upravlja ovom imovinom i da bude adekvatno opremljena u smislu kadrova, opreme i budžeta. Srbija dostavlja inicijalnu evidenciju o povećanom broju predmeta i većoj količini konfiskovane imovine stečene kriminalom, posebno u slučajevima organizovanog kriminala i pranja novca.
- Srbija ubrzava borbu protiv pranja novca, u skladu sa nedavnim preporukama MONEYVAL-a u svom izvještaju o procjeni Srbije i dostavlja inicijalnu evidenciju o sve većem broju sumnjivih transakcija prijavljenih Upravi za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma (USPNFT) i osigurava da se one proaktivno koriste u krivičnim istragama.
- Srbija usvaja i primjenjuje strategiju i akcioni plan u skladu sa Strategijom EU protiv trgovine ljudima i poštujući pristup zasnovan na ljudskim pravima. Srbija usvaja svoje zakonodavstvo u skladu sa relevantnom pravnom tekovinom, jačanjem njegovih operativnih kapaciteta, osiguravanjem proaktivnijeg stava istražnih organa, usmjeravajući pažnju na preventivne napore i

na ugrožene grupe kao što su djeca i Romi, sprečavajući ponovnu viktimizaciju tokom istrage, gonjenja ili suđenja i organizuje obuku o gore navedenim svim relevantnim organizacijama i službama, uključujući i usluge koje mogu pomoći u ranoj identifikaciji žrtava i/ili potencijalnih žrtava.

- Srbija priprema, usvaja i primjenjuje strategiju i akcioni plan za efikasno rješavanje sajber kriminala u skladu sa strateškim i operativnim pristupom EU protiv kibernetičkog kriminala. Srbija jača svoje operativne kapacitete (u smislu kadrovske opremljenosti i opremanja jedinice za kriminal visoke tehnologije) radi bavljenja sajber kriminalom i usklađuje svoje zakonodavstvo sa relevantnom pravnom tekovinom, uključujući i onlajn seksualno zlostavljanje djece, organizuje specijalizovanu obuku i podiže svijest među državnim službenicima i javnosti o sajber kriminalu.
- Srbija ubrzava borbu protiv skladištenja, prodaje i posjedovanja ilegalnog vatrenog oružja (posebno vezano za terorističke aktivnosti), primjenjuje novi Zakon o oružju i municiji i usvaja i sprovodi svoju buduću strategiju i akcioni plan za lako i malokalibarsko naoružanje u periodu od 2016. do 2021. godine. Srbija povećava svoje operativne kapacitete (uključujući sakupljanje obavještajnih podataka, analizu i razmjenu informacija), dalje usklađuje svoje zakonodavstvo sa relevantnom pravnom tekovinom, uspostavlja centralizovan sistem za registraciju zaplijenjenog oružja i razmjenu informacija o njemu i osigurava sigurno skladištenje i uništenje konfiskovanog oružja.
- Na osnovu rezultata procjene uticaja, Srbija osigurava dodatni kadar, obuku i opremu Jedinici za zaštitu svjedoka u Ministarstvu unutrašnjih poslova.
- Srbija uspostavlja inicijalnu evidenciju efikasne i djelotvorne istrage, krivičnog gonjenja i presuda u predmetima organizovanog kriminala, uključujući i konfiskaciju imovine stečene kriminalom.

Srbija povećava svoje napore kako bi osigurala usklađenost sa zahtjevima EU u oblasti antiterorizma:

- Srbija usvaja i primjenjuje novu Strategiju za sprečavanje i borbu protiv terorizma u skladu sa Strategijom EU za borbu protiv terorizma, usklađuje svoje zakonodavstvo u najvećoj mjeri sa relevantnom pravnom tekovinom, nastavlja da razvija svoje operativne kapacitete, primjenjuje djelotvorne napore za sprečavanje radikalizacije i ekstremizma i unapređuje praktičnu saradnju i razmjenu informacija sa specijalizovanim službama u EU i njenim državama članicama.

Srbija povećava svoje napore kako bi osigurala usklađenost sa zahtjevima EU u dijelu saradnje u oblasti droga:

- Srbija nastavlja da sprovodi Strategiju za zloupotrebu droga (2014-2021) i Akcioni plan (2014-2017) i prati kvalitet i efekte njihove primjene.
- Srbija preduzima mjere u cilju povećanja operativnih kapaciteta organa uključenih u borbu protiv trgovine drogama, naročito Službe za prevenciju narkomanije i suzbijanje trgovine drogama u Ministarstvu unutrašnjih poslova, koji bi trebalo biti u potpunosti popunjeni i obučeni, što bi im omogućilo sistematsko sprovođenje proaktivne istrage.
- Srbija osigurava da postoji nesmetana saradnja između različitih organa odgovornih za sprečavanje zloupotrebe droga i ukupne koordinacije nacionalne politike protiv droga. Ona obezbjeđuje da se ne preklapaju mandati.
- Srbija obezbjeđuje nesmetanu saradnju sa Evropskim centrom za nadgledanje droga i narkomanije (Evropski centar) preko Nacionalnog centra za praćenje droga u Ministarstvu zdravlja i re-dovno izvještava Evropski centar.
- Srbija dostavlja inicijalnu evidenciju o povećanju zapljene droge i obezbjeđuje sigurno skladištenje i efikasno uništenje konfiskovanih droga i prekursora u skladu sa standardima EU. Srbija osigurava da konačne presude za trgovinu drogama sistematski prate odluke o konfiskaciji nezakonito stečene imovine osuđenih kriminalaca.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA, SRBIJA

Još uvijek nema završnih mjerila.

HRVATSKA

1) Hrvatska osigurava pristup potpuno funkcionalnim procedurama azila za sve podnosiocima zahtjeva treće zemlje koji žele da podnesu zahtjev za međunarodnu zaštitu, u skladu sa Direktivama 2005/85/EZ, 2004/83/EZ i 2003/9/EZ, kao i propisima Dablina i Eurodac-a, uključujući uspostavljanje potpuno nezavisnog organa za žalbe i efikasnog pravnog lijeka.

2) Hrvatska pojačava svoje napore i pokazuje, uz zadovoljavajuće rezultate i buduće planove, da će na dan pristupanja biti usklađena sa zahtjevima EU za jedinstveni format viza, izdat u skladu sa koherentnom procedurom i uzimajući u obzir zahtjeve za bezbjednost dokumenata. Hrvatska takođe povećava svoje napore i uspostavlja radnje koje pokazuju da će na dan pristupanja ispuniti standarde EU o sigurnosnim karakteristikama i biometrijskim identifikatorima na pasošima i putnim dokumentima.

3) Hrvatska sprovodi Akcioni plan integrisanog upravljanja granicom i demonstrira, kroz zadovoljavajuće rezultate, da će biti u potpunosti pripremljena na dan pristupanja kako bi se osiguralo sprovođenje i primjena zahtjeva EU u vezi sa spoljnim granicama EU.

4) Hrvatska nastavlja usklađivanje sa pravnom tekovinom i šengenskom pravnom tekovinom i pokazuje kroz zadovoljavajuće rezultate da će biti u potpunosti pripremljena na datum pristupanja kako bi se osiguralo sprovođenje i primjena zahtjeva EU u oblasti policijske saradnje, borbe protiv organizovanog kriminala, kao i sudske saradnje u građanskim i krivičnim stvarima, sa posebnim osvrtom na efikasno sprovođenje stranih građanskih i arbitražnih presuda.

5) Hrvatska mijenja i dopunjava svoj pravni okvir, po potrebi, kako bi se osiguralo sprovođenje Okvirne odluke Savjeta o evropskom nalogu za hapšenje.

6) Hrvatska se usklađuje sa definicijom terorizma EU.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

- Hrvatskoj je odobrena prelazna mjera prema kojoj može da održava svoje zajedničke granične prelaze sa Bosnom i Hercegovinom, sve dok se ne izmijeni i dopuni Zakon o šengenskim granicama ili do njenog pristupanja u Šengen, u zavisnosti od toga šta se prvo dogodi.

Poglavlje 25

NAUKA I ISTRAŽIVANJE

Pravna tekovina EU u oblasti nauke i istraživanja ne zahtijeva prenošenje pravila EU u domaći pravni poredak. Pravna tekovina EU zahtijeva kapacitete neophodne za sprovođenje ciljeva EU u oblasti istraživanja i tehnološkog razvoja. Kapaciteti za sprovođenje odnose se na postojanje uslova neophodnih za efektivno učešće u programima EU u oblasti istraživanja i inovacija, uključujući neophodne administrativne kapacitete i izgradnju kapaciteta za istraživanje i inovacije kako bi se olakšala integracija u Evropski istraživački prostor, doprinijelo vodećoj ulozi Unije inovacija i Strategije Evropa 2020 uopšte.

Za ovo poglavlje u slučaju Crne Gore, Hrvatske i Srbije nema početnih ni završnih mjerila. Što se tiče pregovora o poglavlju 25, EU je smatrala da, izuzetno, mjerila za privremeno zatvaranje ovog poglavlja nijesu potrebna, s obzirom na opšti dobar nivo spremnosti u oblasti nauke i istraživanja i ograničeni obim i posebnu prirodu obaveza iz pravne tekovine u ovom poglavlju. Stoga je EU navela da u ovoj fazi ovo poglavlje ne zahtijeva dalje pregovore.

POGLAVLJE 25 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA			
GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	24. septembar 2012. godine	20. oktobar 2005. godine	4. oktobar 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	25. septembar 2012. godine	15. novembar 2005. godine	1. decembar 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	5. novembar 2012. godine	24. februar 2006. godine	15. jul 2015. godine
Početna mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	21. novembar 2012. godine	17. mart 2006. godine	7. novembar 2016. godine
Savjet odobrava Zajednički stav:	17. decembar 2012. godine	8. jun 2006. godine	12. decembar 2016. godine
Otvaranje poglavlja:	18. decembar 2012. godine	12. jun 2006. godine	13. decembar 2016. godine
Privremeno zatvaranje poglavlja:	18. decembar 2012. godine	12. jun 2006. godine	13. decembar 2016. godine

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nijesu postojala završna mjerila.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nijesu predviđena prelazna razdoblja i trajna izuzeća.

Poglavlje 26

OBRAZOVANJE I KULTURA

EU posvećuje posebnu pažnju nauci i istraživanju, jer je to veoma važna oblast razvoja. Znanje, kao najvažniji intelektualni resurs, postaje sve važnije i uspostavljanje stabilnog istraživačkog sistema postaje fundamentalno u modernim društvima i glavna sila koja podržava poboljšanje životnog standarda.

Kroz svoje strategije i programe, EU je osigurala uslove visokog kvaliteta za razvoj nauke i istraživanja, što je korisno za privredni rast. Kako bi se osiguralo postizanje glavnog cilja Lisabonske strategije, čineći EU najkonkurentnijom i najdinamičnijom ekonomijom u svijetu, države članice odlučile su da povećaju svoje ulaganje u nauku i istraživanje na 3% BDP-a i na taj način podstiču konkurentnost i rast.

Nema početnih ni završnih mjerila u slučaju Crne Gore, Hrvatske i Srbije. Može se zaključiti da uopšte u okviru ovog poglavlja u Crnoj Gori nije bilo očekivanih većih poteškoća i da se u ovoj oblasti postiže dobar stepen pripreme.

POGLAVLJE 26 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA			
GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	26. septembar 2012. godine	26. oktobar 2005. godine	23. januar 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	16. novembar 2012. godine	17. novembar 2005. godine	25. mart 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	5. februar 2013. godine	26. april 2006. godine	6. februar 2015. godine
Početna mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	1. mart 2013. godine	26. april 2006. godine	7. novembar 2016. godine
Savjet odobrava Zajednički stav:	10. april 2013. godine	7. decembar 2006. godine	19. januar 2017. godine
Otvaranje poglavlja:	15. april 2013. godine	11. decembar 2006. godine	27. februar 2017. godine
Privremeno zatvaranje poglavlja:	15. april 2013. godine	11. decembar 2006. godine	27. februar 2017. godine

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nijesu postojala završna mjerila.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nijesu predviđena prelazna razdoblja i trajna izuzeća.

Poglavlje 27

ŽIVOTNA SREDINA I KLIMATSKE PROMJENE

Politika EU za životnu sredinu ima za cilj promovisanje održivog razvoja i zaštitu životne sredine za sadašnje i buduće generacije. Zasniva se na preventivnoj akciji, principu zagađivač plaća, borbi protiv štete po životnu sredinu na izvoru, zajedničkoj odgovornosti i integraciji zaštite životne sredine u druge politike EU. Pravna tekovina EU obuhvata preko 200 velikih pravnih akata koji pokrivaju horizontalno zakonodavstvo, kvalitet vode i vazduha, upravljanje otpadom, zaštitu prirode, kontrolu industrijskog zagađenja i upravljanje rizikom, hemikalije i genetski modifikovane organizme (GMO), buku i šumarstvo. Usklađenost sa pravnom tekovinom EU zahtijeva značajna ulaganja. Jaka i dobro opremljena uprava na državnom i lokalnom nivou imperativ je za primjenu i sprovođenje pravne tekovine EU u oblasti životne sredine. Pregovori u ovoj oblasti dobra su prilika da se poboljša zaštita životne sredine kao neophodni preduslov za primjenu principa i standarda održivog razvoja.

Poglavlje 27 - Životna sredina i klimatske promjene jedno je od najzahtjevnijih i najvećih poglavlja pravne tekovine EU i zahtijeva značajna ulaganja kako od strane države, tako i lokalnih vlasti. Crna Gora i Hrvatska imaju po jedno početno mjerilo, dok Srbija još uvijek nema početnih mjerila. Hrvatska je imala obavezu da izradi sveobuhvatni plan, dok je za Crnu Goru detaljnije opisan obim sveobuhvatnog plana: „sveobuhvatna nacionalna strategija, uključujući akcioni plan, koji će poslužiti kao osnov za prenošenje, primjenu i sprovođenje pravne tekovine o životnoj sredini i klimatskim promjenama, uključujući planove za izradu relevantnih administrativnih kapaciteta". Takođe, naglašena su područja koja zahtijevaju posebnu pažnju.

POGLAVLJE 27 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	4-8. februar 2013. godine	3-11. april 2006. godine	15-19. septembar 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	18-22. mart 2013. godine	15-19. maj 2006. godine	17-21. novembar 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	28. novembar 2013. godine	3. april 2007. godine	8. jun 2016. godine
Početna mjerila ispunjena:	15. mart 2017. godine		
Pregovaračka pozicija dostavljena:		11. jul 2008. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:		18. februar 2010. godine	
Otvaranje poglavlja:		19. februar 2010. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		22. decembar 2010. godine	

Srbija nema početnih mjerila, jer je usvojila strateški dokument pod nazivom „Status i planovi prenošenja i sprovođenja pravne tekovine za poglavlje 27, Životna sredina i klimatske promjene“, a ovaj dokument je najvažniji dokument za otvaranje poglavlja, nakon postupka provjere.

Hrvatska je imala sveobuhvatna završna mjerila (njih četiri) koja se odnose na usvajanje zakona, dalje usklađivanje sa pravnom tekovinom EU u preostalim sektorima ovog poglavlja i jačanje administrativnih kapaciteta kako bi se osiguralo sprovođenje i primjena zahtjeva EU na dan pristupanja. Završna mjerila još nijesu utvrđena za Crnu Goru i Srbiju i za to će biti potrebno neko vrijeme zbog složenosti ovog poglavlja.

POČETNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora podnosi Komisiji sveobuhvatnu nacionalnu strategiju, uključujući i akcioni plan, koji će poslužiti kao osnova za prenošenje, primjenu i sprovođenje pravne tekovine u oblasti životne sredine i klimatskih promjena, uključujući planove za razvoj relevantnih administrativnih kapaciteta (uključujući i kontrole) i procjenu potrebnih finansijskih sredstava, sa ciljevima i rokovima. Posebnu pažnju treba posvetiti usklađivanju sa pravnom tekovinom o vodama, prirodi i sektoru otpada, integrišući mjere za maksimalno smanjenje otpada i upravljanje otpadom koji se ne može preraditi i odlaže se na deponije, kao i planiranju politike i administrativnih kapaciteta za klimatske akcije.

HRVATSKA

1) Hrvatska treba da preda Komisiji sveobuhvatan plan za uspostavljanje neophodnih administrativnih kapaciteta i potrebnih finansijskih sredstava za sprovođenje pravne tekovine EU u oblasti životne

sredine sa ciljevima i rokovima. Ovaj plan treba da bude usaglašen s procesom dovršavanja usklađivanja zakonodavstva i početkom sprovođenja.

SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA, SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

HRVATSKA

1) Hrvatska usvaja zakone u cilju prenošenja pravne tekovine EU u oblasti kvaliteta vode, posebno novog Zakona o vodama i novog Zakona o finansiranju upravljanja vodama, i ostvaruje značajan napredak u usklađivanju zakonodavstva u ovom sektoru usvajanjem zakonodavstva za sprovođenje.

2) Hrvatska usvaja zakone u cilju prenošenja pravne tekovine EU u oblasti kontrole industrijskog zagađenja i upravljanja rizicima i osigurava da su definicije, naročito u vezi sa postrojenjima, usklađene sa pravnom tekovinom EU.

3) Hrvatska nastavlja usaglašavanje sa pravnom tekovinom EU u preostalim sektorima ovog poglavlja i pokazuje da će u potpunosti biti spremna da osigura sprovođenje i primjenu zahtjeva EU na dan pristupanja.

4) Hrvatska nastavlja sa jačanjem kapaciteta upravnih organa na svim nivoima, uključujući inspeksijske službe, u skladu sa akcionim planom, dodatno unapređuje koordinaciju rada i pokazuje da će sve odgovarajuće administrativne strukture biti uspostavljene blagovre-

meno prije pristupanja kako bi se omogućila primjena i sprovođenje pravne tekovine EU u svim sektorima ovog poglavlja.

PRELAZNE ODREDBE

HRVATSKA

- Hrvatska će se pridružiti sistemu trgovine emisionim jedinicama EU (EU ETS) prije 1. januara 2013. godine, kada započne treći period trgovine emisionim jedinicama EU.
- Hrvatska će se pridružiti EU ETS-u za vazduhoplovnu djelatnost od 1. januara 2014. godine.
- Vežano za gore navedeno, Hrvatska će se pridružiti standardizovanom i osiguranom sistemu registara predviđenim u okviru EU ETS-a na ove datume.
- Hrvatska će povećati procenat za 26% u odnosu na aneks Direktive o EU ETS-u, čime će povećati procenat dozvola koje će biti predmet nadmetanja radi solidarnosti i rasta Zajednice u cilju smanjenja emisija i prilagođavanja uticaju klimatskih promjena. Ovi proračuni zasnovani su na odredbi da će broj dozvola u okviru zajednice, usljed pristupanja Hrvatske, biti povećan samo za broj dozvola sa kojim će Hrvatska učestvovati u nadmetanju.
- Hrvatska treba da postavi cilj smanjenja izloženosti i indikator prosječne izloženosti za zagađivač vazduha PM 2.5. Referentna godina je druga godina nakon završetka godine pristupanja Hrvatske. Prosječni indikator izloženosti za tu referentnu godinu je prosječna koncentracija u godini pristupanja i prvoj i drugoj godini nakon pristupanja. Cilj smanjenja izloženosti zatim se izračunava u odnosu na indikator prosječne izloženosti u toj referentnoj godini.
- Jedan tranzicioni period odobren je do 1. januara 2019. godine da Hrvatska uskladi svoje deponije za otpad sa zahtjevima pravne tekovine EU.
- Drugo odstupanje odobreno je do 1. januara 2021. godine, sa međurokovima na dan 1. januara 2014. i 2017. godine, u cilju smanjenja količine biorazgradivog otpada koji se odlaže na deponije.

- Hrvatska ima prelazni period do 1. januara 2024. godine, sa međurokovima i međuciljevima na dan 1. januara 2019. i 1. januara 2021. godine, kako bi svoje sisteme prerade uskladili sa zahtjevima pravne tekovine EU u pogledu komunalnih otpadnih voda.
- Odobreno je drugo odstupanje do 1. januara 2019. godine, tokom kojeg će Hrvatska morati da dostigne određene parametre za pitku vodu.
- Za integrisanu prevenciju i kontrolu zagađenja (IPPC), gdje postrojenja moraju smanjiti emisiju zagađujućih materija: najnoviji datum za usaglašavanje sa međurokovima je 1. januar 2018. godine. U pitanju je ukupno 67 postrojenja.
- Odstupanje je odobreno za jedanaest velikih postrojenja za sagorijevanje kako bi smanjili svoje emisije do 1. januara 2018. godine.
- Emisije isparljivih organskih jedinjenja treba smanjiti za određenu listu postrojenja do 1. januara 2016. godine, uz nekoliko međurokova. Takođe, obavezu operatera da dokaže da se koriste najbolje raspoložive tehnike, za postupke premazivanja u brodogradnji u vezi sa određenim postrojenjima u Hrvatskoj, primjenjuju se tek od 1. januara 2016. godine. Spisak postrojenja koja podliježu odstupanju naveden je u ugovoru.
- U pogledu propisa o registraciji, procjeni, odobrenju i ograničenju hemikalija (REACH), Hrvatska će imati najviše šest mjeseci nakon pristupanja da se prilagodi obaveznoj registraciji za supstance koje ne ispunjavaju utvrđene kriterijume i rokove za prethodnu registraciju supstanci koje ispunjavaju kriterijume, u periodu od 12 mjeseci nakon pristupanja za registraciju supstanci koje ispunjavaju kriterijume⁸ i najmanje 6 mjeseci nakon pristupanja za podnošenje zahtjeva za izdavanje odobrenja za supstance na odobrenju listi.

⁸ Poznata kao phase-in supstanca – supstanca koja ispunjava najmanje jedan od sljedećih kriterijuma: a) nalazi se na EINECS listi; b) proizvedena je u EU ili u državama koje su pristupile EU do 2004. godine, ali nije stavljena u promet 15 godina prije stupanja na snagu REACH propisa; c) stavljena je u promet na teritoriji EU ili država koje su pristupile EU do 2004. godine, prije stupanja na snagu REACH propisa i smatrano je da je notifikovana u skladu sa odredbama Direktive broj 67/548/EEZ, ali ne ispunjava uslove da bi se definisala kao polimer prema REACH propisu.

Poglavlje 28

ZAŠTITA POTROŠAČA I ZDRAVLJA

Pravna tekovina EU iz oblasti prava potrošača obuhvata bezbjednost robe široke potrošnje, kao i zaštitu ekonomskih interesa potrošača u određenom broju posebnih sektora. Države članice treba da prenesu pravnu tekovinu EU u domaće zakonodavstvo i uspostave nezavisne upravne strukture i ovlašćenja za sprovođenje koja omogućavaju efikasan nadzor nad tržištem i primjenu pravne tekovine EU. Potrebno je osigurati i odgovarajuće sudske i vansudske mehanizme za rješavanje sporova, kao i informisanje i obrazovanje potrošača, te i ulogu potrošačkih organizacija. Pored toga, ovo poglavlje obuhvata posebna pravila vezana za javno zdravlje.

Ovo poglavlje tretira dvije grupe pitanja: zaštita potrošača i zdravstvena zaštita. Zaštita ekonomskih interesa potrošača, pružanje informacija i edukacija potrošača, kao i efikasna zaštita njihovih interesa osnovni su principi politike zaštite potrošača Evropske unije.

Ključna pitanja u oblasti bezbjednosti proizvoda su: opšta bezbjednost proizvoda, prevarni proizvodi i brza razmjena informacija o opasnim proizvodima. Ključna pitanja koja se odnose na zaštitu ekonomskih interesa potrošača su: ugovori zaključeni na daljinu; ugovori zaključeni van poslovnih prostorija; odredbe koje su u suprotnosti sa principima iskrenosti (nepravedne odredbe u potrošačkim ugovorima); prodaja masovnih proizvoda i ugrožavanje garancija; lažna i uporedna reklama; nelojalne poslovne prakse; raspodjela vremena za korišćenje nekretnine; aranžmani za putovanja i odmor; odgovornost za neispravne proizvode; sudske naredbe; potrošački krediti i saradnja između organa za zaštitu potrošača.

Politika zdravstvene zaštite ima za cilj usklađivanje domaćih politika zaštite zdravlja u okviru Unije. Zajednička politika sprovodi se

POGLAVLJE 28 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	19-20. februar 2013. godine	8-9. jun 2006. godine	4-5. decembar 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	15-16. april 2013. godine	10-11. jul 2006. godine	3-4. februar 2015. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	18. decembar 2013. godine	14. mart 2007. godine	23. novembar 2016. godine
Početna mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	14. jul 2014. godine	28. mart 2007. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:	11. decembar 2014. godine	19. jul 2007. godine	
Otvaranje poglavlja:	16. decembar 2014. godine	12. oktobar 2007. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		27. novembar 2009	

kroz razvoj zdravstvene zaštite i nadzor učinka zdravstvene politike, zajedničku borbu protiv zaraznih bolesti, rijetkih bolesti, raka, prevenciju zavisnosti i nesreća, kao i bolesti vezanih za zaštitu životne sredine. Ovo područje takođe govori o pravima pacijenata u prekograničnoj zaštiti zdravlja, mentalnog zdravlja, krvi, tkiva, ćelija i organa, kao i prevenciji zloupotrebe alkohola i droga i kontroli duvana.

Ciljevi EU za zaštitu zdravlja su: usklađivanje zakona vezanih za zdravstvenu zaštitu unutar EU, zaštita građana od ugrožavanja zdravlja, promovisanje zdravih stilova života, doprinos suzbijanju zaraznih bolesti, doprinos efikasnijim zdravstvenim sistemima, pružanje zdravstvenih informacija, pravo građana da izraze stavove o zdravstvenim pitanjima.

Zajedničke mjere politike uključuju zajedničku regulativu između potrošačkih i poslovnih organizacija i smjernice dobre prakse, kao i zakonodavstvo o zaštiti potrošača.

Nema početnih mjerila u slučaju Crne Gore, Hrvatske i Srbije. Što se tiče završnih mjerila, Hrvatska je imala četiri, a Crna Gora ima tri završna mjerila, uglavnom za usvajanje potrebnih zakonodavnih izmjena i dopuna (Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda i Zakon o zaštiti potrošača) i dalje usklađivanje svog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u ovoj oblasti i jačanje administrativnih kapaciteta za sprovođenje poboljšanja. Srbija još uvijek nema završnih mjerila.

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora usvaja izmjene i dopune Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda i Zakona o zaštiti potrošača kako bi dalje usklađivala svoje zakonodavstvo u oblasti zaštite potrošača, posebno sa Direktivom 2011/83/EU o pravima potrošača, i dokazuje da će biti uspostavljene odgovarajuće administrativne strukture i kapaciteti za sprovođenje kako bi zakonodavstvo bilo pravilno primijenjeno do trenutka pristupanja.

2) Crna Gora dokazuje usaglašenost sa pravnom tekovinom EU o raznim bolestima i osigurava da će adekvatni institucionalni, tehnički i administrativni kapaciteti biti uspostavljeni do trenutka pristupanja da bi se sprovele i ispunile obaveze EU za izvještavanje i koordinaciju radi suočavanja sa ozbiljnim prekograničnim prijetnjama po zdravlje.

3) Crna Gora usvaja zakon kojim se usklađuje sa pravnom tekovinom EU o supstancama ljudskog porijekla, naročito u pogledu organa, reproduktivnih ćelija i prijavljivanja ozbiljnih neželjenih događaja i reakcija. Crna Gora dokazuje da će imati adekvatne administrativne kapacitete za pravilnu primjenu i sprovođenje zakona u oblasti krvi, tkiva, ćelija i organa do pristupanja.

HRVATSKA

1) Hrvatska mijenja i dopunjava Zakon o bezbjednosti proizvoda i

usvaja novi Zakon o zaštiti potrošača kako bi dalje uskladila svoje zakonodavstvo u oblasti zaštite potrošača i pokazala da će biti uspostavljene odgovarajuće administrativne strukture i kapaciteti za izvršenje kako bi ih ispravno primijenili do trenutka pristupanja.

2) Hrvatska usvaja zakonodavstvo koje ima za cilj prenošenje direktiva za sprovođenje Komisije u oblasti tehničkih zahtjeva za krv i komponente krvi, zahtjeva o sljedljivosti i obavještanju o ozbiljnim neželjenim reakcijama i događajima i sistemu kvaliteta za ustanove nadležne za krv. Hrvatska pokazuje da će imati odgovarajuće administrativne kapacitete za pravilnu primjenu i sprovođenje ovog zakonodavstva do pristupanja.

3) Hrvatska usvaja zakon koji ima za cilj prenošenje pravne tekovine EU u oblasti tkiva i ćelija, naročito u odnosu na reproduktivne ćelije i prijavljivanje ozbiljnih neželjenih događaja i reakcija. Hrvatska pokazuje da će imati odgovarajuće administrativne kapacitete za pravilnu primjenu i sprovođenje ovog zakonodavstva do pristupanja.

4) Hrvatska postiže značajan napredak u prenošenju pravne tekovine EU za kontrolu duvana Evropske komisije, naročito u pogledu zdravstvenih upozorenja, zabrane prevarnih opisa proizvoda, izvješćivanja o sastojcima, sponzorstvu duvana i reklamiranju duvana u službama informacionog društva.

SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

Nijesu predviđena prelazna razdoblja i trajna izuzeća.

Poglavlje 29

CARINSKA UNIJA

Pravna tekovina EU u oblasti carinske unije sastoji se skoro isključivo od zakona koji su direktno obavezujući za države članice. Obuhvata Carinski zakon EU i njegove odredbe za sprovođenje, kombinovanu nomenklaturu, zajedničku carinsku tarifu i odredbe o tarifnoj klasifikaciji, oslobađanju od carine, suspenziji carine i određenim tarifnim kvotama i druge odredbe kao što su carinske kontrole falsifikovane i piratske robe, supstance koje se koriste u nedozvoljenoj proizvodnji droga i psihotropnih supstanci, izvoz kulturnih dobara, kao i međusobna administrativna pomoć u carinskim pitanjima i tranzitu. Države članice moraju osigurati da postoje potrebni kapaciteti za sprovođenje i izvršenje, uključujući veze sa relevantnim carinskim sistemima EU.

Carinska unija je jedinstveno carinsko područje od 28 država članica EU, gdje je sva unutrašnja trgovina i razmjena između država članica bez carina, tj. ne postoje carinske takse ili carinski nadzor. Glavni ciljevi Carinske unije su: uspostavljanje zone slobodne trgovine, podsticanje ekonomskih odnosa između država članica EU, razvoj trgovinskih aktivnosti, poboljšanje životnog standarda, bolje mogućnosti zapošljavanja, podizanje produktivnosti i osiguranje finansijske stabilnosti. Carinske službe takođe moraju osigurati odgovarajuće kapacitete za primjenu i sprovođenje posebnih pravila utvrđenih u srodnim oblastima pravne tekovine EU, kao što je spoljna trgovina.

Nema početnih mjerila u slučaju Crne Gore, Hrvatske i Srbije. Sve zemlje imaju tri završna mjerila, slična po strukturi i sadržaju: nastaviti usvajanje zakonskih odredaba u preostalim oblastima za koje je potrebno dalje usklađivanje, primjenjivati svoja carinska pravila dosljedno i efikasno kroz svoje carinske ispostave i dostići dovoljan napredak u razvoju zahtijevane međusobne povezanosti IT sistema.

POGLAVLJE 29 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA			
GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	23-24. maj 2013. godine	31. januar – 1. februar 2006. godine	26-27. mart 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	20-21. jun 2013. godine	15-16. mart 2006. godine	3-4. juni 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	28. novembar 2013. godine	28. jun 2006. godine	17. novembar 2015. godine
Početna mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	2. jul 2014. godine	2. oktobar 2006. godine	26. januar 2017. godine
Savjet odobrava Zajednički stav:	11. decembar 2014. godine	20. decembar 2006. godine	15. jun 2017. godine
Otvaranje poglavlja:	16. decembar 2014. godine	21. decembar 2006. godine	20. jun 2017. godine
Privremeno zatvaranje poglavlja:		2. oktobar 2009. godine	

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora nastavlja da usvaja zakone u preostalim oblastima koje zahtijevaju dalje usklađivanje; posebno treba da uskladi svoje zakonodavstvo o carinskom statusu i tranzitu, upravljanju carinskim rizikom i aspektima bezbjednosti, uključujući program ovlašćenog privrednog subjekta (OPS), prava intelektualne svojine i prekursore droga.

2) Crna Gora dosljedno i efikasno primjenjuje svoja carinska pravila preko svojih carinskih ispostava, naročito u oblastima obrade deklaracija, porijekla, pojednostavljenih postupaka, prava intelektualne svojine i selektivnosti kontrola i analize rizika (uključujući automatsku analizu rizika prije dolaska/otpreme roba u svim vidovima transporta).

3) Crna Gora ostvaruje dovoljan napredak u razvoju svih potrebnih sistema interkonektivnosti IT-a, posebno novog kompjuterizovanog tranzitnog sistema (NKTS), integrisanog sistema za upravljanje tarifama (ISUT), sistema za kontrolu izvoza (SKI) i sistema za kontrolu uvoza (SKU).

HRVATSKA

1) Hrvatska treba da nastavi sa usvajanjem pravnih akata u ograničenim preostalim oblastima za koje je potrebno dalje usklađivanje. Hrvatska posebno treba da uskladi svoje zakonodavstvo o nepreferencijalnim pravilima o porijeklu.

2) Hrvatska treba da pokaže da u svojim carinskim ispostavama primjenjuje carinsku regulativu na dosljedan i jedinstven način, posebno u oblastima obrade carinske deklaracije, porijekla, pojednostavljenih postupaka, falsifikovanja, selektivnosti kontrola i analize rizika.

3) Hrvatska treba da dostavi Komisiji sveobuhvatnu i jasnu strategiju o međusobnom povezivanju informacija i postigne dovoljan napredak u razvoju svih pratećih IT sistema međusobne povezanosti, posebno za novi kompjuterizovani tranzitni sistem (NKTS), integrisani sistem za upravljanje tarifom (ISUT), sistem kontrole izvoza (SKI) i sistem kontrole uvoza (SKU).

SRBIJA

1) Srbija nastavlja da usvaja zakone u oblastima za koje je potrebno dalje usklađivanje; posebno treba da uskladi svoje zakonodavstvo o oslobađanju od carine, upravljanju carinskim rizikom i aspektima bezbjednosti, kulturnim dobrima i prekursorima droga.

2) Srbija dosljedno i efikasno primjenjuje svoja carinska pravila preko svojih carinskih ispostava, naročito u oblastima obrade deklaracija, porijekla, pojednostavljenih postupaka, prava intelektualne svojine i selektivnosti kontrola i analize rizika (uključujući automatizovanu analizu rizika prije dolaska / otpreme roba u svim vidovima transporta).

3) Srbija podnosi Komisiji sveobuhvatne i koherentne strategije o carinskom poslovanju i informacionim tehnologijama i postiže dovoljan napredak u razvoju svih potrebnih sistema interkonektivnosti informacionih tehnologija.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

- Odredbe koje nakon pristupanja osiguravaju nastavak važenja dokaza o porijeklu izdatim prije pristupanja u okviru preferencijalnih sporazuma koje je Hrvatska zaključila sa trećim zemljama. Takva mjera je neophodna kako bi se poštovala legitimna očekivanja operatera.
- Odredbe koje se primjenjuju na izvršenje određenih ekonomskih režima (carinsko skladištenje, aktivno oplemenjivanje, pasivno oplemenjivanje, prerada pod carinskom kontrolom i privremeni uvoz).
- Odredbe koje se odnose na oslobađanje, povraćaj i izmirenje carina. Takve odredbe neophodne su za pravilno upravljanje resursima.

Poglavlje 30

VANJSKI ODNOSI

Poglavlje 30 obuhvata sve aspekte međunarodnog djelovanja EU, uključujući zajedničku trgovinsku politiku, bilateralne sporazume sa trećim zemljama, kao i razvojnu i humanitarnu pomoć.

Zajednička trgovinska politika obuhvata trgovinu robama i uslugama, komercijalne aspekte intelektualne svojine, direktne strane investicije, izvoznu politiku i zaštitne trgovinske mjere. Njeni ciljevi su: razvoj trgovine, postepeno otklanjanje barijera u međunarodnoj trgovini i stranim investicijama, kao i smanjenje carinskih i drugih trgovinskih barijera.

EU je zaključila brojne sporazume sa trećim zemljama, kao i regionalnim i međunarodnim organizacijama. Dosad je potpisala preko 200 sporazuma o slobodnoj trgovini. Uz to, uspostavljena je carinska unija sa Turskom, Andorom i San Marinom. Sporazumi o trgovinskom partnerstvu i saradnji potpisani su i sa Rusijom.

Potrebno je da zemlje kandidati za članstvo u EU usklade svoje sporazume o slobodnoj trgovini, ekonomskim odnosima i investicijama sa pravnom tekovinom.

U oblasti humanitarne i razvojne pomoći, od zemalja kandidata za članstvo u EU očekuje se da usklade svoje propise sa pravnom tekovinom i međunarodnim obavezama koje su prihvatile države članice, kao i da ojačaju kapacitete za učestvovanje u humanitarnoj i razvojnoj pomoći namijenjenoj zemljama u razvoju i najnerazvijenijim zemljama.

U slučaju Crne Gore, Hrvatske i Srbije nema početnih mjerila u ovom poglavlju. Crna Gora i Hrvatska imaju po jedno završno mjerilo u

POGLAVLJE 30 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	14. maj 2013. godine	10. jul 2006. godine	2. jul 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	12. jun 2013. godine	15. septembar 2006. godine	9. oktobar 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	16. januar 2014. godine	14. mart 2007. godine	26. oktobar 2015. godine
Početa mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	1. avgust 2014. godine	28. mart 2007. Godine	10. maj 2017. godine
Savjet odobrava Zajednički stav:	25. mart 2015. godine	11. oktobar 2007. godine	5. decembar 2017. godine
Otvaranje poglavlja:	30. mart 2015. godine	12. oktobar 2007. godine	11. decembar 2017. godine
Privremeno zatvaranje poglavlja:	20. jun 2017. godine	30. oktobar 2008. godine	

ovom poglavlju, a Srbija dva. Završno mjerilo u ovom poglavlju za Crnu Goru i Hrvatsku je skoro isto: „da predstavi Komisiji akcioni plan za preostale pripreme u pogledu usklađivanja zakonodavstva, kao i usklađivanja međunarodnih sporazuma sa pravnom tekovinom i poboljšanje administrativnih i kontrolnih kapaciteta da bi se obezbijedila potpuna primjena i sprovođenje pravne tekovine u ovom poglavlju od dana pristupanja”. Srbija ima jedno mjerilo koje je slično kao u slučaju Crne Gore i Hrvatske i jedno više koje se odnosi na zahtjev za pristupanje STO, kao i bilans ostvarenih rezultata usklađivanja sa pozicijama EU u STO.

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Potrebno je da Crna Gora predstavi Komisiji akcioni plan za preostale pripreme u pogledu usklađivanja zakonodavstva, kao i usklađivanja međunarodnih sporazuma sa pravnom tekovinom i poboljšanje administrativnih i kontrolnih kapaciteta da bi se obezbijedila potpuna primjena i izvršavanje pravne tekovine u ovom poglavlju od dana pristupanja.

HRVATSKA

1) Predstaviti Komisiji akcioni plan za preostale pripreme u pogledu zakonodavstva i usklađivanja međunarodnih sporazuma s pravnom tekovinom, pokazujući pritom da će imati odgovarajuće administra-

tivne i kontrolne kapacitete za pravilno sprovođenje i izvršavanje tog zakonodavstva, naročito u oblasti izvoznih kontrola za robe i tehnologiju dvostruke namjene, do trenutka pristupanja.

SRBIJA

1) Srbija pristupa STO i osigurava bilans ostvarenih rezultata usklađivanja sa pozicijama EU u STO.

2) Potrebno je da Srbija predstavi Komisiji akcioni plan za preostale pripreme u pogledu usklađivanja zakonodavstva, kao i usklađivanja međunarodnih sporazuma sa pravnom tekovinom i poboljšanje administrativnih i kontrolnih kapaciteta da bi se obezbijedila potpuna primjena i izvršavanje pravne tekovine u ovom poglavlju od dana pristupanja.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

HRVATSKA

Nijesu predviđena prelazna razdoblja i trajna izuzeća.

Poglavlje 31

VANJSKA, BEZBJEDNOSNA I ODBRAMBENA POLITIKA

Zajednička vanjska i bezbjednosna politika (ZVBP) i Evropska bezbjednosna i odbrambena politika (EBOP) zasnivaju se na pravnim aktima, uključujući pravno obavezujuće međunarodne sporazume i na političkim dokumentima. Pravna tekovina EU sastoji se od političkih deklaracija, aktivnosti i sporazuma. Države članice moraju biti sposobne da vode politički dijalog u okviru ZVBP, da se usklađuju sa stavovima EU, da učestvuju u akcijama EU, kao i da primjenjuju dogovorene sankcije i restriktivne mjere. Potrebno je da se zemlje podnosioci zahtjeva za pristupanje progresivno usklađuju sa stavovima EU i da primjenjuju sankcije i restriktivne mjere kada i tamo gdje se to traži.

Ova oblast obuhvata pitanja odnosa zemalja kandidata sa EU i njenim institucijama. Ovo poglavlje tretira pitanja Zajedničke vanjske, bezbjednosne i odbrambene politike, kao i Zajedničke bezbjednosne i odbrambene politike.

Pregovori u okviru ovog poglavlja odnose se na ukupni bezbjednosni i odbrambeni sistem i na saradnju sa međunarodnim organizacijama. Oni obuhvataju nekoliko podoblasti: saradnju sa međunarodnim organizacijama (naročito sa Savjetom Evrope i Ujedinjenim nacijama), kontrolu naoružanja, Evropsku bezbjednosnu i odbrambenu politiku, politički dijalog sa EU, saradnju sa NATO, borbu protiv terorizma.

Ovo poglavlje obuhvata učešće zemlje kandidata u misijama i u vojnim i odbrambenim institucijama i organizacijama važnim za EU, a prevashodno u NATO i mirovnim misijama. Istovremeno, dotična zemlja mora imati dobro razvijen sistem za kontrolu naoružanja koji se zasniva na normativnom okviru koji je u skladu sa pravnom tekovinom EU.

POGLAVLJE 31 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	17. maj 2013. godine	14. septembar 2006. godine	15. jul 2014. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	27. jun 2013. godine	2. oktobar 2006. godine	10. oktobar 2014. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	16. decembar 2013. godine	7. maj 2008. godine	16. decembar 2015. godine
Početna mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	19. februar 2014. godine	8. maj 2008. godine	
Savjet odobrava Zajednički stav:	18. jun 2014. godine	25. jun 2010. godine	
Otvaranje poglavlja:	24. jun 2014. godine	30. jun 2010. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		22. decembar 2010. godine	

U slučaju Crne Gore, Hrvatske i Srbije nema početnih mjerila za ovo poglavlje. Crna Gora i Hrvatska imaju po jedno završno mjerilo za ovo poglavlje, dok Srbija još uvijek nema završnih mjerila za pregovore u ovoj oblasti.

Ovo poglavlje je specifično u tom smislu što praćenje napretka vrši Evropska služba za spoljnu akciju (EEAS), diplomatska služba EU, a ne EK. To svakako daje politički smisao pregovorima u okviru ovog poglavlja i stavlja naglasak na usklađenost zemlje kandidata sa spoljno-političkom orijentacijom EU (Crna Gora je u potpunosti usklađena sa EU u tom pogledu, a Srbija manje).

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Crna Gora – kao potpisnica Rimskog statuta o osnivanju Međunarodnog krivičnog suda (MKS) – u potpunosti usklađuje svoju poziciju sa Odlukom Savjeta 2011/168/ZVBP od 21. marta 2011. godine i sa vodećim načelima EU u pogledu Sporazuma između države potpisnice Rimskog statuta o MKS i Sjedinjenih Država u vezi sa uslovima za izručenje lica Sudu, koji su dati u prilogu Zaključaka Savjeta od 30. septembra 2002. godine o Međunarodnom krivičnom sudu.

HRVATSKA

1) Potrebno je da Hrvatska nastavi da jača svoj kapacitet za sprovođenje i izvršenje, kao i transparentnost informacija o oružju i da obezbijedi da Nacionalna strategija i Akcioni plan za kontrolu malo-

kalibarskog i lakog naoružanja budu u skladu sa Strategijom EU za suzbijanje nelegalne trgovine i povećanja količine malokalibarskog i lakog naoružanja i municije.

SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

CRNA GORA, HRVATSKA

Nijesu predviđena prelazna razdoblja i trajna izuzeća.

Poglavlje 32

FINANSIJSKI NADZOR

Pravna tekovina EU u okviru ovog poglavlja odnosi se na usvajanje međunarodno dogovorenih i sa EU usklađenih načela, standarda i metoda sistema unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru (eng. PIFC) koje treba primjenjivati na sisteme unutrašnje kontrole cijelog javnog sektora, uključujući trošenje sredstava EU. Konkretno govoreći, pravna tekovina EU predviđa postojanje efektivnih i transparentnih sistema finansijskog upravljanja i kontrole (uključujući ex-ante, tekuću i ex-post finansijsku kontrolu ili inspekciju); funkcionalnih nezavisnih sistema unutrašnje revizije; relevantnih organizacionih struktura (uključujući centralnu koordinaciju); operativno i finansijski nezavisne organizacije spoljne revizije koja ocjenjuje, između ostalog, kvalitet novouspostavljenih sistema PIFC-a. Ovo poglavlje obuhvata takođe pravnu tekovinu EU o zaštiti finansijskih interesa EU i borbi protiv prevara koje se tiču sredstava EU. Ovo poglavlje odnosi se na usvajanje standarda, metoda i međunarodnih načela unutrašnje finansijske kontrole u cijelom javnom sektoru, kao i na kontrolu trošenja sredstava EU. Finansijska kontrola obuhvata četiri glavne oblasti: javnu unutrašnju finansijsku kontrolu, spoljnu reviziju, zaštitu finansijskih interesa EU i zaštitu eura od falsifikovanja.

Glavni ciljevi ovog poglavlja su: finansijska stabilnost država članica, sprečavanje zloupotreba finansijskih sredstava i doprinošenje efikasnijem, uspješnijem i odgovornijem trošenju, što nudi važan mehanizam za borbu protiv korupcije.

Sistemi unutrašnje finansijske kontrole doprinose unapređenju discipline i transparentnosti u upotrebi javnih sredstava i sredstava EU, kao i zaštiti finansijskih interesa EU.

U slučaju Crne Gore, Hrvatske i Srbije nema početnih mjerila u ovom

POGLAVLJE 32 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA			
GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	15. maj 2013. godine	18. maj 2006. godine	17. oktobar 2013. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	19. jun 2013. godine	29. jun 2006. godine	26. novembar 2013. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	28. oktobar 2013. godine	9. novembar 2006. godine	28. maj 2014. godine
Početna mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	11. mart 2014. godine	21. decembar 2006. godine	6. avgust 2014. godine
Savjet odobrava Zajednički stav:	18. jun 2014. godine	20. jun 2007. godine	2. decembar 2015. godine
Otvaranje poglavlja:	24. jun 2014. godine	26. jun 2007. godine	14. decembar 2015. godine
Privremeno zatvaranje poglavlja:		27. jul 2010. godine	

poglavlju. Sve tri države imaju završna mjerila pregovora u ovoj oblasti. Hrvatska je imala pet mjerila, dok Crna Gora i Srbija imaju po četiri. U glavne zahtjeve spada: dalje usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU i njegovo uspješno sprovođenje, poštovanje Konvencija i standarda EU (potvrđivanje i sprovođenje), odgovarajućim administrativnim kapaciteti i efektivna i efikasna služba za koordinaciju i praćenje. Potrebno je da Državna revizorska institucija poštuje standarde Međunarodne organizacije vrhovnih revizorskih institucija, u šta spada i obezbjeđivanje finansijske, funkcionalne i institucionalne nezavisnosti i sprovođenje finansijskih revizija i revizija učinka, kao i da obezbijedi dovoljne administrativne kapacite.

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Neophodno je da Crna Gora sprovodi zakonodavstvo i bazne politike iz oblasti sistema unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru i da obezbjeđuje dovoljne administrativne kapacitete na centralnom i lokalnom nivou, u fondovima socijalnog osiguranja i u državnim preduzećima. Neophodno je da Crna Gora dodatno obezbijedi usklađenost predložene centralizovane funkcije inspekcije budžeta sa zahtjevima PIFC-a.

2) Neophodno je da Državna revizorska institucija Crne Gore (DRI) poštuje standarde Međunarodne organizacije vrhovnih revizorskih institucija (MOVRI, eng. INTOSAI), u šta spada i obezbjeđivanje finansijske, funkcionalne i institucionalne nezavisnosti i sprovođenje fi-

nansijskih revizija i revizija performansi i da obezbjeđuje dovoljne administrativne kapacite.

3) Neophodno je da Crna Gora obezbjeđuje efektivnu i efikasnu koordinaciju aktivnosti protiv prevara, kako bi garantovala ispunjavanje budućih obaveza koje proizilaze iz člana 325 stav 3 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije i sprovođenje odredaba Regulative (EZ) br. 2185/96 o provjerama i inspekcijama na terenu koje sprovodi Komisija, a naročito obaveze pružanja pomoći inspektorima Komisije. Neophodno je da Crna Gora ostvaruje dobre rezultate u saradnji sa Komisijom u pogledu prijavljenih nepravilnosti i istražnih predmeta koji se tiču sredstava EU.

4) Neophodno je da Crna Gora potvrdi i sprovodi Međunarodnu konvenciju o sprečavanju falsifikovanja valute potpisanu u Ženevi 1929. godine, da uskladi svoje zakonodavstvo sa pravnom tekovinom o medaljama i žetonima sličnim kovanicama eura i da obezbijedi dovoljne administrativne kapacitete za centar za tehničku analizu.

HRVATSKA

1) Potrebno je da Hrvatska donese i sprovodi Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru (PIFC), kao i s tim povezane politike koje će biti podržane odgovarajućim kapacitetom za izvršenje.

2) Potrebno je da Hrvatska očuva funkcionalnu i finansijsku nezavisnost Državnog ureda za reviziju kroz izmjene i dopune ustavnih odredbi ili nacionalnog zakonodavstva s istim pravnim dejstvom i da obezbijedi donošenje i sprovođenje neophodnih pratećih propisa.

3) Potrebno je da Hrvatska uskladi Kazneni zakon sa Konvencijom o zaštiti finansijskih interesa EU (ZFI, eng. PIF) i njenim protokolima.

4) Potrebno je da Hrvatska uspostavi efektivnu i efikasnu službu za koordinaciju, kako bi se garantovalo ispunjavanje obaveza proisteklih iz člana 280 stav 3 Ugovora o osnivanju Evropske zajednice i sprovođenje odredbi Regulative (EZ) br. 2185/96 o neposrednom

nadzoru i izvještavanju koje vrši Evropska komisija, a naročito obaveze pružanja pomoći inspektorima Evropske komisije, najkasnije do datuma pristupanja.

5) Potrebno je da Hrvatska uspostavi efektivnu i efikasnu službu za koordinaciju, kako bi se garantovalo ispunjavanje obaveza proisteklih iz člana 280 stav 3 Ugovora o osnivanju Evropske zajednice i sprovođenje odredbi Regulative (EZ) br. 2185/96 o neposrednom nadzoru i praćenju koje vrši Evropska komisija, a naročito obaveze pružanja pomoći inspektorima Evropske komisije, najkasnije do datuma pristupanja.

SRBIJA

1) Neophodno je da Srbija izmijeni i dopuni svoj pravni okvir kako bi obezbijedila dosljedno zakonodavstvo koje se odnosi na sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru. Neophodno je da Srbija sprovodi zakonodavstvo i bazne politike iz oblasti PIFC-a i da obezbjeđuje dovoljne administrativne kapacitete na centralnom i lokalnom nivou, u fondovima socijalnog osiguranja i u državnim preduzećima. Neophodno je da Srbija obezbijedi da centralizovana funkcija inspekcije budžeta bude usaglašena sa zahtjevima PIFC-a.

2) Neophodno je da Državna revizorska institucija (DRI) Srbije poštuje standarde Međunarodne organizacije vrhovnih revizorskih institucija (MOVRI, eng. INTOSAI), u šta spada i obezbjeđivanje finansijske, funkcionalne i institucionalne nezavisnosti i sprovođenje finansijskih revizija i revizija performansi i da obezbjeđuje dovoljne administrativne kapacite.

3) Neophodno je da Srbija obezbjeđuje efektivnu i efikasnu koordinaciju aktivnosti protiv prevara i saradnju sa Komisijom, kako bi garantovala ispunjavanje budućih obaveza koje proizilaze iz člana 325 stav 3 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije i sprovođenje odredaba Regulative (EU, EURATOM) br. 883/2013 o istragama koje sprovodi Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (OLAF) i Regulative (EZ) br. 2185/96 o provjerama i inspekcijama na terenu koje

sprovodi Komisija, a naročito obaveze pružanja pomoći inspektorima Komisije. Neophodno je da Srbija kroz svoje nacionalno zakonodavstvo predvidi obavezu zaštite dokaza. Neophodno je da Srbija obezbijedi sveobuhvatnu pravnu osnovu i dovoljne operativne kapacitete za svoju nacionalnu službu za koordinaciju borbe protiv prevara. Neophodno je da Srbija ostvaruje dobre rezultate u saradnji sa Komisijom u pogledu prijavljenih nepravilnosti i istražnih predmeta koji se tiču sredstava EU.

4) Neophodno je da Srbija potvrdi i sprovodi Međunarodnu konvenciju o sprečavanju falsifikovanja valute potpisanu u Ženevi 1929. godine i da uskladi svoje zakonodavstvo sa pravnom tekovinom o provjeri autentičnosti kovanica eura i postupanju sa kovanicama eura nepodesnim za cirkulaciju i o provjeri autentičnosti papirnih novčanica eura. Neophodno je da Srbija obezbijedi dovoljne administrativne kapacitete za centar za tehničku analizu.

PRELAZNA RAZDOBLJA I TRAJNA IZUZEĆA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nijesu predviđena prelazna razdoblja i trajna izuzeća.

Poglavlje 33

FINANSIJSKE I BUDŽETSKE ODREDBE

Ovo poglavlje obuhvata pravila o sopstvenim sredstvima, koja predstavljaju prihode budžeta EU. Ta sredstva sastoje se uglavnom od doprinosa država članica zasnovanim na tradicionalnim sopstvenim sredstvima od carinskih i poljoprivrednih dažbina i dažbina na šećer, od sredstava zasnovanih na porezu na dodatu vrijednost i od sredstava koja se zasnivaju na visini bruto nacionalnog dohotka. Države članice moraju imati potrebne administrativne kapacitete za odgovarajuću koordinaciju i obezbjeđivanje tačnog obračuna, prikupljanja, plaćanja i kontrole sopstvenih sredstava. Pravna tekovina EU u ovoj oblasti direktno je obavezujuća i ne zahtijeva transponovanje u nacionalno pravo.

Budžet EU koristi se za finansiranje velikog broja aktivnosti, idući od ruralnog razvoja i zaštite životne sredine do zaštite granica i promocije poštovanja ljudskih prava. Komisija, Savjet i Parlament imaju pravo da glasaju o visini budžeta i njegovoj raspodjeli. Međutim, za budžetske rashode odgovorne su Komisija i države članice.

U slučaju Crne Gore, Hrvatske i Srbije nema početnih mjerila u ovom poglavlju. Crna Gora i Hrvatska imaju po jedno završno mjerilo u ovom poglavlju: da povećaju svoje administrativne kapacitete i da donesu akcioni plan kako bi u dovoljnoj mjeri pripremile i uvele proceduralna pravila u cilju da se obezbijedi da dotična zemlja bude sposobna, od trenutka pristupanja, da pravilno izračunava, predviđa, obračunava, prikuplja, uplaćuje i kontroliše sopstvena sredstva i o njima izvještava EU u skladu sa pravnom tekovinom, dok Srbija još uvijek nema mjerila u ovoj oblasti.

POGLAVLJE 33 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:	15. maj 2013. godine	6. septembar 2006. godine	27. januar 2015. godine
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:	26. jun 2013. godine	27. septembar 2006. godine	24. mart 2015. godine
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:	17. septembar 2013. godine	25. april 2007. godine	15. decembar 2015. godine
Početna mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:	10. jun 2014. godine	2. avgust 2007. godine	22. jun 2017. godine
Savjet odobrava Zajednički stav:	11. decembar 2014. godine	19. decembar 2007. godine	
Otvaranje poglavlja:	16. decembar 2014. godine	19. decembar 2007. godine	
Privremeno zatvaranje poglavlja:		30. jun 2011. godine	

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

1) Neophodno je da Crna Gora poveća svoje administrativne kapacitete i da u tu svrhu donese akcioni plan kako bi u dovoljnoj mjeri pripremila i uvela proceduralna pravila, u cilju obezbjeđivanja da od trenutka pristupanja bude sposobna da pravilno izračunava, predviđa, obračunava, prikuplja, uplaćuje i kontroliše sopstvena sredstva i o njima izvještava EU u skladu sa pravnom tekovinom.

SRBIJA

Nema završnih mjerila jer poglavlje još uvijek nije otvoreno.

HRVATSKA

1) Potrebno je da Hrvatska ojača svoje administrativne kapacitete kako bi u dovoljnoj mjeri pripremila i uvela proceduralna pravila, u cilju obezbjeđivanja da od trenutka pristupanja bude sposobna da pravilno izračunava, predviđa, obračunava, prikuplja, uplaćuje i kontroliše sopstvena sredstva i o njima izvještava EU u skladu sa pravnom tekovinom.

Finansijski paket za Hrvatsku

Ovo poglavlje obuhvata i finansijske alokacije za Hrvatsku kao državu članicu. Niže u tekstu prikazani su dogovoreni iznosi i aranžmani. Od trenutka njenog pristupanja, Hrvatska takođe učestvuje u drugim

aktivnostima i programima EU (unutrašnje politike). Pošto ne postoje prethodno dodijeljene finansijske koverte po državi članici za te druge rashode, za Hrvatsku nijesu precizno utvrđeni konkretni iznosi, pa stoga nijesu obuhvaćeni Ugovorom o pristupanju.

Strukturne mjere

Za strukturne mjere dogovoreni su sljedeći iznosi izdvajanja finansijskih sredstava za 2013. godinu (datum pristupanja 1. jul):

U milionima EUR, tekuće cijene iz 2013. godine	2013.
Strukturni fondovi	299.6
Kohezioni fond	149.8
Evropski fond za ribarstvo	8.7

Za strukturne mjere počev od 2014. godine nijesu dogovoreni konkretni iznosi. Međutim, dogovoreno je da će u 2014. i 2015. godini Hrvatska biti podvrgnuta kontinuiranom faznom uključivanju u te strukturne mjere. Prema tome, Hrvatska će u 2014. godini dobiti finansijska sredstva po stopi od 70%, a u 2015. godini po stopi od 90% od 'normalnog' iznosa finansijskih sredstava u tim godinama, uz korekciju koja će se izvršiti kako bi se, u mjeri u kojoj to dozvoljavaju limiti novih propisa pravne tekovine, obezbijedilo povećanje sredstava za Hrvatsku u 2014. godini za 2,33 puta u odnosu na iznos dodijeljen za 2013. godinu, a u 2015. godini za 3 puta u odnosu na iznos dodijeljen za 2013. godinu.

Poljoprivredni / ruralni razvoj

Što se tiče finansiranja poljoprivrede i ruralnog razvoja, dogovoreno je sljedeće:

- neće biti postpristupnog finansiranja ruralnog razvoja u 2013. godini,
- biće omogućen pun pristup sredstvima za ruralni razvoj počev od 2014. godine, tj. neće biti faznog pristupa,

c) Hrvatskoj će u 2013. godini biti na raspolaganju pun jednogodišnji iznos dodijeljenih sredstava iz prepristupnog programa IPARD (27,7 miliona eura) i

d) biće omogućen pristup punom iznosu od 25% direktnih plaćanja u 2013. godini.

Privremeni finansijski instrumenti

Paket sadrži i tri privremena finansijska instrumenta u korist Hrvatske u 2013. i 2014. godini: „Šengenski instrument“, „Prelazni instrument“ i „Instrument za jačanje novčanog toka“. Dogovoreni su sljedeći iznosi:

U milionima EUR, tekuće cijene	2013.	2014.
Šengenski instrument	40	80
Prelazni instrument	29	
Instrument za jačanje novčanog toka	75	28.6

Poglavlje 34

INSTITUCIJE

Ovo poglavlje obuhvata institucionalna i proceduralna pravila EU. Ovo poglavlje bavi se učešćem buduće članice u radu institucija EU. To se odnosi na određivanje broja njenih predstavnika u institucijama i broja glasova i postupka glasanja u određenim tijelima. Proces definiše broj glasova koje će buduće države članice imati prilikom donošenja odluka u Savjetu i u slučajevima kada se odluke donose kvalifikovanom većinom. Kada se neka zemlja pridruži EU, potrebno je izvršiti prilagođavanja tih pravila da bi se obezbijedila podjednaka zastupljenost te zemlje u institucijama (u Evropskom parlamentu, Savjetu, Komisiji, Sudu pravde) i u drugim tijelima EU i dobro funkcionisanje postupaka za donošenje odluka (kao što su glasačka prava, zvanični jezici i druga proceduralna pravila), kao i izbora za Evropski parlament.

Pravila EU u ovom poglavlju ne utiču na unutrašnju organizaciju države članice, ali je potrebno da zemlje u procesu pridruživanja obezbijede svoju sposobnost punog učestvovanja u donošenju odluka EU, na način što će uspostaviti neophodna tijela i mehanizme u svojoj zemlji i tako što će u institucije EU izabrati ili naimenovati dobro pripremljene predstavnike. Nakon završetka pregovora o pristupanju, posebna pravila za prelazni period do pristupanja omogućavaju laku integraciju zemlje u strukturu EU: utvrđuje se postupak za informisanje i savjetovanje, a po potpisivanju Ugovora o pristupanju, zemlji u procesu pridruživanja dodjeljuje se status aktivnog posmatrača u Evropskom parlamentu i Savjetu, kao i u odborima Komisije.

Svaka zemlja koja se pridruži Uniji ima mogućnost da dobije kome-

POGLAVLJE 34 VREMENSKI RASPORED PREGOVORA

GLAVNI KORACI	CRNA GORA	HRVATSKA	SRBIJA
Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda:		5. novembar 2010. godine	
Bilateralni sastanak analitičkog pregleda:			
Savjet odobrava izvještaj o analitičkom pregledu i utvrđuju se početna mjerila:			
Početna mjerila ispunjena:			
Pregovaračka pozicija dostavljena:			
Savjet odobrava Zajednički stav:			
Otvaranje poglavlja:			
Privremeno zatvaranje poglavlja:		5. novembar 2010. godine	

sara. Što se tiče Evropskog parlamenta, zemlja ima pravo da se njeni građani kandiduju na izborima za poslanike u Evropskom parlamentu (PEP), kao i da glasaju na izborima EU. Nakon pristupanja, nova članica stiče pravo da naimenuje sudiju u Sudu pravde Evropske unije. Na sličan način, guverneri centralne banke države članice učestvuju u radu Evropske centralne banke. Osim toga, svaka zemlja ima predstavnika u Evropskom revizorskom sudu, Evropskom ekonomsko-socijalnom komitetu, Komitetu regiona itd.

U slučaju Crne Gore, Hrvatske i Srbije, nema početnih ni završnih mjerila.

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA I SRBIJA

Nema završnih mjerila.

REZULTATI PREGOVORA

HRVATSKA

- Parlament – U preostalom dijelu mandata Parlamenta od 2009. do 2014. godine, Hrvatskoj će biti dodijeljeno 12 poslaničkih mjesta u Evropskom parlamentu. Od 2014. godine, sastav 751 poslaničkog mjesta u Parlamentu odrediće se odlukom Evropskog savjeta na inicijativu Evropskog parlamenta i uz njegovu saglasnost (član 14 stav 2 Ugovora o Evropskoj uniji).

- Savjet - Do 31. oktobra 2014./31. marta 2017. godine, kvalifikovana većina glasova računa se u skladu sa režimom iz člana 3 stav 3 Protokola br. 36 o prelaznim odredbama, izmijenjenog i dopunjenog članom 20 Akta o pristupanju Hrvatske. Ponder glasova Hrvatske biće 7. Utvrđeno je da prag kvalifikovane većine iznosi 260 od 352 glasa, dok je za blokirajuću manjinu potreban 91 glas. Nadalje, država članica može zatražiti da se provjeri da li tih 260 glasova predstavlja najmanje 62% ukupnog broja stanovnika Unije.
- Komisija – Državljanin Hrvatske biće naimenovan u Komisiju od datuma pristupanja.
- Ekonomsko-socijalni komitet i Komitet regiona - Do stupanja na snagu odluka Savjeta o novom sastavu ova dva komiteta koji imaju savjetodavnu ulogu (čl. 301 i 305 UFEU), Hrvatska će u oba komiteta imati po 9 članova.
- Druga pitanja – Broj sudija Suda pravde i Opšteg suda biće povećan za 1, pa će iznositi 28. Što se tiče drugih institucija, organa, tijela, odbora i agencija osnovanih ugovorima ili sekundarnim zakonodavstvom, Hrvatska će na odgovarajući način biti zastupljena u skladu sa važećim pravilima. Broju od 22 službena jezika EU dodaje se hrvatski jezik. U tom smislu treba posvetiti dužnu pažnju obuci odgovarajuće kvalifikovanih konferencijskih i pismenih prevodilaca.

Poglavlje 35

DRUGA PITANJA

Ovo poglavlje obuhvata razna pitanja koja iskrсну u toku pregovora, a koja nijesu obuhvaćena nijednim drugim pregovaračkim poglavljem.

Što se tiče pregovora Srbije sa EU, poglavlje 35 ima istu važnost kao poglavlja 23 i 24, jer se kroz to poglavlje prati sprovođenje sporazuma postignutih u dijalogu između Beograda i Prištine.

U okviru ovog poglavlja pregovarano je na samom kraju procesa integracije. Ovo poglavlje otvoreno je 30. juna 2011. godine i privremeno je zatvoreno tog istog dana.

Poglavlje 35 – Druga pitanja, koje obuhvata pitanje normalizacije odnosa između Beograda i Prištine, otvoreno je u toku druge Međuvladine konferencije između Srbije i EU. Bilateralni i Eksplanatorni sastanak analitičkog pregleda održan je 22. januara 2014. godine. Izvještaj o skriningu usvojen je u septembru 2015. godine, Zajednička pozicija u novembru 2015. godine, dok je ovo poglavlje otvoreno 14. decembra 2015. godine.

U slučaju Crne Gore, Hrvatske i Srbije nema početnih ni završnih mjerila. Srbija ima privremena mjerila koja će ostati ogroman izazov u toku procesa pregovora.

POČETNA MJERILA

CRNA GORA, HRVATSKA, SRBIJA

Nema početnih mjerila.

PRIVREMENA MJERILA

SRBIJA

1. Sprovođenje Prvog sporazuma (april 2013. godine) i majski Plan za sprovođenje sporazuma o energetici i telekomunikacijama

a) O izborima

- Potrebno je da Srbija prestane da finansira i podržava srpske strukture (tj. privremena opštinska vijeća, zaposlene u opštinama) kako bi se do kraja uspostavile i konsolidovale opštinske uprave u skladu sa zakonom Kosova;
- Potrebno je da Srbija podstiče opštinske vlasti sa sjevera Kosova da u potpunosti poštuju zakonodavstvo Kosova, a naročito o nabavkama i o preostalim otvorenim pitanjima iz opštinskih statuta (tj. upotreba opštinskih pečata i obilježja u skladu sa mjerodavnim zakonodavstvom Kosova).

b) O Asocijaciji/Zajednici opština sa srpskom većinom na Kosovu

- Potrebno je da Srbija doprinosi nastavku procesa (izrada Statuta), u okviru dogovorenih rokova i u skladu sa zakonom Kosova, Prvim sporazumom i Sporazumom od 25. avgusta 2015. godine;
- Potrebno je da Srbija obezbijedi transparentnost svog finansiranja Asocijacije/Zajednice opština sa srpskom većinom na Kosovu.

c) O policiji

- Potrebno je da Srbija po potrebi dostavlja tromjesečne izvještaje nadležnim organima Kosova o isplati penzijskih naknada svojim bivšim policijskim službenicima koji su sada integrisani u Policiju Kosova.

d) O pravosuđu

- Potrebno je da Srbija nastavi da se konstruktivno angažuje u postizanju sporazuma o sudskom administrativnom osoblju i

službenim prostorijama;

- Potrebno je da Srbija potvrdi prestanak službe za sve svoje zaposlene u pravosuđu koji treba da budu integrisani;
- Potrebno je da Srbija donese posebne propise o srpskim pravosudnim institucijama na Kosovu kao što je predviđeno srpskim Zakonom o sjedištima i mjesnoj nadležnosti sudova i tužilaštava;
- Potrebno je da Srbija po potrebi dostavlja tromjesečne izvještaje sudskim i tužilačkim savjetima Kosova o isplati penzijskih naknada integrisanom pravosudnom osoblju.

e) O civilnoj zaštiti

- Potrebno je da Srbija usvoji neophodne propise o prestanku isplate zarada i obezbjeđivanju finansijskih sredstava za civilnu zaštitu na Kosovu.

f) O sporazumima o zvaničnicima za vezu

- Potrebno je da Srbija nastavi da dosljedno poštuje odredbe o razmjeni zvaničnih posjeta;
- Potrebno je da Srbija obezbjeđuje svu neophodnu administrativnu podršku srpskom zvaničniku za vezu u Prištini (na primjer plaćanjem zakupnine za službene prostorije);
- Potrebno je da se Srbija saglasi sa vizuelnim izgledom službene prepiske koji još nije utvrđen (pečati, simboli i zaglavlja);
- Potrebno je da Srbija nastavi da pruža bezbjednosnu podršku i da omogućava kosovskim zvaničnicima za vezu u Beogradu pristup srpskim sagovornicima.

g) O sporazumu o energetici

- Potrebno je da Srbija nastavi da se angažuje u procesu normalizacije odnosa između Operatora prenosnog sistema Kosova (KOSTT) i srpskog preduzeća za prenos električne energije (EMS), između ostalog i potpisivanjem sporazuma o međusobnom povezivanju i podržavanjem članstva KOSTT-a u evropskoj organi-

zaciji Evropska mreža operatora prenosnih sistema električne energije (ENTSO-E). Taj sporazum treba da obuhvati cijelu teritoriju Kosova u skladu sa Sporazumom o energetici;

- Potrebno je da Srbija osnuje na Kosovu preduzeće za snabdijevanje električnom energijom (pod nazivom “ElektroSever”) i da ispunjava uslove iz pravnog i regulatornog okvira Kosova za izdavanje licence za snabdijevanje električnom energijom tom preduzeću;
- Potrebno je da Srbija doprinosi postizanju poslovnih aranžmana za ElektroSever sa postojećim preduzećem za distribuciju električne energije, kako bi on bio u mogućnosti da obavlja usluge distribucije električne energije;
- Potrebno je da Srbija riješi pitanje uprave elektrane Gazivode/Ujmani, koja je naimenovana od strane Srbije.

h) O sporazumu o telekomunikacijama

- Potrebno je da Srbija osnuje preduzeće za telekomunikacije kao podružnicu Srbija Telekomu i da ispunjava uslove iz pravnog i regulatornog okvira Kosova za izdavanje licence za fiksnu telefoniju tom preduzeću;
- Potrebno je da Srbija poštuje vremenski raspored i svaki dogovoreni korak, čime se uspostavlja paralelni proces između dodjeljivanja trocifrenog pozivnog broja Kosovu i davanja privremenog odobrenja za rad postojećim mobilnim operaterima na Kosovu;
- Potrebno je da se Srbija angažuje u procesu saradnje između telekomunikacionih regulatornih tijela;
- Potrebno je da Srbija da svoju saglasnost, kako se to zahtijeva, da Međunarodna unija za telekomunikacije (ITU) dodijeli trocifreni pozivni broj Kosovu, kao i saglasnost na tekst biltena ITU dogovoren u sklopu Akcionog plana.

2. Rad na sprovođenju sporazuma postignutih u Tehničkom dijalogu od marta 2011. do februara 2012. godine.

a) O carinskim pitanjima

- Potrebno je da se Srbija pozabavi pitanjem postojanja izmještenih srpskih administrativnih carinskih struktura sa nazivom Kosova;
- Potrebno je da Srbija prestane sa izdavanjem dokumentacije ili ovjeravanjem pečatima sa nazivima koji su u suprotnosti sa obavezama Srbije iz sporazuma od 17. januara 2013. godine.

b) O integrisanom upravljanju granicom i zajedničkim tačkama prelaza

- Potrebno je da Srbija završi postavljanje svih prelaza;
- Potrebno je da Srbija obrađuje zahtjeve za pružanje uzajamne pravne pomoći;
- Potrebno je da Srbija poboljša kontrolu alternativnih i zaobilaznih puteva i/ili da ih zatvori, kako bi se obezbijedilo da se za robu i lica koja ulaze na Kosovo ili iz njega izlaze koriste isključivo zvanični prelazi.

c) O slobodi kretanja

- Potrebno je da Srbija omogući državljanima trećih zemalja da ulaze u Srbiju sa Kosova;
- Potrebno je da Srbija sprovodi dogovore o registarskim tablicama na sjeveru Kosova za stanovnike Kosova.

d) O slobodi kretanja/mostu u Mitrovici

- Potrebno je da Srbija javno podržava sprovođenje Sporazuma zaključenog 25. avgusta 2015. godine, a naročito njegovu dinamiku koja vodi ka otvaranju mosta u Mitrovici za sve vidove saobraćaja do ljeta/najkasnije do kraja juna 2016. godine;
- Potrebno je da Srbija poštuje rokove usaglašene u dogovorima od 25. avgusta 2015. godine.

e) O regionalnoj saradnji

- Potrebno je da Srbija sa svoje strane omogući djelotvorno učešće Kosova u preostalim regionalnim inicijativama, u skladu sa zajednički dogovorenim uslovima;
- Potrebno je da Srbija podrži uključivanje predstavnika Kosova u upravljačke i administrativne strukture regionalnih organizacija, pod uslovom da se poštuje načelo zasluga, izvrši komparativna analiza i utvrde konkretni poslovi i zadaci.

f) O priznavanju univerzitetskih diploma

- Srbija na konstruktivan način saraduje sa Kosovom na utvrđivanju dosljednog postupka, kako bi se postigli rezultati predviđeni Sporazumom iz 2011. godine.

g) O saradnji sa EULEX-om na Kosovu

- Potrebno je da Srbija pruža javnu podršku pravosudnim postupcima koje vodi EULEX, uključujući postupke koje vode specijalizovana vijeća i tužilaštvo;

3. Dalji sporazumi i napredak u normalizaciji odnosa

- Potrebno je da Srbija ostane posvećena Dijalogu u kom posreduje EU, da se angažuje u postizanju daljih sporazuma o novim temama/u novim oblastima, savjesno unapređujući proces normalizacije, s ciljem da to postepeno dovede do sveobuhvatne normalizacije odnosa između Srbije i Kosova, u skladu sa pregovaračkim okvirom.

ZAVRŠNA MJERILA

CRNA GORA

Crna Gora u ovoj fazi nema otvorenih pitanja i zato nijesu zadata mjerila.

HRVATSKA

Nema završnih mjerila.

SRBIJA

Još uvijek nema završnih mjerila.

REZULTATI PREGOVORA

HRVATSKA

- Evropski razvojni fond – Hrvatska će pristupiti ERF-u na dan stupanja na snagu novog Višegodišnjeg finansijskog okvira saradnje donijetog nakon njenog pristupanja Uniji, a doprinos ERF-u uplaćivaće počev od 1. januara druge kalendarske godine nakon datuma njenog pristupanja.
- Istraživački fond za ugalj i čelik (IFUČ) – Hrvatska će u potpunosti učestvovati u IFUČ-u od dana njenog pristupanja. Uplaćivaće svoj doprinos IFUČ-u obračunat u skladu sa istom metodologijom koju su primjenjivale 12 novih zemalja članica. Uplate će se vršiti u četiri godišnje rate počev od 2015. godine.
- Aranžmani za prelazni period – Precizirani su aranžmani za period od zaključenja pregovora o pristupanju do datuma pristupanja. Glavni elementi tih aranžmana u obliku razmjene pisama između Evropske unije i Hrvatske su „postupak informisanja i savjetovanja” i „status aktivnog posmatrača” za vrijeme perioda između potpisivanja Ugovora o pristupanju i samog pristupanja.
- Korišćenje pretpristupnih fondova u Hrvatskoj i upravljanje nji-

ma – Odredbama Ugovora o pristupanju utvrđena su pravila za korišćenje pretpristupnih fondova u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć nakon pristupanja.

- Evropska investiciona banka – U Ugovor o pristupanju uvrstiće se odredbe o izmjenama i dopunama Statuta Evropske investicione banke kojima se reguliše dodavanje Hrvatske spisku članica Banke, aranžmani za povećanje kapitala i rezervi (uključujući dogovorenu prelaznu mjeru koja se odnosi na doprinose koje Hrvatska plaća u 8 rata) i njena zastupljenost u Odboru direktora.
- Aranžmani u pogledu prolaska robe kroz neumski koridor – Ugovor o pristupanju će predvidjeti uspostavljanje posebnog režima koji omogućava djelimično odstupanje od zahtjeva za ulazne/izlazne skraćene deklaracije za robu koja prolazi kroz neumski koridor. Postupajući po predlogu Evropske komisije, Savjet će prije pristupanja Hrvatske definisati uslove posebnog režima.
- Zaštitne odredbe – Ugovor o pristupanju imaće tri zaštitne odredbe: opštu ekonomsku zaštitnu odredbu, posebnu zaštitnu odredbu o unutrašnjem tržištu i posebnu zaštitnu odredbu o pravosuđu i unutrašnjim poslovima. Opšta ekonomska zaštitna odredba obuhvata bilo koji sektor ekonomije ili ekonomsku situaciju dotične oblasti, kako u sadašnjim državama članicama tako i u Hrvatskoj. Zaštitna odredba o unutrašnjem tržištu obuhvata sve sektorske politike koje uključuju ekonomske aktivnosti sa prekograničnim dejstvom i takođe se može aktivirati u slučaju prijetnji po finansijske interese EU. Zaštitna odredba o pravosuđu i unutrašnjim poslovima obuhvata međusobno priznavanje u oblasti krivičnog prava i građanskih stvari. Zaštitna odredba o unutrašnjem tržištu kao i zaštitna odredba o pravosuđu i unutrašnjim poslovima mogu se primjenjivati samo u pogledu Hrvatske. Zaštitne mjere u sklopu ove tri odredbe mogu se preduzimati do isteka trogodišnjeg perioda nakon pristupanja, ali mogu ostati na snazi i duže od tog perioda. Međutim, bilo koja zaštitna mjera ne smije ostati na snazi duže nego što je to strogo neophodno i mora biti srazmjerna u pogledu svog obuhvata i trajanja.

- Praćenje – Dogovoreno je da će Komisija pažljivo pratiti ispunjavanje svih obaveza koje je preuzela Hrvatska u pristupnim pregovorima, uključujući i one koje se moraju ispuniti prije ili do datuma pristupanja. U svom praćenju, Komisija se naročito usredsređuje na obaveze koje je Hrvatska preuzela u oblasti pravosuđa i temeljnih prava, uključujući stalno postizanje dobrih rezultata u reformi i efikasnosti pravosuđa, nepristrasnom postupanju u predmetima ratnih zločina i u borbi protiv korupcije. Osim toga, Komisija se u svom praćenju usredsređuje na oblast pravde, slobode i bezbjednosti, uključujući sprovođenje i izvršavanje zahtjeva Unije u pogledu upravljanja spoljnim granicama, policijske saradnje, borbe protiv organizovanog kriminala i sudske saradnje u građanskim i krivičnim stvarima, kao i na obaveze u oblasti politike konkurencije, uključujući restrukturiranje industrije brodogradnje i restrukturiranje sektora čelika. Sve do pristupanja Hrvatske, kao sastavni dio svojih redovnih tabela praćenja i izvještaja, Komisija daje šestomjesečne ocjene o ispunjavanju obaveza koje je preuzela Hrvatska u tim oblastima. Savjet može, na predlog Komisije, glasajući kvalifikovanim većinom, preduzeti sve odgovarajuće mjere ako se u toku postupka praćenja uoče problematična pitanja. Mjere ostaju na snazi ne duže nego što je strogo neophodno, a u svakom slučaju mjere ukida Savjet, postupajući u skladu sa istim postupkom, onda kada su problematična pitanja valjano riješena.
- Aranžmani o mogućem jednokratnom prenosu Hrvatskoj jedinica dodijeljene kvote izdatih na osnovu Kjoto Protokola – Svim državama potpisnicama Kjoto Protokola raspodijeljene su jedinice dodijeljene kvote, što je vrsta kredita za emisiju ugljenika koji predstavlja dozvoljenu količinu gasova s efektom staklene bašte koju neka zemlja smije da emituje u toku jedne godine. EU je pristala da Hrvatskoj da dodatne kredite za emisiju ugljenika, pod uslovom da Hrvatska odustane od svoje žalbe na odluku Odbora za usklađenost s odredbama Kjoto Protokola. (Hrvatska je u septembru 2011. godine izrazila svoju namjeru da objavi odustajanje od žalbe na Konferenciji Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama u Durbanu u decembru 2011. godine).

PRILOZI

PRILOG 1

Pregled mjerila po poglavljima

CRNA GORA

HRVATSKA

SRBIJA

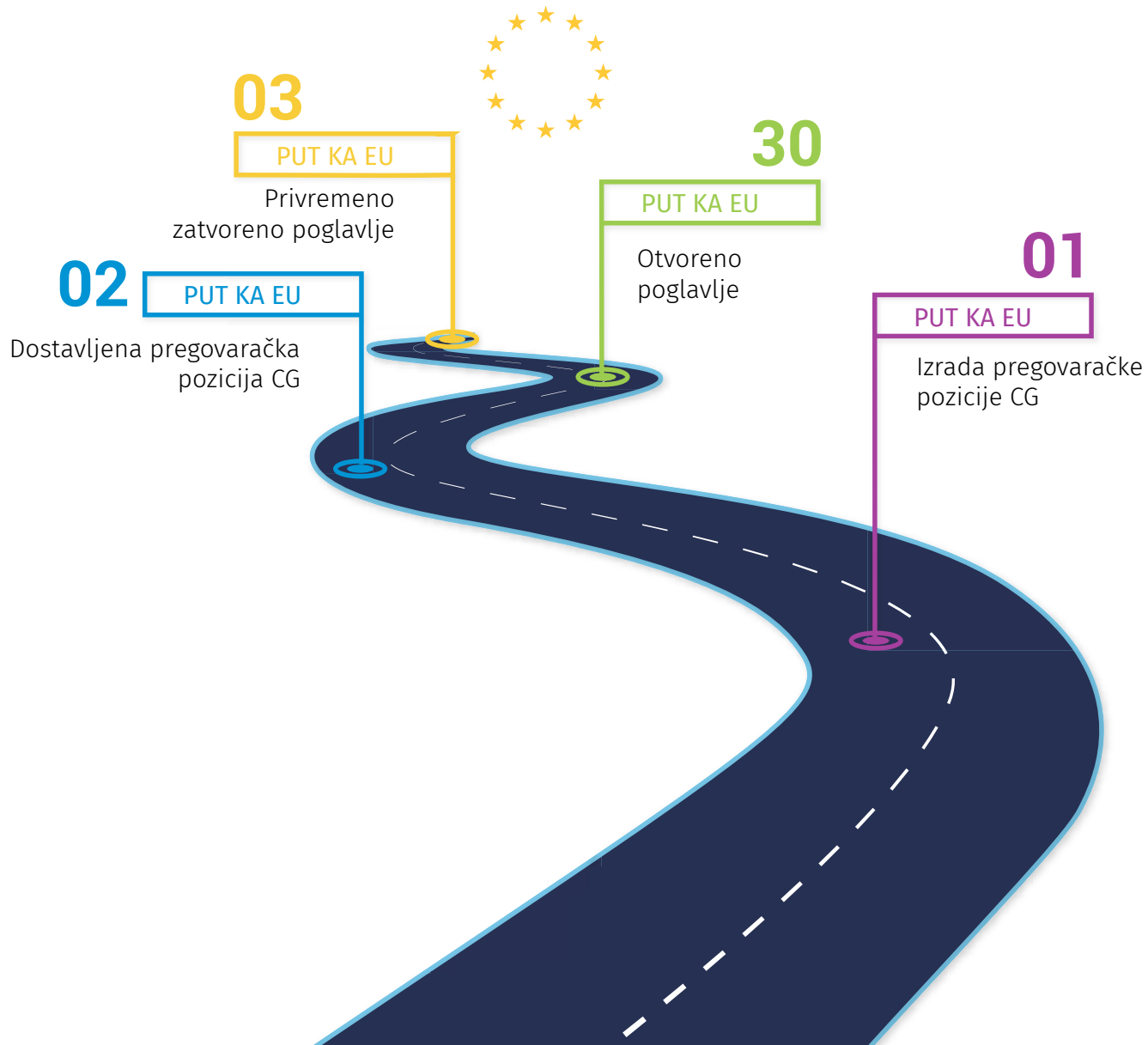
POGLAVLJE

	CRNA GORA		HRVATSKA		SRBIJA			
	Početna mjerila	Završna mjerila	Početna mjerila	Završna mjerila	Početna mjerila	Završna mjerila		
1	✓	✓	✓	✓	✓			
2		✓		✓				
3	✓	✓		✓	✓			
4		✓	✓	✓				
5		✓	✓	✓		✓		
6		✓		✓				
7		✓		✓		✓		
8	✓		✓	✓	✓			
9		✓		✓				
10		✓		✓				
11	✓	✓	✓	✓	✓			
12	✓	✓	✓	✓	✓			
13	✓	✓		✓				
14		✓		✓				
15	✓	✓		✓	✓			
16		✓		✓	✓			
17	✓			✓				
18		✓		✓				
19	✓	✓	✓	✓	✓			
20		✓		✓		✓		
21		✓		✓				
22	✓	✓	✓	✓	✓			
23	✓	Privremena mjerila	✓	✓	✓	Privremena mjerila		
24	✓	Privremena mjerila	✓	✓	✓	Privremena mjerila		
25								
26								
27	✓		✓	✓				
28		✓		✓				
29		✓		✓		✓		
30		✓		✓				
31		✓		✓				
32		✓		✓		✓		
33		✓		✓				
34								
35						Privremena mjerila		
	13	2	26	11	31	11	3	5

PRILOG 2

Pregled poglavlja

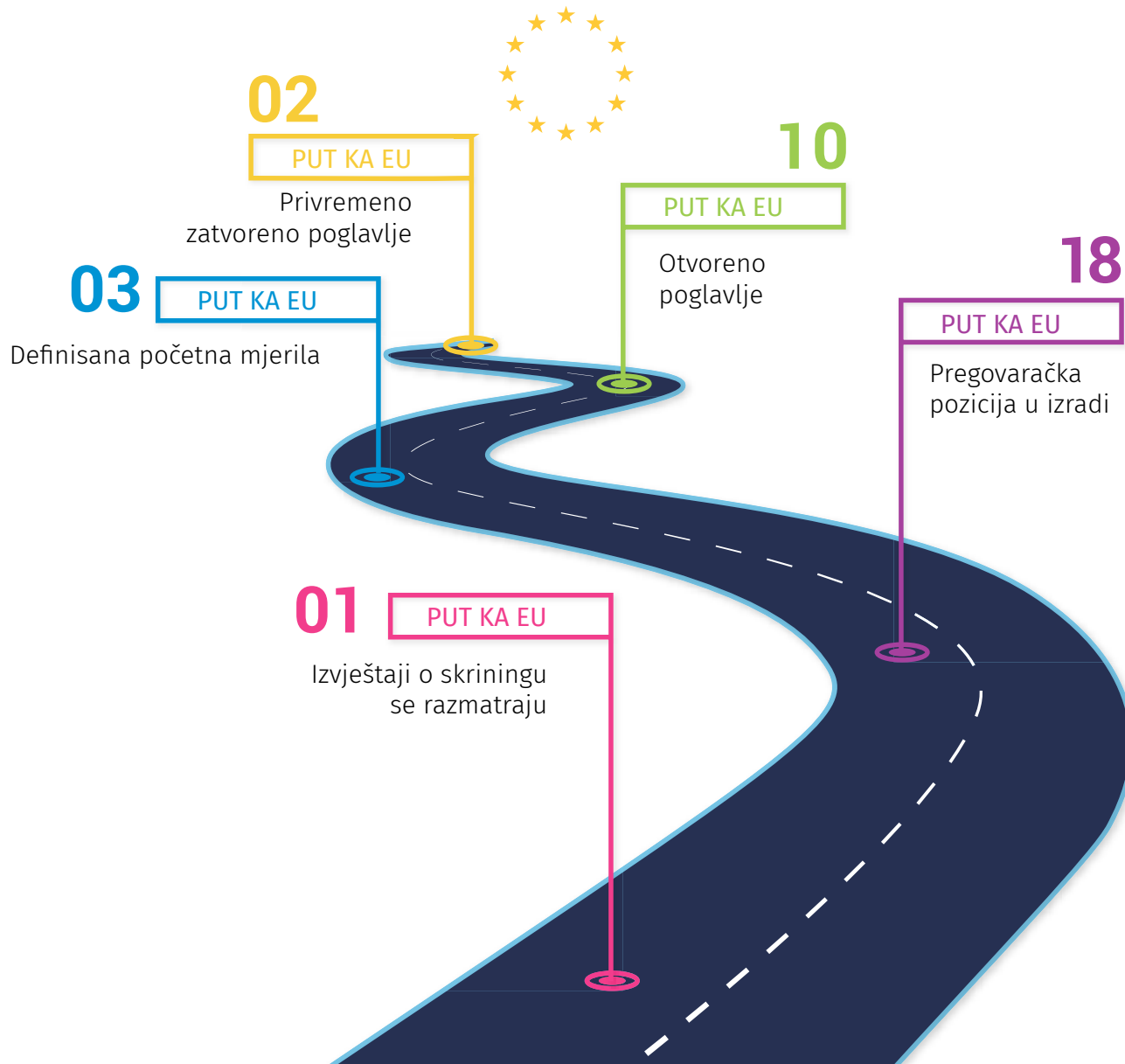
PRILOG 2

Pregled poglavlja

Trenutna situacija u pogledu poglavlja

Srbija

me4.eu
eu4.me
ja za evropu, evropa za mene

Projekt finansijski
podržava Evropska unija

ICE INTERNATIONAL
CONSULTING
EXPERTISE

„Jačanje kapaciteta crnogorske
uprave za proces pristupanja
EU i instrument IPA II“